

# Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

## RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

### Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>



bi dünya...

# BEN SANA MECBURUM, BİLEMEZSİN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

# Kitabımın SON cümlesi

@kafadergisi hesabından okurlarımıza  
"Bir kitap yazıyor olsaydınız son cümlesi  
ne olurdu?" diye sorduk. İşte gelen cevaplar...

Bir daha hiç gelmeyecekleri  
bu şehri arkalarına  
bakmadan terk ettiler...

@evlenilmez

Üstümdeki kara bulutlara  
rağmen ben hep güneşin  
peşindeydim, bundandır  
hiç üşümedim.

@aygünakın

Bütün gece yol alacaktık;  
sahip olduğumuz her şey  
arka koltuktaki karton  
kutunun içindeydi.

@rumeysacaparoglu

Boş bir duvara  
saatlerce bakıyordu.  
Dünü sorguluyordu. Oysa  
yarını planlıyordu. Oysa  
içinden giden zamanı,  
bugünün değerini  
çoktan kaybetmişti...

@tugce\_saysal

Gök neden  
mutlu, yer bunca  
mutsuzken?

@hilarahman.03

Sadece insan olma  
gayretinden sapmadan  
yaşamak istiyordu,  
artık buna emindi.

@cristibc

Kaç defa yazıp  
yazıp göndermişti  
o son cümleyi. Ama  
hiç yayımlamadılar.

@ozlemyilmazakalin

Onu tekrar gördüğüne  
inanamadı. Artık hayat  
yeniden başlamıştı.

@afundaymr

Sıkı tutun.  
Galiba sana  
âşık oluyorum.

@bazogns

Ancak benim  
özgürlüğümün  
anahtarı gökyüzündeki  
bulutlarda gizliydi,  
bakan çoktu ama  
anahtarı bulan yoktu...

@btncidm

"Nasıl olsa," dedi,  
çırpınmakta olan  
gökyüzüne kendi  
fırtınasını da atarak,  
"nasıl olsa yola devam  
edecektim..."

@damla.sirmsek

Akşam yemeği sohbetleri  
eskisi gibi sevecenlikle  
süreliyor, nihayet  
pencerelerinden yayılan  
kalkkaha sesleri tüm  
insanlığı mutluluğa  
sevk ediyordu.

@damla.sirmsek

Ayağa kalktı,  
dakikaları uzatmak  
istemiş gibi hiç  
telas etmeden  
montunu giydi,  
gözlerini kaçırarak:  
"Bilmiyordum," dedi.

@nilcan.uy

Yitip giden  
zaman, akrebin ve  
yelkovanın yüzünden  
okunuyordu...

@doktorpoetika

Hayal hanemde  
büyüttüğüm balıklar  
hazır olmadıkları yolculukta  
birer birer ölmüştü.

@aygünakın

Sonuçta  
bir bayulla  
gittiği her yer,  
bir anda memleketi  
oluyoruyordu  
insanın.

@cetirsongul

Ücretsiz Kitap Arşivi - <https://irantey.org>



Fotoğraf: Bekir Coşkun, Akşamlı Pazar / Deyir Photos

**Mustafa Kemal'i anlatın...** Bu ülkenin var olmasının bedelidir; o büyük çabaları, akıllamaz özveriyi, dayanılmaz cefaları, vatan uğruna çekilen acıları... Yeminlerimizi, hayallerimizi, umutlarımızı...

### **Onlara Mustafa Kemal'i hatırlat...**

Bu cumhuriyetin nasıl kurulduğunu, bir gece meşalelerini yakıp yola çıkan bir avuç yürekli-yiğit insanın aydınlığa doğru büyük yürüyüşünü, bu ülkenin nasıl var olduğunu...

**Bekir Coşkun**

Sözcü gazetesi, 15 Haziran 2014  
HaberTürk gazetesi, 29 Ekim 2009

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Ayhan Sicimoğlu



# saat dokuzu beş geçe

**O fırtınalı hayatının hiçbir anında, sağlığına dikkat edecek kadar bir lükse sahip olamadı. Savaşlar, suikast girişimleri, isyanlar, düşmanlar, entrikalar, hainler, yobazlar, bitmeyen geceler ve devamlı tıkırdayan dâhi beyin...**

"Saat dokuzu beş geçe,  
Atam Dolmabahçe'de  
Gözlerini kapadı,  
Bütün dünya ağladı"

Bu şiiri salt bizim nesil mi biliyor yoksa şimdiki çocuklar da biliyor mu? Merak ediyorum.

Ablam Ayşe Sicimoğlu'nu aradım, "Bir satır okuyorum, gerisini tamamlamı bakalım," dedim. Ayşe tamamladığı gibi evdeki yardımcısı emektar Türkân, temizlik yaparken bir yandan da kulak misafiri olmuş, geriye kalan kitaları da o tamamladı, telefonda duyuyorum. Şimdiki çocuklar biliyor mu acaba? Türkân'ın torunları biliyor musun, yeğenlerimin çocuklarını, İngiltere'de olanları dahi aradım, biliyorlarmış. Ohh, rahatladım! Şimdi yazabilirim.

Babam Şahap Sicimoğlu'nun bana kalan en büyük miras Atatürk sevgisidir. Atatürk sevgisi, kuru bir sevgi değildi. Askeri bilgisini ve zekasını, dehasını, zaferlerini ve Kurtuluş Savaşı'nı bir yana bırakalım (ama unutmayalım), bilime verdiği önem, akılcılığı, mantığı, Türk milleti için arzu ettiği temelden eğitim ve kültür aşısı (Köy Enstitüleri), modern tarım, sanayileşme, üniversiteler ve tabii ki sanat, müzik mektepleri ve arka arkaya gelecek sayısız devrimi bu kısacası hayatına nasıl sürgürdüğünü düşünmek bile beni yoruyor.

"Atatürk düşünceleri insanlığı denemiş bir felsefe örneğidir. Atatürk şu yıllara sigabilecektir isleri on yılda tamamladı."  
Gerard Tongas (Yazar)

1937 yılında sağlığı bozulmaya başlamış. Öyle pek sağlığına tıtır bir adam da değildi. Bençe hiçbir zaman, o fırtınalı hayatının hiçbir anında, sağlığına dikkat edecek kadar bir lükse sahip olamadı. **Düşünün, senelerce cepheaden cepheye; donduran Kafkas'tan Afrika çöllerine, Çanakkale tepelerinden soğuk Afyon dağlarına... Engebeli bir hayat.** Savaşlar, suikast girişimleri, isyanlar, düşmanlar, entrikalar, hainler, yobazlar, bitmeyen geceler ve devamlı tıkırdayan beyin. Yalova Kaplıcaları'nda bulunduğu sırada kaşınlarını ve burun

kanamaları sıklaşıyor ve 1938 yılı başında bir grup Türk ve yabancı doktorun konsültasyonunda siroz teşhisi konuluyor.

"Ben memleketi hiçbir zaman harbe sürüklemem fakat Hatay meselesi benim için bir dava olmuştur. Gerekirse bunu şahsen halletmek için bir zaruriyet karşısında kalırsam derhal devlet reisliğinden ve mebusluktan istifa ederim. Serbest bir vatandaş olarak bu işlerde çalışan arkadaşlarımla beraber Hatay topraklarına geçerim."<sup>2</sup>

7 Ocak 1937, Konya

29 Ekim 1937 ve 19 Mayıs 1938'de ayakta zor durmasına rağmen Hatay meselesi nedeniyle ibretâlem için törenlere ayakta katılacaktır. Hatay', son dâhiyane planıyla Türk topraklarına katacak ve bu son zaferini de silahlı kazanacaktır.

Son zamanların raporları:

1938 Eylül ayında hastalığı çok ilerledi. Karnından litrelerce su alınıyordu. Artık yanına kimsesiz alınamayacak, kesin istirahathte olacaktı. Bunun temini için en yakınlarından beş kişi; yaverleri Salih Bozkaz ve Celal Öner, Kılıç Ali, Muhafız Komutanı İsmail Hakkı Tekçe ve genel sekreteri Hasan Rıza Soyak artık gece gündüz sırayla yan odada nöbette olacaktı.

8 Kasım'da, girdiği son komadan çıkamayacaktı.

10 Kasım günü sabahı o maviçakır gözler kapanacak, dünyanın gördüğü ve göreceği en büyük adamın 57 senelik ama belki bir asırlık ömrü son bulacak idi.

"Hekimler büyük ölünün odasından çıktıkları zaman yüzüm kim bilir nasıl korkuk bir hâl almıştı ki operatörü Mim Kemal Bey telaşlanarak, 'Nereye gidiyorsunuz?' diye sormaya mecbur oldu. 'Hiç,' dedim, 'gidiyorum. İşim bitti artık.' Fakat Mim Kemal Bey bırakmadı. Kulundan tutarak aşağı kadar indirdi. Kalbim, iki değişim taşı arasına düşmüş bir buğday tanesi olsa ancak bu kadar ezilirdi. Ne ağlayabiliyor ne konuşabiliyor ne de konuşulanları anlıyordum. Bir ara bütünü kendimden geçmişim. Odadan dışı gibi fırladım. 'Nereye?' diye arkomdan koştular. 'Şimdi geliyorum,' dedim. Bundan sonrası hiç içi ma hiç hatırlamıyorum."<sup>3</sup>

Salih Bozkaz (Yaveri)

Atatürk'ün yaver Salih Bozkaz, sarayın merdivenlerinden aşağı koştu, alt kattamuhafızların odasına dalıp kapıyı kapattı.

Az sonra içeriden tek el silah sesi duyuldu. Sesi duyun odaya

koşanlar içeride onu kanlar içinde buldular. Tabancasından kalbine sıkı bir kurşunla devrilmisti ama son dakika eli bitirmiş, kalbini iskaletmiş idi. İki sene daha yaşayacak, sonunda Ata'sız hayata küsmüş kalbi acılara dayanamayacak idi.

Başvekil emriyle Dahiliye Vekili Şükrü Kaya, imzasıyla Dahiliye

ve Kalkınma Bakanlığı'na tahvil ve tahvil hükümeti Tebliği. Müdürü ve Müdürü tabirlerini ne yazık ki son raporu Atatürk'ün dünyaya

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://trantey.org>



gözlerini kapadığını bildirmektedir. Bu acı hadise ile Türk Vatani Büyük Yapıcısını, Türk Milleti Ulu Şefini, İnsanlık Büyük Evladını kayıp etti. Milletimize içimiz yanarak bu tarife sigmayen ziyadan dolayı en derin taziyelerimizsunarız.

Kederlerimizin tesellisini ancak ve ancak onun büyük eserine bağlılıkta ve aziz vatanımızın hizmetinde ararız. Şurasını da her şeyden evvel beyan etmeliyiz ki ölmezolan onun büyük eseri Cumhuriyet Türkiye'sidir. Hükümetimiz içinde bulunduğumuz bu mühim anda bu güne kadar olduğu gibi dikkatle vazife basındadır. (-)

Bugün ayınladığımıza ağladığımız Büyük Şefimiz Atatürk her vakit Türk milletine güvendi, eserlerini bu gençle büyük milletimize bıraktı. Ebedi Türk milleti onun eserlerine bediyle yaşatacağıdır. Türk gençliği onun kıymetli vedaşı olan Türkiye Cumhuriyetini daima koruyacak ve onun içinde yürüyecektir. Kemal Atatürk, Türk'ün tarihinde ve göğlünde daima yaşayacaktır.\*

5 Eylül 1938'de Mustafa Kemal Atatürk'ün el yazısıyla kaleme aldığı vasiyetnamenin içeriği iş şöyle:

Malik olduğum bütün nükut ve hisse senetleriyle Çankaya'daki menkul ve gayrimenkul emvalimi Cumhuriyet Halk Partisi'ne atıdıkları şartlarla terk ve vasiyet ediyorum;

- 1) Nükut ve hisse senetleri, şimdiki gibi, İş Bankası tarafından nemalandırılacaktır.
- 2) Her seneki nemadan, bana nisbetleri şerefi mahfuz kaldıkça, yasadıkları müddetçe, Makbule'ye ayda bin, Afet'e 800, Sabiha Gökçen'e 600, Ulku'ye 200 lira ve Rukiye ile Nebile'ye şimdiki yüzler lira verilecektir.
- 3) Sabiha Gökçen'e bir ev de alınabilecek ayrıca para verilecektir.
- 4) Makbule'nin yaşıdığı müddetçe Çankaya'da oturduğu ev de emrinde kalacaktır.
- 5) İsmet İnönü'nün çocuklarına yüksek tahsillerini ikmal için muhtaç olacakları yardım yapılacaktır.
- 6) Her sene nemadan mütebakimiktan yarı yarıya, Türk Tarih ve Dil kurumlarına tahsis edilecektir.\*

Amma bence en önemlisi hepimiz için bıraktığı manevi mirastır:



Ben, manevi miras olarak hiçbirnaass-ı katı (ayet), hiçbir bir dğma, hiçbir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım, bilim ve aklıdır. Benden sonrakiler, bizim aşmak zorunda olduğumuz çetin ve köklü güçlükler önünde, belki amaçlara tamamen eremediğimizi fakat asla ödün vermediğimizi, akıl ve bilimi rehber edindiğimizi onaylayacaklardır. Zaman hızla dönüyor, milletlerin, toplumların, bireylerin mutluluk ve mutsuzluk anlayışları bile değişiyor. Böyle bir dünyada, asla değişmeyecek hükümler getirdiğini iddia etmek, aklın ve bilimin gelişimini tıkar etmek olur. Benim, Türk milleti için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra, beni benimsemek isteyenler, bu temel eksen üzerinde akıl ve bilimin rehberliğini kabul ederlerse, manevi mirasçılarımlırlar.\*

**Milli Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip'in sorusuna Mustafa Kemal'in yanıtı.**

Ata'lara son selamı vermek isteyen gençler Yıldız Yokuşundan aşağı cenaze geçişine koşuyor. Yıldız Teknik Üniversitesi Mühendislik Fakültesinin çiçeği burnunda öğrencisi Şahap Siciimoğlu, uzun boyu ve bacaklarıyla en önde. Tüm halk ağlıyor, kızların mendilleri ellerinde, erkekler ise daha gizli gözyaşları döküyorlar. Türk bayrağına sarılı top arabasının çektiği tabut tam ölenlerden geçerken uzun boylu, kumral saçlı yakışıklı gencin ela gözleri dönüyor ve genç, yere yıkılıyor. Bana anlattırdı, 'Atamın cenazesine katıldım ama tam seyrederemeden teessürden (üzüntüden) bayılmışım, okul revirinde gözlerimi açtımda o çoktan Yavuz Zirhlis'ina binmişti...'.

\*Gerard Tongas, Atatürk ve Modern Türkiye'nin Mahiyeti, Boğaziçi Yayınları, 2019

\*Hamdi Selçuk, Bütün Yönleriyle Hayatın O Günleri, 1992

\*Can Dündar, Yaveri Atatürk'ü Anlatıyor -

Salih Bazoğlu Anıları, 2014

\*Ağuz gazetesi, 11 Kasım 1938

\*Türk Tarih Kurumu, Mehmet Giritli, Kemalist Devrim ve İdeoloji, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1980

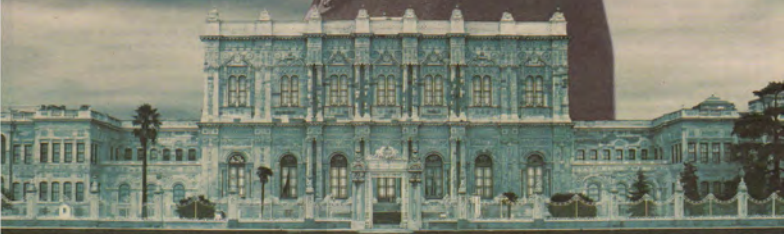


Cumhuriyet gazetesini, 11 Kasım 1938, Taha Toros Arşivi



Attığımız her adım  
senin izinde...

— 1881-1938 —



#9u5geceDolmabahçede



Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>



Sunay Akın



# nâzım hikmet ve berlin duvarı

**Yola çıkışımızın nedeni Nâzım Hikmet'in hayatında sır olmaktan çıkan aşklarını temcit pilavı gibi okurun önüne koymak değil, şairin Berlin'de yaşadığı, bilinmeyen, sır dolu, maceralı bir kovalamaca öyküsüdür!**

Cemal Süreya "Karne" adlı şiirinin son kitasında, hayatının çantısı gibi karışık olduğu yıllarda iki kişiyi birden sevdiğinden söz eder. Bu şiirdeki kadınlar, şairin öteki şiirlerinde çokça karışmaya çıkan cinsellikten uzak, gönlünü kapadığı, âşk olduğu kadınlardır. Şiirin son dizesi şairin ruh hâlini dışıya vurur: *Karnemde sevinç bir aşk iki.*

Nâzım Hikmet de 17 Temmuz 1957 tarihinde yazdığı "İki Sevda" şiirinde aynı konuyu ele alır. Şiire "Bir günde iki sevda olmaz / yalan / olabilir" dizesiyle başlayan şair hakkında Memet Fuat şu yorumunu yapar, "İki Sevda adlı şiiri, aynı anda, hem Münever'i hem Vera'yı, iki kadını birden sevdiğini gösteriyordu."

Memet Fuat'ın "Adan Z'ye Nâzım Hikmet" kitabında dile getirdiği düşüncesi doğru olabilir mi? Nâzım Hikmet memleketinden ayrılmak zorunda kaldığı dönemde, 1952 yılında, Moskova'da Doktor Galina Kolesnikova'yla tanışır. Şaire âşk olan Galina, onun özel doktoru olarak yanından hiç ayrılmaz, günün her anında gözü üstündedir; ilaçlarını verir, yorulduğu zaman dinlenmesini sağlar hatta birlikte gittikleri yolculuklarda birkaç kez hayatını bile kurtarır Nâzım Hikmet'in. Galina, birlikte yaşadığı adanın ülkesinde bıraktığı karısına âşk olduğunu bilmektedir. Çünkü evin her köşesi Münever Andaç ve oğlu Mehmet'in fotoğraflarıyla doludur. Karısının çıkıp geleceği, Nâzım'ın onu terk edeceği güne hazırlıklıdır, bu durumu kabullenerek şairin yanındadır. Ama hiç hesap edemediği bir şey olur ve Nâzım Hikmet 1955 yılında tanışıp âşk olduğu Vera Tulyakova'yla beş yıl sonra, 1960'ta evlenir.



**Berlin Duvarı'nın Örüldüğü 12-13 Ağustos gecesi, Nâzım Hikmet de kalbinde taşıdığı iki aşk arasında duvar örmektedir, hüznü tuğlalarıyla...**

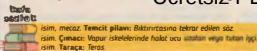
Ali Asker Barut'un kütüphanesinde de bulunan kitabın 1982 baskısı, SALT Araştırma yayın koleksiyonunda yer alıyor.

Şairin yakın arkadaşlarının yazdıklarından, anlatılklarından, Moskova yıllarında İstanbul'da bırakarak zorunda kaldığı karısı Münever Hanım'ı unutmamış, onun sevgisini kalbinde taşıdığı anlaşılıyor. Ancak Nâzım Hikmet'in "İki Sevda" şiirinde, Cemal Süreya'da olduğu gibi sadece iki kadın arasındakı bir "karne" söz konusu değildir. Nâzım Hikmet, iki kent, İstanbul ve Moskova arasında bölünmüş hayatına giren kadınları anmaktadır. Buna 17 yaşında, Kadıköy Fulya tarlasında öptüğü ilk genç kız, Marika da dahildir:

Fulya tarlasında benim  
karlı kaşın ormanın da mı?  
Gülüp öğlürün sevdiğim kadınlar  
iki dilde.

Nâzım Hikmet'in pek çok şiirinin altında, yazıldığı kentin adını okuruz.

"İki Sevda" şiirinde ise sadece talihli bir gece vardır:



Memet Fuat bu konudaydığımızı yetişir ve şiirin "Berlin'de bir otel odasında" yazıldığı fısıldar kulağıma. Bizim de zaten yola çıkışımızın nedeni Nâzım Hikmet'in hayatında sır olmaktan çıkan aşklarını temcit pilavı gibi okurun önüne koymak değil, şairin Berlin'de yaşadığı, bilinmeyen, sır dolu, maceralı bir kovalamaca öyküsüdür!

Almanya'da yaşayan, bir Boğaz iskelesinin çımacısı gibi şiirlerinde İstanbul özlemini boğazımıza dükümleyen, vapur dumanı gibi ince ruhlu şair Ali Asker Barut'tan duymuştum Nâzım Hikmet'in Berlin'deki gerilim dolu gecesi. **Öyküyü yazmak istediğimi söyledim Ali Asker'e ama anlattığı kulaktan kulağa taşınan bir öykü müydü, yoksa yazıldığı bir kitap, dergi, herhangi bir belge, kaynak var mıydı?** Sorularına bir kitapta okuduğu yanıtı verince, ne yapıp ne edip o kitabı bulmasını ve tarihin karanlıkta kalmış sayfasını aydınlatmasını istedim.

Kütüphanesinin derinliklerinden, 1977 yılında Türkiye Akademikerler ve Sanatçılar Derneği tarafından Berlin'de basılmış bir kitabı arar ve bulur Ali Asker Barut... Nâzım Hikmet'in doğumunun 75. yılı için hazırlanan bu kitapta Louis Aragon'dan Tristan Tzara'ya, Jean-Paul Sartre'dan Pablo Neruda'ya kadar dünyanın tanıdığı ve saydığı nice sanatçının şair hakkındaki yazıları vardır. Bulgar şair Bojidar Bojilov'un kitabı hazırlayan ünlü heykeltıraş Mehmet Aksoy'a gönderdiği yazıdadır Nâzım Hikmet'in Berlin'deki nefes kesen macerası! 5 Ağustos 1951'de düzenlenen Dünya Gençlik Festivali'nde başlar...

Nâzım Hikmet ve Bojilov aynı otelde kalmaktadı. Bir gece otelin taracasında otururlarken Nâzım, kente arabesıyla gelen Bulgar şairden kendisini ışıkların gördüğü Batı Berlin'e götürmesini ister. Hayran olduğu şairi kıramayan Bojilov, Batı Berlin'in en ünlü barının önüne çeker arabasını. Her yer dolu olduğundan, tanımadıkları insanlarla aynı masada oturmak zorunda kalır iki şair. Sohbet esnasında, masayı paylaştıkları gazeteler olduğunu öğrenirler. Bojilov bir kadın gazeteciye dansa kaldırdığından, Nâzım Hikmet'in çok düzgün bir Fransızcayla gazetecilerle hararetle bir tartışmaya girdiğini görür. Konuşmaların sert bir dil almasıyla kavgaya dönüşeceğinden çekinen Bojilov, masaya para bırakarak Nâzım'ı sürüklercesine dışarı çıkarır. Onlar kapıdayken, beyaz mağferlerinde "MP" yazan Amerikan inizatörler hızlı adamlarla içeri girer. Nâzım Hikmet'in sözlerinden rahatsız olan Batı Berlinli gazeteciler onun tutuklatmak için Amerikalıları çağırmışlardır!

Bundan sonraki filmleri aratmayacak bir kovalamaca. Bojilov arabayı hızla sürerken bir Amerikan inizatör cipini gelmekteki arkaalandan. Bulgar şair o geceyi şöyle anımsar: *Brandenburg Kapısı'na, arkaдан mavi çakırlı ışıklarla göz kırpa kırpa ıslıydan arabadan önce erişebileceğin alabilirdiğine hızlı sürmem gerekiyordu. Ben arabanın süratini artırdıkça Nâzım Hikmet delice bir coşkuya kapılıyordu. Sanki bizi kovalamıyorlar, biz kaçmıyorduk da eğlenceli bir serüven oyunu oynuyorduk.*

Kovalamacanın son sahnesini de Ali Asker'in "Kendimle Konuşmalar" kitabından öğrenelim: *Sınırlı hatti geçilip Doğu Berlin tarafına varılınca BMW marka araba durdu. Batı Berlin tarafında ise Amerikalı inizatörlerin cipi durur ve aradıkları ellerinden kaçırmanın kızgınlığı ve öfkesiyle sınırlar öbür tarafında duran arabanın içinden çakanlara bakarlardı.*

İşte o an, gecenin sessizliğini gözün bir ses duyulur, "Arabayı iyi sürüyordunuz ama benim söforüm sizden daha hızlı sürüyordu. Hakkınız da vardı harı arkamıza koşmaya. Ben Türk şairi Nâzım Hikmet'im."

Bu kovalamacadan on yıl sonra, 1961 yılında bir gecede 46 kilometre uzunluğunda duvar örülür Berlin'e, Doğu ve Batı arasına... Duvarın örüldüğü 12-13 Ağustos gecesi, Nâzım Hikmet de kalbinde taşıdığı iki aşk arasında duvar örmektedir, hüznü tuğlalarıyla... Çünkü on yıllık ayrılığın ardından Münever Hanım, bir yolunu bularak ülkeden ayrılmış ve temmuz ayında Varşova'ya gelmiştir.

Nâzım Varşova'ya gider, Münever Hanım'ı ve oğlu Mehmet'i görür... İki şehir, bir bulur ve Moskova'ya, Vera'nın yanına döner. İki yıl sonra da bir sabah evinin kapısının yanında son nefesini verir... Yere oturmuş hâlidir ve sırtı duvarayaslıdır.

Şebnem İşigüzel



# evliliğimi sonlandırmak istiyorum!



**Evlilik evime bir kere girmezsem bir daha hiç girmeyeceğimi biliyordum. İşte günün birinde ayaklarım mutsuzluktan birbirine dolana dolana kapısına kadar geldiğim evlilik evimin tam karşısında durdum.**

Ayrılmak istiyorum. Kocamın haberi yok. Çocuğumuz yok. Evliliğimi sonlandırmak istiyorum ancak bu varlığımıza son vermek gibi zor, çok zor. Başlamaktan zor. Kocam evlenmeye zor ikna olmuştu. Evlenmek istemiyordum. Ben niye evlenmek istemiyordum? Evden işe yürüyordum bunları düşünemedim için. Düşündükçe zorlaşıyor. Bazı şeyleri düşünmemden yapmaktan kolay. Sultanahmet'te turistlere hizmet veren bir mağazanın muhasebesinde çalışıyorum. İş çok. Bu iyi. Böylece ne hâlde olduğumu düşünmeye zaman kalmıyor.

Öğle yemeklerine yalnız çıkmaya çalışıyorum ama bazar mutlakla peşime takılıyor. Ya da karşılaşıyorum bizden birleriyle. Bu bizden birleriyle. Bu önemli. Çünkü statümüz aynısı beraber oturuyoruz. Bu bizden birileri üst sınıf mensuplarsa ayrı bir köşeye sinerim.

\*Afiyet olsun.\*

\*Size de.\*

Az konuşurum, az yerim. Sessizliği severim. Ama gelin görün ki her sessizin içi gürültüydü.

Günün birinde küçük muhasebe odasında boğulacak gibi oldum. Oysakocam, ailesini, onun beni ezen arkadaşlarını, kötü giden evliliğimi düşünürdüm. "At kendini dışarı", dedim içimden. Yoksa avaz avaz bağırıyordum. İnecekti cam çerçeve tiz sesimden. Fırladım çıkım dışarı. Güneşe. Sultanahmet Meydanı'na. Öyle dolmuşum ki hıçkır hıçkır ağladım. Ağladım taştım. Ayasofya'ya karşı oturdum. Başımı eğdim. Sağımda solda kimseciklerin olmasına dikkat ettilim. Soran olursa cevap vermedim. Ben hıçkırıkça kürek kemiklerim sırsadı. Yaşadıklarımı içimden akip gitmek istiyordum.

Kocamla birbirimizi sevmiştik ama sonra o nedensizce "trip" atmaya başladı. Keşke çekip gitseydi, işim kolaylaşrdı. Gitmedi. Beni sessizce öldürmek için bekledi. Bu öyle bir ölümdü ki öldüğünüzü bilmeden ölüyorsunuz. **Yaşıyorsunuz ama ölüsünüz. Mutsuzluk diyoruz buna. Buna katlanana aptal, kendi yarattığı çaresizlikte kıvranana ezik, boyun eğene korkak...**

Tripten atmak diyerek meseleyi basitleştirdiğimin farkındayım. Dilim döndüğünce anlatmaya çalışacağım. Kocam benimle az konuşuyordu, hiç konuşmuyordu. Surat asıyordu, sessiz kalıyordu. Eve geliyor ve böyle davranıyordu. Eve gelirse iş kolaydı. Çocuk gibi azarlıyordu sonra. Her şey o karar veriyordu. Ben zaten zaman içinde kararsızın teki olup çıkmıştım. İçimi kimseye döke miyordum. Arkadaş sandıklarım anlamıyor, dinlemiyor ya da nasihat etmekten çekiniyorlardı. Oysa benim bir ses duymaya ihtiyacım vardı. Kimse kimsenin işine karışmak istemiyordu ama birisinin beni kendime getirmesi gerekiyordu. Yalnızdım. Alem var ama yok.

Onun her şeyi vardı. Evlenince onun olanları benim de olur sanmış ama yanlışmış. Annesi, kardeşleri, ailenin dört dörtlük tanıymıydı. Beni severlerse benim de ailem olurlar sandım ama sevmeyince. Sevmeyecek gibi değildim ama beni aralarına almadılar. Ne desem sustular. Müstezhi sırtılar, küçümsediler. Gıcık oldular, uzak tuttular. Bol bol dedikodu mu yaptılar, arkamdan konuşular, ıgnelediler, laf geçirdiler. Beni beğenmediler. "Beni beğenmiyor musun?" Bir sitcom karakterinin komik kronik cümlesi idi. Duyunca hem gülmüş hem ağlamıştım.

O gün o koskoca meydanda daha başka ağlamıştım. Sanki o güne kadar ağlamalarım ağlama değilmişçesine ağlamıştım. Sonra bükeden su aldım. Yüzümü yıkadım. Gittim, kutucuk kadar odama ekranın arkasına saklandım. Gelsin paralar, gitsin paralar, bende olmayan paralar...

Kocam ev için para vermiyordu. Benim param eve yetmiyordu. Ortak bir hayat kuramamıştık ve bunu konuşamıyorduk. Belki başka türlü birisi olsam konuşabilirdik. Mesela iş yerindeki Aslı Hanım gibi. "Tatlım" Aslı Hanım güçlü, kıbrırlı, şık, hoş, zengin, eğitilmiş, her şeyi olan birisiydi. O gerçekten durur seyredirdim. Onun gibi olabilmek uğruna kullanmadığı giysilerini istedim, "ihtiyacı olan birisi için" yalanına sığıp. Bunu yaparken diğer kızlara da duyuru geçmiş oldum. O ve diğerleri giymediklerini getirdiler ve ben diğerlerininkini yolda bir evsive bağışlayıp Aslı Hanım'ın verdiklerini eve kadar taşıdım. Aptal değildim bunları iş giderken giymezdim. Ayca hepsi öyle kötü şeylerdi ki bunları evde bile giymezdim. Oysa birkaçını Aslı Hanım'ın üzerinde hatırlıyordum. Dolayısıyla onun kabuğunu kuşanmadığımdan onun gibi olamamıştım. Böyle çocukça bir düşünceye kapıldımın bedelini iş yerinden eve çirkin giysilerle dolu poşetleri taşıyarak ödemiştik.

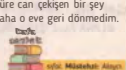
Artık bedel ödemek istemiyordum.

**İnsanın  
çocukluk evinde  
öğrenmesi gereken  
şeyler var;  
kendine saygı  
duymakla  
başlayan bir dizi  
insani inci.**

Evlilik evime bir kere girmezsem bir daha hiç girmeyeceğimi biliyordum. İşte günün birinde ayaklarım mutsuzluktan birbirine dolana dolana kapısına kadar geldiğim evlilik evimin tam karşısında durdum. Biraz önce hayat dolu Galata Köprüsü'nden bir ölü gibi geçmiştik. Değer miydi? İnsanın çocukluk evinde öğrenmesi gereken şeyler var; kendine saygı duymakla başlayan bir dizi insani inci. İşte onları kendi kendime öğretmem gerektiğini anlaşıp girmedim evlilik evine. Geride bıraktığım eşyalarımı bile almadım. Onları enkazım kabul ediyordum. Ya da patlatmışım ve etrafa saçılan parçalarımı dala benim. Toplamakla zaman kaybedemedim. Bir şeyi kaybetmek istemiyorsanız onu bırakın. Ben öyle yaptım. İşte evliliğimi böyle sonlandırdım. Uzun süre can çekişen bir şey düşünmüyordum. Bir daha o eve geri dönmeydim.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://ranteey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası





# NASIL OLAYIM?

KİMSEYE Bİ TÜRLÜ  
OLDUĞUN KİŞİYİ  
KABUL ETTİREMEZSİN...



VE SORMAK İSTERSİN  
'NASIL OLAYIM?'

'ARTIK İNTERNETTE  
HER ŞEY YAZIYOR,  
GİR BAK!' DERLER...



...E BURDA HER ŞEY  
SANALKEN, BEN NASIL  
GERÇEK OLAYIM?

BENDEKİ ÇOĞU ŞEYİ  
BEN BOZMADIM...



DÜZELTECEK OLAN  
NASIL BEN OLAYIM?

ŞU OLURSAM İYİYMİŞ...



BÖYLE YAPARSA  
OLURMUŞ...

LAN BEN DAHA KENDİMİN  
Bİ KİMSESİ DEĞİLİM...



HERKESİN HER ŞEYİ  
NASIL OLAYIM?..

Bİ SANİYE BİLE ÖNCESİ  
GEÇMİŞ SAYILIYORKEN...



BEN HEP ANDA KALABİLEN  
KALICI Bİ HİKÂYE Mİ OLAYIM?

GALİBA ANLADIM...



BEN HİÇ YANLIŞLARI  
OLMAYAN BİRİ OLAYIM?

AMA YANLIŞ DA OLSALAR  
BENİM YANLIŞLARIM DEĞİL Mİ?



YOKSA NASIL  
İNSAN OLAYIM?

BEN YİNE DE EN İYİ  
BİLDİĞİM ŞEY OLAYIM...



EN İYİ OLMASAM DA,  
BÖYLE OLDUĞUM  
GİBİ OLAYIM.



# mercedes

Âşık oldum. İç savaşta vuruldum, bu kadar kanamadı. Karanlık ormanda geceledim, şişme botla kış denizi geçtim, toplama kamplarına düştüm, böyle içim içimi yemedi. Her açılan kapıya o mu diye bakmaktan yoruldum.

Viyana Operası'nın küçük kulis penceresine saatlerdir kar yağıyor. Elim yanığımda caddesi seyrediyorum. Yapraklar ve fikirler yabancı bir gökyüzünde uçuşuyor. Buraya elektrikli süpürge yapmak için girdim. Bir türlü başlayamadım. Birazdan müzik başlayacak. Orkestradan akort sesleri geliyor. Salonda gündüz olmasına rağmen bütün ayizeleri yakmışlar. İnsanlar kürkler, şapkalar, çizmele, trençkotlar, paltolar içinde kuşaklar boyu süren bir alekhanlıkta buz tutmuş merdivenlerden binaya doğru yürüyorlar. Küçükken burada babasıyla Rostropoviç dinlemiş adam şimdi torunuyla geliyor. Bana ne, diyorum. Benim işimi bitirmem lazım. Daha temizleyeceğim on dört oda var. Buradan da kovulursam açlıktan ölürüm.

En son kar kureme işinde çam ormanım hâlâ sisliyor. Sokakın bir ucundan öbür ucuna, bitirdiğimde başladığım taraf yine kapanmış oluyordu. Her gün böyle Sisifos gibi tam on bir saat çalıştım. Bu işi kaybedemem biliyorum ama kafamı bir türlü toplayamıyorum. Şurada daha ilk maşasını almıdın ikinci kemancıya âşk oldum. İç savaşta vuruldum, bu kadar kanamadı. Karanlık ormanda geceledim, şişme botla kış denizi geçtim, toplama kamplarına düştüm, böyle içim içimi yemedi. Her açılan kapıya o mu diye bakmaktan yoruldum. Kızın adı Mercedes. Babamın vardı manda kaçsa, dizel. Sabaha karşı sokakta sarhoş girdiğinde mahalleli helikopter indi sanırdım. O da sabaha karşı buldu ben. Eve gitmek uzun geldik, şurada sıcak uyuşmam demiştim. Herkes göndire piyano çaldım. Mercedes geldi. Şimdi onu düşününce helikopter içinden kalkıyor.

Arkamda durup beni izlediğini fark etmedim. Memlekette işler yolundayken ötel lobilerinde, orta hâli lokantalarında calardım. Bilindik şeyler daha çok. Kimse dinlemediğine emin olunca kendi bestelerime başladım. Nota bilimim, okula gitmedim. Çocukluğumdan beri gözümlü kapadığımda düşüncelerin seslerini duyurum. Onları kendime göre ezber eder, yalnızca benim anlayacağım şekilde yazarım. Adada bir rüzgâr çıkar mesela gece, evde yalnız olurum. Kumıldayan dallar, üst komşunun boğuk öksürüğü, bir kâğıtta gezinen kalem, aklımda kalmış birkaç mısra, kokular, sonra yeni tıraş olmuş babam, kızların saçları, nemli kış çarşafaları kulağımda seslere dönüşür. Son vapur adada kalınca ben içine sakanırım. Çiz tambasının altında oturup bunları arırdanırım.

Hayalleri daldığımda içimde müzik yükseldi. Başka zamanlarda yaşamak istedim. İnsanların utanmadan büyük sözler söylediği, şairlerin ömensendiği, hayatın derinlerde arandığı çağlara imrenirdim. Kendimi amfilerde kavga dövüş derişlerde, büyük bir kütüphanede hayal ederdim. Gözlerim kuruyana kadar okumuşum. Konservatuvr sınıfından parmaklarım yanık çıkmışım. Gecenin ortasında, cebimde hayatın sırrıyla bir tramvay durağında durmuşum. Gözümlü kapıyınca dünyanın dönişünü duyardım. Zihnimden kelimeler kazınır, kulağımda elhani kalırdı. Birime kuzam, haksızlığa uğrasam, âşk olсам, ne zaman tikarsam, uykumdan müzikle uyanırdım. Bir lisan ki sanki beninden başka konuşanı yok. Çaldıkça açıldım. Sonra zamanla kesildi sesler. Önce buyudum sandım. Meğer solmuşum. Yazıyorum şairlerin huzursuzluğu kaldı bende. Yüzeye çıkıkça oksijen azaldı. Bir nemrut bakış geldi yerleşti yüzüme. Herkes kadar yaşanan bir hayat, silahlar patladı da kymete bindi. Ben de kendimi buraya attım.

Mercedes bunları ne bilsin. Haberlerden gördüğü kadar. Müziğimi duydu da o gece yanına geldi. Hiç Almanca yok. Bir şey de diyemedim doğru düştü. Kemanın çarkırdı, çaldığıma eşlik etti. Müzikle konuşuyorduk ama aynı şeyden mi emin değildim. Güleceği yerde güldü Allah'ın var, duracağı yerde durdu. Ben ona ada kıslarının yalnızlığını anlattım, uzaklaşan kirliliği sürülerinde, ilimlele komus gibi bulduğumuz mercan kayalarından, ilk aşkımdan.

**Başka zamanlarda yaşamak isterdim. İnsanların utanmadan büyük sözler söylediği, şairlerin önemsendiği...**

memleketimden bahsettim. Dilimizin kederini gösterdim. Şairler hakikatle delirir, sazın telinde dünya gizlidir, bir dedimide diğerini neden tutmaz, söyledim. Doğuda yolları tıkamış ağaçlara devrilen hüzünden, yoluk rakımdan, Ege Denizi'nden söz ettim. Kül rengi bulutlardan, sahalardan, dirsekleri çürümüş yazarlardan girdim, hapislerden, vurulup düşenlerden, yüzünü artık görmedim arkadaşlardan çıktım. Hayaller gibi kırılarak, kalbimin içinde kalanlarla, bir ölümüyle gramerle anlatılamaz ne varsa ona çaldım. Ağlayarak eşlik etti. Kafam mı güzel Mercedes dedim eğleniyor musun benimle. Anlamaz sandım, elimi tuttu, anladım. Çantasından bir şişe votka çıkardı, yere oturduk. Şişe gibi tercüman bulunmaz. Yedi kelime yetti bize. Gerisini açık pencereden bıraktık. İsimize yaraymayan sözler uçadursun Tuna üstünde, biz güneş doğarken öpüşük Mercedes'le. Kemani bırakıp basırcumuzda, piyanonun yanına şevşektik. Viyana Operası'nın ortasında günlerdir yikaamdim diye utanacak oldum. İşte yikanıyorsun, dedi. Bir kedi gibi temizdik kendimizi. Yanına misler gibi uzandım. Omzumun sızısı geçti.

Rostropoviç de Galina'yla Bolşoy da tanışmış biliyor musun, tanıştıktan dört gün sonra evlenmiş, eli ki sene ayrılmışlar dedim. Yüzünde bir tebessüm bilirdi. Bugün birinci gün diye düşündüm. Daha ne çok günümüz var. Ne bileyim bunun rahatlığıyla uyuydum. Rüyamda eskisi gibi sesler duydum. Önce bir çello başladı. Peşı sıra üflmelerle. Bir soprano duyuldu. Kayıp memlekettten bir sürgün yarkısı. Ardından piyano başladı. Önce tek tek tuşları yavaştan Mercedes'in avucundaki parmaklarının peşı sıra hızlandı. Seneler önceden bir sabah göğünge gittim. Özgür bir sonsuzluktu. Siyah beyaz kuşlar ilk vapurla gidiyorlar. Deniz yolunda, pastanenin köşesinde onu bekliyorum. Bütün gece sandalların arkasında sakanmışım. Nefesimde kokusu kalmış. Birazdan Midye Koyu'na yüzeceğiz. Gün bize deniz, güneş ve aşk vadediyor. Böyle bir sonat ancak yaşanır, yazılmaz. Uyanınca sana çalacağım Mercedes. Duyuyorum, duyduka duşun derinine düşüyorum. Çaldı, çaldı, sustu. Sessizlikten uyanımdı.

Baktım kar başlaştım. Mercedes gitmiş. Demim başını göğümden bırakmışım. Kemani yok. Ayakkabılarım sahabin ortasında. O günden sonra onu görmedim hiç. Provaya gelmez, konsere çıkmaz. Ne dedim de dardır! Var mıydı, yok müydü, bak bugün dördüncü gün. Sonraki eli ki senenin ilk günü. Nasıl giresen öyle gider demisler. Pencereyi kapatım.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

İsmail Saymaz



# hırsız var!

**Kirli yorganlar, boşaltılmamış küllükler, kırık dökük bir kütüphane ve telleri kopuk gitarımız vardı. Değil eşya çalmak, acır da para bırakırsın... Hırsızlar işte böyle bir eve girdi.**

İstanbul'da, evine hırsız girenler bir cemiyet kursa ilk seçimde oy birliğiyle başkanları olurlar. "Niye" diyecek olursanız, çeyrek asırlık kiracılık hayatımda ben hangi muhitte ev tuttuysam hırsızlar peşimden geldi.

Dün gibi hatırlarım... Başından geçen ilk soygun, Fındıkzade'ye taşındığımızın ertesinde yaşandı.

Üç arkadaş birlik olup Kızılmeza Caddesi'ne çıkan bir sokak başında, İsmet Paşa devrinden kalma bir apartmanın zemin katını tutmuştuk. Salonda çöpten bulduğumuz, ayaksız bir kanep ve köyden getirdiğim yırtık kilimden fazlası yoktu. Odalarda yaylan fırlamaş yataklar, kirli yorganlar, boşaltılmamış küllükler, kırık dökük bir kütüphane ve telleri kopuk gitarımız vardı. Değil eşya çalmak, acır da para bırakırsın... Hırsızlar işte böyle bir eve girdi.

Aksümüzeri, cebimden anahtarımı çıkarmıştım ki kapının hafif aralık olduğunu fark ettim. Hırsızların içeride bulunması ihtimalinden korkup sokağa koştum.

- Yetişin komşular, hırsız var!

Sesimde soyulacak kadar varlıklı bir apartman sakini olmanın gururu da yok değildi.

Sokağın ağzındaki bakkalın önünde sohbet eden üç genç imdada geldi. Önde ben, arkamda gençler, aralık kapıyı gürültülü şekilde tekmeleyip eve girdik. Hırsızlarla burun buruna gelecekmiz gibi endişeliydik.

Odaları gezdikten sonra rahat bir soluk aldım. Eşyalaryerli yerindeydi. İşin doğrusu, çalacak ne kıymetli bir nesne ne de üç beş bozukluk vardı. Gençlerden biri apartmandan çıkarken şöyle söylüyordu:

- Hırsız da yazık kardeşim. Sen o kadar emek ver, risk al, gir, karşına ev diye örümcek yuvası çıksın, olacak iş mi!

**Soyulacak bir varlığı bulunmayan adamı elin kızı neylesin? Ceketimi alıp çıktım. Hoş, yanımda götürebileceğim başka neyim vardı ki?**

Bence de değil.

Utancımızdan o ayın sonunda evi dağıtıp muhit değiştirdik.

Ben Karagömrük'e taşındım.

Hırsızlar da...

Baştan anlatayım.

**Âşık olduğum kadının aynı evde yaşayabilmek için ucuz diye şehrin en Müslüman mahallesinde ev tutmak, kabul ediyorum, pek mantıklı bir davranış değildi.** Üstelik başka bir sokak yokmuş gibi sevgilimin oturduğu apartmanın giriş katını kiraladım. Biz üst katta meşek ederken hırsızların günler önce daireme girdiğini anlamadım bile. Bozuk bir televizyon, üzeri yağla kaplı masa, paslı bıçak takımı ve sigara yanıklarının delik deşik ettiği bordo perdeleri saymazsak ev tamtakır kuru bakırdı.

Mahallelinin büsbütün diline düştük. Fındıkzade'den idmanlı olduğum için dedikodulara aldırış etmesem de sevgilimin beni terk etmesine mani olamadım. Hak vermiyor değilim; soyulacak bir varlığı bulunmayan adamı elin kızı neylesin? Ceketimi alıp çıktım. Hoş, yanımda götürebileceğim başka neyim vardı ki?

Dolapdere'de üç katlı apartmanın ikinci katına yerleştiğim yıl içim rahatlamıştı. Ne de olsa hırsızlar dört metre tırmanarak eve giremez, diye düşünüyordum. Haftasında, salonda uyuduğum bir geceyanı başımdaki cüzdani çaldılar! Gel gör ki cüzdanda param yoktu. Hırsız, çektikleri zahmete değsin diye cüzdani alıp nüfus cüzdanim ve kartlarımla fırlatıp atmış. Namuslu bir esnaf sayesinde onları geri alabildim.

Kayıbım, yıpranmış bir cüzdandan ibaretti.

Helali hoş olsun.

Birkaç yıl sonra Kurtuluş, Sefa Meydanı'nda bir ara sokağa taşındım. Emlak ilanlarına bakarken adının içini okşayan Sefa Meydanı, meğer kapkaççıların ve yankesicilerin de cirit attığı bir muhitmiş.

Bundan ötürü iki cephesi sokağa bakan giriş kattaki daireme hırsızların gireceği günü uzun zaman bekledim. Hiç yoksa, evde bilgisayarı, çamaşır makinem ve buzdolabım vardı. Fukara sayılmazdım. Fakat hırsızın kendi muhitiyi soyması camiasında hoş karşılanmadığından midir ne, pencere demiri kırık olduğu hâlde eve kimse girmemi. İpteki çamaşırlara dokunan çıkmadı.

Ah, geçmiş zaman...

Şimdi Belmonti'de özel güvenliklerle korunan rezidanslara komşuyum. Yeni muhitime taşındım taşınalı hırsızlık kaygısı duymuyorum. Kıymetli mücevherlerim ve paha biçilmez giysilerim yoksa da maziye göre hatırı sayılır bir dolabım ve inanır mısınız, bulaşık makinem dahi var.

Aylığının yarısını iki odalı bir eve, çeyreğini aidaata ödediğim şu apartmanda, hırsıza ne hacet, zaten kanun dairesinde soyuluyorum. Hırsızın kanunî olana, kanunsuz meslektaşını eve yanaştırmadığı için fazladan para ödüyorum.

Artık hırsızlar gece yarısı kapı ardında, pencere dibinde ve çatıda tünemiyor.

Cebimize elini sokmuyor.

Bir sokak başında bıçak ucunu dayayıp tehdit etmiyor.

Çantanızı alıp uzaklaşmıyor.

O, sizi bulmuyor.

Bilakis, siz hırsızları buluyorsunuz.

Nasıl mı?

Gayet kolay:

Hırsızlar "Sahibinden Ev" ilanı veriyor, o kadar.



Enis Batur



Aslı Alpar



# ince işler

Özdemir İnce, "Türkçe şiir" deyişi üzerinden Öğüz Demiralp'e çıkışıyor, sonucunda ağzının payını alıyor. "Türkçe şiir"i 1991-92 yazılarımdan başlayarak ben de kullandım, kullanıyorum. "Türk şiiri" diyenlere bu nedenle çullanmak aklımdan geçmez doğrusu.

Yaşını başını iyice alınca hoş bir üslup, pervasızca bir edlâlyazıyazır oldu Özdemir İnce. Okur kimliğimle önemsiyorum bu özelliği, görüşlerine katılmam şart değil öte yandan, benimle benzer düşüncelere sahip birinin kaknem yazılarını yeğlemem doğrusu.

Cumhuriyet'te, 11 Ağustos 2020 günü çıkan "Varoluşçuluk" yazısındaki ilk şaptamayı hem anlamlı buldum hem de sevdim. "Bizim kuşağı Rilke, Sartre ve Camus adam etti". Üzerinde uzun uzadıya durulmaya değer konu. Dayımlı bir dergi özel sayısı ya da ciddi katkılımlı bir sempozyumla. "Varoluşçuluk bir Humanizmadır" önermesini geçmiştin moda cümlesi saymamak gerekir bence, yarın yeniden yüzleşilecektir onunla.

Oradan, başka bir konuya atlamış İnce, yanılsıyorsam, uzaktan görebildiğim. Yılmaz Özdil ile aralarında "kalp kalbe karşı" bir sevgi-saygı ilişkisi var ama bu kez Özdi'nin Murathan Mungan'dan "büyük usta" diye söz etmesine belli ki içlerim, hıncını şairin "içi boş bir cümle" saydığı dizelerinden alıyor: "Bir yaz daha geçti hiçbir şey anlamadan, oysa yapacak ne çok şey vardı ve ne kadar az zaman".

zevkler ve renkler tartışılmaz malum, bence de usta işi ve derin dizedir. Yılmaz Özdil'in Mungan'ı "büyük usta" olarak nitelişmesinde şaşırıncı yan görmüyorum ayrıca.

Gel gör ki bir adımı daha atıyor Özdemir İnce: "Mungan'ın cümlesi Gültün Akin'in 'Ah, kimselerin vakti yok durup ince şeyleri anlamaya' düzesinden (cümlesinden) farkısız... Gültün Akin'in bence içi boş cümlesini şimdiye kadar birlerce insan kendisine slogan ve referans yaptı ve önemli bir şey yaptığını sandı. Ama kendilerine sormaları gereken bir soru vardı: 'Gültün Akin, ince şeyleri anlamak için 'vakti' zorladı mı, kendisine bir vakit yarattı mı?' Örneğin, ince şeyleri düşünmek için vakit bulan, vakit yaratan insanlar da vardı(r) bu dünyada" dediikten sonra Yılmaz Özdil'i ve kendisini örnek gösteriyor o insanlara.

Gültün Akin'in düzesine ilk "referans"lardan biri benden gelmişti: Gri Divan'ın (1990) girişine motto olarak koyduğum o dize, benim gözümde bir şairin yaratıcı vakit için birbaşına yeterlidir.

**Kendisini bir tür "otorite" olarak gösterme çabası üzücü bana kalırsa; göstermekle olmaz, öyle görülmek gerekir.**

olmamıştır çünküt, kaldı ki Gültün Akin şiirleriyle ve duruşuyla vakti hem de nasıl zorlamıştı: Dahasını kim yapabilir? "İçi boş cümleler", yaşlanınca bilgeleşsin beklenen şaire yakışmayan içi boş yargı.

Hızını alamıyor Özdemir İnce, çimdidi de "Türkçe şiir" deyişi üzerinden Öğüz Demiralp'e çıkışıyor, sonucunda ağzının payını alıyor. Daha önce de tepki vermişti bu konuda, Şükür Erbaş'a ve Metis Yayınlarına. "Türkçe şiir" 1991-92 yazılarımdan başlayarak ben de kullandım, kullanıyorum. "Türk şiiri" diyenlere bu nedenle çullanmak aklımdan geçmez doğrusu. Özdemir İnce'nin saha komiserliğine hevesi var besbelli, bilmem ciddiye alınacak hedef midir? Kendisini bir tür "otorite" olarak gösterme çabası üzücü bana kalırsa; göstermekle olmaz, öyle görülmek gerekir.

Polemğin sonunda Cumhuriyet Kitap yöneticisi Turgay Fişekçi görevinden istifa etti. Neden? Gazete yönetimini "talimat"la Öğüz Demiralp'in yazılarını durdurulmasını istemiş, kabul etmemiş. **Helâl olsun kasaba minnet etmeyen Fişekçi'ye ve aynı nedenle şapkasını alıp giden Cevat Çapan'a ve Tahir Abacı'ya, ki zaten baştan bu yana tutarlı duruşlarından hiç ödün vermemişlerdir.** Peki, Demiralp'in sayfası neden karartılmak istenmiş? Özdemir İnce'ye "Türkçe" üzerinden görüş ayrılığına düştüğü için değil mi acaba? Yakışıyor mu bu RTÜK sansürcülüğü? Özdemir İnce hem farklı görüşlere onları yasaklayacak ölçüde tahammülsüz hem ifade özgürlüğü konusunda ahkâm kesecek kadar lahana turgucusu! "Türkçe Edebiyat"ı kullananlardan "budala" diye

İKİM BİLE DEĞİŞİYOR! KENDİMİZE BENZETTİK...



KİŞİ GELİNCE BU BEKLER NEREYE DOĞRU BÜYÜYOR YA?



YOK MEHRUR DEĞİL TÜRKİYE RETRO YAPMAYOR



ZAMAN HER ŞEYİN İLACI AMA YAN ETKİSİ AĞIR!



Cem Davran



# palyaço'nun günlüğü (18)

**Aslında çoğumuz kalıcı değildik, görebiliyordum bunu. O yılların hikâyemize belirttiği, heyecanlı ruhumuzu bağladığı kalın bir zincir vardı...**

Boşluk seviyor bazıları, bildiğini boşluk. Etraflarında hiçbir geometrik biçim istemiyorlar. Hızları, hırsları ve dahi kendi boyutları anlaşılmaması diye sonsuz bir boşluk ihtiyacıyla çırpınıyorlar. Çok ısrar edilirse derin bir yalnızlık tatılıyla sarıp sarmalıyor, temelden anlaşılmaz bir fotoğrafla kaçamak dövüşüyorlar. Oysa bilen, hisseden kolayca çözüyor bu anakul labirentini. Boşluk denilen şahaneliğe talip olmanın, yüce bir sonsuzluğa, boyutsuzluğa ulaşmanın, kavuşmanın sıradan bir yetersizliğe kapısını açacağını ummak ne fena, ne acı. Küçük bir noktayı bile kiskanır insan bu saklanmak telaşında. Boşluk dediğin en kalabalık mahalle, nasıl anlamsızın?

Şimdi gençliğin en heyecanlı dönemindiyiz biliyoruz. Yeteri kadar büyüdük, yeteri kadar doldurduk kısa hikâyemizi. Birkaç kişiyi, cümlelerimiz, düşlerimiz kardeş birleriyle, ummadığımız kadar çabuk ilerledik ve büyüdük birdenbire. Bundan sonrası keşfetmek konusunda tedirginiz. Okuyorum, düşünüyorum, tartışıyorum. Ayrıllıktan söz etmeye korkuyorum ama ayrıllık kadar yakın bir şey yok bize, burnumuzun dibinde. *Hasta Siempre* diyor aramızdan biri; sonsuza kadar unutmak yok o hâlde. Besleyip büyüttüğümüz her cümle yaşamalı bizimle. Bundan sonra neredeysek, kimlerleysek değişsin masumiyet sözümüz, unutmasın hiç kimse. Sessizce dağıldık, bir daha hiç konuşmadık.

Yüksek matematik dersi, yaşlıca bir profesör. Yıllar önce emekli olmuş, bırakmış akademik hayatı, son yıllarda yaşananlardan midesi bulanmış Sanki ve köşesine çekilmiş. Köşesi seviliyor aslında, mutlu oracıkta, dönmeye niyeti yok. 12 Eylül koskoca bilim yuvalarında hoca bırakmamış, dersler boş geçecek, eğitim zaten meşakkatli böylesine karanlık bir zamanda. Yine de gençcik insanlar amfide bekliyor belki dersin hocası gelir diye. Köşesinde hüzünlüyor efsane profesör, tamam denerim bir süreligine diyor. Karmakarşık yakın dönemlerde arkadaşları varulmuş üniversiteler önünde. Onca yıl diferansiyel integral peşinde koştururken, kendi gençliklerinin katledilişini görmüş, anlamak zor elbette, niye?

Çocukla büyümüş habersizce, üniversiteye girmişler yine habersizce, yeniden başlamak için gençlerin ışıgı yeterli diye düşünmüş efsane hoca. Herkes yerlerine, ders başlıyor, yüksek matematik bu, kolay değil. Madem buradasınız, ben de bıraktım geçmişi size koştum işte. İlk ders; şiir sever misiniz, ezbere bilen var mı aranızda? Ne oluyor? Darbe sonrası ilk dersler bir tuhaf, bu da öyle bir şey mi acaba? **İkinci derece denklemin köklerini bulmayı beklerken, yüksek matematiğin zirvesine dokunmayı düşünürken, şiir soruldu, şiir soruldu ya bize ilk ders; çaresiz suskun kaldık masamızda T cetveliyle.** Elimi kaldırdım, hocam dedim. Behçet Necatigil. Harika dedi matematik profesörü, var mı aklında bir şeyler? Var hocam; sevgililer gününü bıraktınız, çekingen, tutuk, saygılı...

Bir cesaret birkaç şiir daha okudu, üstüne konuşuldu. Diller çözüldü, şairlere uğrandı, matematiğin felsefese dair muhteşem dokunuşlarla ilk ders tamamlandı. Dersin adı tam olarak "Diferansiyel integral'di. Şimdilerin "Yüksek Matematik (I)" diye anılan ilk dönem kredis. Bir daha böyle bir hoca hiç görmedik yalan yok, göreceğimizi de sanmam hem de, üzülerek.

1980'in sonlarında, kaybolmuşuz, yolumuzu bulmaya çalışıyoruz. Sanki günlerimiz çaldığı için yeniden başlamak



## Hiç kimse şairlere uğramadan yolunu bulamaz.

mecburiyetle baş başayız. Şiirle başladığımız matematik serüveninden çıkıp yemekhaneye geldik. Derste yan yana düştüğümüz bir arkadaş var, benden iki yaş büyük, tertemiz yüzlü bir delikanlı. Hatırladığım bir o bir de ben emin gibiydik, kararlı sayılırdık ne olacağımız konusunda. Öğrenci yemeklerimizi aldık, bir masaya iliştik. Nereden biliyorsun o kadar şiiri dedi, tiyatrocuyum dedim. Şehir Tiyatrosunda stajyer kadroydum. Ne işin var burada? Bilmiyorum, herkesi memnun etmek hassasiyeti sanırım ama tiyatrocuyum ben, değişmeyecek bu. *Aroyo not olsun: Bir yıl sonra o yemekhane üniversite tiyatro kulübünü kurdu.*

Sen ne yapmayı düşünüyorsun dedim. Ben geçen yıl matematik mühendisliği kazandım, tekrar sınava girdim şimdi de elektrik mühendisliği, tekrargireceğim sınava, tyt fakültesine girene kadar devam. Burada kalıcı değilim yanı. Sonraki yıllarda bir daha hiç görmedim onu.

Aslında çoğumuz kalıcı değildik, görebiliyordum bunu. O yılların hikâyemize belirttiği, heyecanlı ruhumuzu bağladığı kalın bir zincir vardı, kimimiz kirabildi o zinciri, kimimiz kıramadı.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesinin efsane profesörlerinden birini gördüm bir habere, tanıdık bir yüzdü, baktım; böbrek transplantasyonu. Bizden genç bir cerrahsa sordum, bizim harika hocamızdır dedi.

Ertesi yıl söylediği gibi tekrar sınava girmiş, tıp fakültesini kazanmış, bağışmış. İçimden umarım ilk derslerinde öğrencilere şiir konuşuyordur dedim. Hiç kimse şairlere uğramadan yolunu bulamaz.

Salgın günleri, günlük tutmamın yaygınlaştığı bir dönem. Yeni bir sayfa açılıyor insanlık tarihinde, öğreti dolu, endişeli bir sayfa. Doğayı dinlemek, sesine kulak vermek gerek. Yeni bir tiyatro kurdum, çığlık diyorlar. Tarhışı çok eski bir tiyatro aslında. İlk çığlıklar bugünlere kismet oldu. Elbette günlükte başkөşeye yerini aldı. Bütün haylazlıklarını, heyecanlarını yazıyorum, bir gün hüsni paylaşacağım. İlk satır şöyle:

**Efsane aksenar sefine saygıyla, Davran Tiyatrosu...**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteoy.org>



# “adım orhan çakıroğlu, sivil polisim!”

Sıradan ırkçılık kimi zaman bir deyimde çıkar karşımıza  
kimi zaman bir cep polisliğinde...

Memleketin değerli münevverlerinden **Erol Üyepazarcı**'nın eşi benzeri olmayan eseri **“Korkmayınız Mister Sherlock Holmes – Türkiye’de Polisiye Romanın 125 Yıllık Öyküsü”**’nın birinci cildini masamıza koyarak başladığım yazıya. Bu eser ilk çeviri polisiye romanın yayımlandığı 1881’den başlayıp 2006’ya kadar geçen süreyi bir dedektif büyütecinin altına alır. Ey güzel okur! Polisiye tutkunuyum diye ortak yerlere çıkarsan, yolunun bu iki ciltten geçmesinde fayda var. Amma velakin, “Ben polisiyeyi oyalanmak için okuyorum, o da yetmezmiş gibi ikinci sınıf bir edebi tür olarak görüyorum,” diyenlerdensen, hemen bir sonraki sayfaya geç. Çünkü okuyacağın yazı, polisiyeye değer veren sularla yüzecek.

Bu yazıda üstadin kitabını kendimize rehber belleyeceğiz. Çünkü elimizde bir adet “on paralık öykü” var. O da ne diyeceksin? Üyepazarcı, dime novels’i dilimize böyle çevirmiş. Dime novels/on paralık öyküler; yani küçük hacimli, ucuz, aynı kahramanın maceralarını seri hâlde sunan, daha çok eğitim düzeyi düşük ve genç okuyucuları hedef alan, en fazla 50-60 sayfalık kitapçıklar. Büyük entrikalar, çözülemez bulmacalar, karakter çözümlemeleri falan yok... Basit bir cinayet, yaman bir kahraman, en hızlısından çözüm... Beşiktaş iskelesindeki gazeteciden al, Kadıköy’e vardmadan bitirmiş olursun. Şışaak...

İşte bu on paralık kitap serilerinin en ünlülerinden biri de Murat Akdoğan tarafından kaleme alınmış olan **“Zamanımızın En Meşhur Polis Hafiyesi Orhan Çakıroğlu’nun Maceraları”**.

Murat Akdoğan bir takma isim midir, bilemiyoruz. Çünkü serinin ilk 11 kitabında bu adı, sonraki sayılarında M.A.D. harflerini kullanmayı tercih eden bir yazar var karşımızda. Orhan Çakıroğlu serisinde başka yazdığı bir kitaba da rastlanmamış. (Bana soracak olursanız bir takma isim.)

Erol Üyepazarcı’nın bu seriye dair tahliili ilgi çekici: Çakıroğlu çok milliyetçi bir kişilik sergiler. Türklüğü ile övünür. Öykülerinde Çakıroğlu’nun cezalandırıldığı kötülerin çoğu Türk değildir. Genellikle azınlıklardan bir Rum ya da Ermeni veya Musevi olurlar. Kötü kişiler Müslüman ise Türk kökenli degillerdir. Kötü kişi olmaktan Avrupalılar da nasibini alır.



O zaman artık gelelim elimizdeki Orhan Çakıroğlu macerasına. 1941-42 tarihli 30 sayfalık bu maceranın adı **“Güzel Eliza”**.

Haziran ayının çok tatlı bir günü idi. Caddede açan Akasya çiçeklerinin gür kokuları (Üç yıldız) lüstik fabrikası sahibi Bay Cemal Benerin Teşvikiyedeki güzel apartmanının açık pencerelerinden içeriye saldıyordu. Gerçekten baharın en güzel, en kokulu, en kaprisleyici bir günü idi. Bay Bener fabrikasında idi. Apartmanda sadece Eliza ile hizmetçi Gülsüm vardı. Eliza yirmi bir, yirmi iki yaşlarında çıldırtıcı gözlerle şahşere güzelliği malik bir kadını ve fabrikacının metresi idi. Dört yıldır birlikte yaşıyorlardı. Mes’uttular.

Dikkatli okur, öykünün girişinden durumu anlamıştır. Basit bir hırsızlık vakası nedeniyle Maslak Ayazağa Kasrı civarında hususi otomobil içinde Dimitri tarafından bıçaklanarak öldürülecek olan Eliza, aklı fikri malda mülkte olan bir metres. Peki ya Dimitri’nin suç ortakları? Zengin insanların telefon konuşmalarını dinleyip yolculuk güzergâhlarını çeteye sizdaran santral memuresi Öjeni Zaza, muhibir İlyada, şoför Kiryako...

Madem çok buralara geldi, hemen A. Kıvanç Esen’in *Birikim* dergisinde 224. sayısındaki makalesinde ne dediğine bakalım: En çok karşılaşılan ırkçılık türü “sıradan ırkçılık” olarak nitelendirilebilmemiz, daha çok dilse pratiklerde gözlemlenen, farkında olmadan ve savunusu yapılmaksızın uygulanan bir ırkçılıktır. Dile geyleşmiş olan “Rum hatunu yotakta, Ermeni hatunu mutfakta yapmak”, “Senin bu yaptığını Yunan govuru yapmaz”, “çingene çerçesinde musandıra ne arar”, “Anladığısam Arap olayım”, “Alavere dalavere, Kürt Mermi nóbete” gibi deyim ve atasözlerini bu kategori altında değerlendirebiliriz. Bu söylemlerin doğal uzantısı olarakla kazanın, “ötek” hakkındaki ön yargılar, gündelik pratiklerde “Kürtlere kiralık ev vermemek”, “çingenelere iletmiş sadece çiçek almaya indirgemek” şeklinde tezahür ettiğinde, ırkçılık olarak nitelendirilebilmemiz yenibir boyuta erilmiş olur.

Doğru oturalım, doğru konuşalım: ırkçılık bir hastalık değildir. Ondan tedavisi olan bir şey gibi bahsetmek, hafifletmeye çalışmak bu korkunç insanlık suçuna ortak olmaaktır. Sıradan ırkçılık kimi zaman bir deyimde çıkar karşımıza kimi zaman 15 kuruşa satın alınan ve heyecan içinde okunan bir cep polisliğesinde. Bulacağı bir hastalık değil, ideolojik bir yayılma vardır karşımızda. **1940’larda bu kitaplar yayımlanırken 6-7 Eylül Olayları’na giden ırkçı yolun taşları döşeyordu. Üstelik o günden bugüne değişen pek bir şey yok...**

Kitabımızda döneelim: Orhan Çakıroğlu polisiyelerinin bir özelliği de daha önce kullanılmamış ve günümüze kalmamış olan bir öz Türkçe kullanımdır. Yazarmız öz Türkçe sözcükler yazmayı/yaratmayı o kadar sever ki bildiğimiz unvanlar bile farklılaşır bu seride. Polis hafiyesi Orhan Çakıroğlu’nun unvanı “başaraman”, ilginç isimli yardımcıları Turgut Tansül, Mahmet Parser ve Kartal Arman’un unvanları ise “yararaman”... Dahası da var; çılsok (ofis), dinlemekte (telefon), eldes (yardımcı), çoçrik (misafir), bilekçe (kelepek), gezinoto (özel araba) ve koçulğun (işinden atılmış) gibi sözcükler sıklıkla kullanılır.

Güzel Eliza’nın katili Dimitri’yi yakalayıp idam sehpasına yollayan Çakıroğlu, öyküyü şöyle sonlandırır: Bu topraklar yeryüzünün en asayişli, en güvenli topraklarıdır. Polisin çekti pengenesinden kurtulmak ihtimali olmadığını düşünmediniz mi? Darağacı hesabınızı görecekler. Şimdi sizi kanun namına yakalıyoruz Bay Dimitri! Beni elbet tanıdınız, tanımadınıza sunayım; adım Orhan Çakıroğlu’dur. Sivil polisim.

Bu serinin kapaklarını yapan Münif Fehim’den söz etmeden bitmez bu yazı. Dönemin en önemli, en popüler ismi Münif Fehim, dramatik ve şiirsel bir üslupla okuyucuyu sırtır ki öykünün kalbini okurun avcuna biraakır.



Gökhan Çınar 

hiç



**Bağımlılıklarımın iplerini tek tek kesince bulutlara yükseldim. İçimdeki boşluğun aidiyetsizliğinden bir gökyüzü yarattım. Artık hiç oldum.**

Biliyorum! Artık ben bir hiçim. Başka dünyalardan bu dünyaya geldim. Önce, bana yüklenen varlığı benimsedim. Sonra, bu eğreti varoluşla savaşıp durdum. Daha sonra, fark ettiğim yokluğumu reddetmekle uğraştım. Defalarca düştüm kalktım, birkaç kere doğdum öldüm. Anlamımı hiçbirimde buldum. Kolay olmadı. Dünya dillerinin tüm sıfatları üstüme yapışmışken kendimi bulmam asırlar sürdü. "Kimsin sen?" sorusuna verilen cevapların tamamı üstüme yapışmıştı. Ben, yıllarca ben olmadım da ezberlenmiş tanımlara uydum. Doğduğum toprak, yaşadığım ev, konuştuğum dil, inandırıldığım din, öğretilmiş cinsiyet oldum. Coğrafyama benimsedim, tarihimi kabullendim. Geçmişimi kadere, geleceğimi talihe teslim ettim. Hayallerimi belirlenmiş başarı kurallarına göre şekillendirdim. Acılarımı kabul gören sınırlar içinde akıllı uslu yaşadım. Saadetimi yaşı geldikçe beklenen sıralı törenlere sakladım. Dostlarımı eski kayıplarımı telafisi olacak şekilde seçtim. Kendime öfkemden düşmanlar yarattım. **İçimdeki boşluğu yok saymak için çocubaldım. Sonra anladım. İçimdeki boşluğun ta kendisi bendim.** Yaşamımın anlamını, tka baba doldurduğum hayatımda değil, içimdeki boşlukta buldum. Yola koyuldum. Çocukluğuma gidiş ailemin üstüme diktiği inşaatı yıktım. Gençliğime dönüp toplumun beni boyadığı renkleri kazıdım. Yetişkinliğimle hesaplaşıp omzumdaki rütbeleri, göğsümdeki etiketleri, isimdeki sıfatları söktüm. Her birinde canım yandı tabii. Hiçlik uğruna beklentilerle dolu hayatımı kökünden kazıdım. Beni tanımlayan her başlığını altından çıkıldım. Beni kendinden bilen ve bildiği gibi olmamı bekleyen herkese özgürlüğümü ilan ettim. Bağımlılıklarımın iplerini tek tek kesince bulutlara yükseldim. İçimdeki boşluğun aidiyetsizliğinden bir gökyüzü yarattım. Artık hiç oldum. Kimsin sen diye sorduklarında "hiç" diyorum. Ne istersen dediklerinde "hiç" diyorum. Neyin var dediklerinde "hiç" diyorum. Hiçliğimi yokluk sanıyorlar ama ben kendi çukluğumla doluyum artık. Ve böylece gerçek hayata kapılarımı açıyorum.

Anlıyorlar! Hiç olmayı anlamıyorlar. Anlatmak için çabalıyorum. Hiç umurumda olmuyor. Çünkü biliyorum. İçimde kendimi hatırlatırken "sen bir hiçsin" diye sesleniyorum. Hiçliği düşündükçe o geniş boşluğuma ferahlıyorum. Hiç olmak! Kafesi tanımayan bir muhabbet kuşu. Vurulacağını bilmeyen bir ceylan. Öleceğinden haberi olmayan bir kelebek. Hiç olmak! Anlamlandırılmamış bir rüya. Kesfedilip kirlenmemiş bir ada. Sınırları çizilmeyen bir dünya! Hiç olmak! Karanlıkta korkmayan bir çocuk. Ağlamaktan utanmayan bir yetişkin. Geçmişine kızmayan bir ihtiyar. Hiç olmak! Nereye aktığıyla ilgilenmeyen bir akarsu. Fotoğrafa sığma derdi olmayan bir bulut. Gölgesine kimin sığınacağını dert etmeyen bir ağaç. Hiç olmak! Kendini sürekli izlememek, kendin olmak. Zamanı derlendirmek, anın kendisi olmak. Köksüz, sıfatsız, beklentisiz olmak. Hiç olmak! Belki bu saydıklarımın hepsi, belki hiçbirini. Biliyorum, bilmemenin

hiçliğini seviyorum. Boşluğumda salınıyorum. Ara sıra bu boşluktan dünyaya sesleniyorum: Bugüne kadar beni tanımadığınız her şeyle beni ben olmayacağım şekilde var etmişsiniz. Beni gerçekten tanımadığınız için yavaş yavaş yok etmişsiniz. Şimdi kendimi bulduğum hiçlikte tanimsizliğime güveniyorum.

Görüyorum! Tanıştığım herkes beni tanıdığı birine benzetiyor. Karşılaştığım her insan tanışmadığım anılardan bir ben yaratmaya çalışıyor. Hayır, ben o değilim. Hiçim ben. Sizin de hiç kimsenizim. Zamansız kaybedilmiş anneniz, sevmeye fırsat bulamamış babanız, şefkatini esirgemeyen ablanız, gülümsemesini eksik etmeyen ağabeyiniz, doğduğuna pışman kardeşiniz ben değilim. Benim üstüme geçmişimin parçalarını fırlatıp beni bildiklerinize benzetmeyin. Gözünüz bir yerden

ısırmasın beni. Dilinizin ucundaki sıfatın benle ilgisi yok. Beklediğinizde

değmek istemiyorum. Beklentilerinizde boğulmak istemiyorum.

Biz hepimiz ayrı dünyaların insanlarıyız. Biz

farklı hikâyelerin cümleleriyiz. Bana anlamlar

yüklemeyin. Hayallerinize kahraman da yapmayın,

hayal kırıklıklarının kurbanı da ilan etmeyin. Beni

hiçliğimden tanıyın. Yüzüme özlemle yerleştirdiğiniz

anaokulu arkadaşınızı tanıyımorum. Topunuzu

kesen amcamın öfkesi benim öfkem değildi.

Başınızı okşamayan ilk öğretmeninizin kaybedilmiş

merhameti bende yok. İlk gençlik aşkınızın

yarım kalmışlığının haberi yok. Umursamaz

patronunuzun vermediği onayı veremem size. Hayat

arkadaşınızın umursız halinin çözümünü bilemem.

Kendisini sevdirmeyen çocuğunuzun elleri benimkiler

değil. Güvnele yaşadığınız eski dostunuzun sırtı bende yok.

**O yaranızın sebebi ben değilim. Aradığınız mutluluğun**

**kaynağı ben değilim. Beni sevişiniz de benden nefret**

**ediniz de sizinle ilgili. Aranan taze kan değilim. Kaybedilmiş**

**eski umut değilim. Ne kanatsız meğlinizim ne de günah keçinizim. Ben,**

**benim. Ben, hiçim. Beni kendinizden bilip var saymayın. Hiçim diyorum**

**beni yok saymayın. Bütün hiçliğime varım. "Hiç yoktan iyidir"deki hiç**

**diyim. "Ya hep ya hiç"teki hiç benim, hiç olabildiğim için hep de benim.**

**Eğer isterseniz ve hazır hissederseniz size de hiçliğe dâvet ediyorum. Hep**

**oyadıgımız bu "kendi olmama" oyununu bozduğumuzda özümüzdeki**

**hiçliğin bizi kurtaracağına inanıyorum.**

Hissediyorum! Kendimi, hiç olmadığım kadar insan hissediyorum.

Hiç olmanın oluş biçimine teslim oluyorum. Var olan, adı olan, anlamı

olan, dünyada olan her şeyin tadını çikarıyorum. Ve sonra tüm onların

tekrarını beklemeden hiçliğime geri dönüyorum. Bu hayatta gördüğüm

her şey defalarca olacaka ama şü anki gibi olmayacak. Gördüğüm her şey olacak

veya olmayacak olmaya da varım. Ne olacağını ya da ne olmayacağını

biliyorum. Hiçliğime güveniyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://trantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

TERAPİST KAFASI

# 1871'DEN BERİ BOL KÖPÜKLÜ NEFİS TÜRK KAHVESİ



1933 yılında Beyoğlu Yeri Mollar Sergisi'nde açılan stand.

1871'den beri kalitesini ve titizliğini hiç bozmadan evlerimize nefis Türk kahvesini getiren Kurukahveci Mehmet Efendi, bugün 55'ten fazla ülkede tüketiliyor. Kurukahveci Mehmet Efendi, Türklerin dünyaya armağan ettiği Türk kahvesini, her yudumda aynı kalite ve keyifle dünyaya ulaştırıyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://rantev.org>



Selçuk Şirin



# yetişemeyen gençler!

**İlk kuşak, köyden gelip sanayide işçi olarak var oldu. İkinci kuşak, siyaseten iktidardan bir parçası oldu ama üçüncü kuşak için var olan tek seçenek hizmet sektörü. Çünkü kurmuş olduğumuz ekonomi artık hem tarımda hem sanayide istihdamı azaltıyor...**

Geçen gün Bağcılar'da gençlerin yaptığı sokak partilerini gördüm. Twitter'da paylaşılan bir videoda, Gençler, 1970'lerde Brooklyn'deki gençlerin yaptığı gibi sokayı kapatıp özel kiralanan araçlardan çıkan dev hoparlörle gece boyunca dans ediyor. Yaptıkları danslara, kıyafetlerine, dinledikleri müziğe bakınca bu gençlerin ne köylerde doğup kente göç eden anne babalarına ne de şehrin merkezinde yaşayan kentli akrabalarına benzediğini hemen anlayabilirsiniz. Peki kim bu gençler? Ne tür hayata yaşyorlar? Dertleri, umutları, hayalleri neler? Kültürel kökenleri, beslendikleri kaynaklar neler?

## GÖÇ DEĞİL, TRAVMA YAŞADIK!

Gelin bu sorulara yanıt vermeden önce bu gençlerin yaşadığı kenar mahallelerin nasıl ortaya çıktığına bakalım. 1960'larda Türkiye nüfusunun neredeyse yüzde 70'i köylerde yaşıyordu. Sımdı bu satırları yazarken kontrol ettim, bugün ise nüfusunuzun yüzde yedisini köylerde yaşıyor. Dünyada hiçbir gelişmiş ülke, bu denli devasa bir demografik göçü bu kadar kısa zamanda yaşamadı. Avrupalıların birkaç yüzyılda yaşadığı dönüşümü biz çok kısa bir zamana sığdırdık! Hal böyle olunca köyden kente göç, sosyolojik bir travmayı da beraberinde getirdi. Zira biz ülke olarak bu süreci yönetemedik. Ne insanlar ne de şehirler bu boyutta bir nüfus hareketine hazır. Şu an Türkiye'de yaşadığımız sorunların neredeyse tamamı işte bu travmadan kaynaklanıyor.

## KENTLEŞME OLMADAN KALKINMA OLMUYOR!

Dünyada son 200 yılın kalkınma hikâyesine baktırsanız, tarımsal üretimden sanayi üretimine, oradan da Ar-Ge destekli katma değeri yüksek üretime giden bir formül görülebilsiniz. O nedenle sıkıntı, köylülerin şehirlere göç etmesi değil. Sıkıntı, bizim köyden kente göçü gerektiretiren tarımdan sanayiye geçiş sürecini tamamlamadan köyde doğanların çocuklarını şehirde hizmet sektörüne mahkûm etmemiz. Bunun pek çok sebebi var. Türkiye malum gerekçelerle 19. yüzyılda başlayan sanayileşme trenini kaçırdığı için yarışa geç başladi. Cumhuriyetin ilk 20 yılı bu gecikmeye telafi etmek için bize muazzam bir fırsat verdi, 1929 Büyük Buhranı na rağmen Türkiye kendi kaynaklarıyla tarımdan sanayiye geçme noktasında dev adımlar atabilmiş bir ülke. Sümerbank, Ziraat Bankası, Etibank gibi adı unutulmaz markalar olabildi ama şeker fabrikaları ve çimento fabrikalarıyla beraber bu kurumlar Türkiye toplumunu planlı bir şekilde tarımdan sanayiye taşıma noktasına taşıyamadı. Peki sonra ne oldu? Sonra 1960'larda planlı kalkınmanın yerini "birakınız yaşıyınlar, bırakınız geçsinler" yaklaşımı aldı. Hal böyle olunca zahmetli tarımda dayalı kalkınma hamlesinin yerine dış borca dayalı kalkınma modeli çıktı.

1960'ların sonunda başlayan dış borca dayalı kalkınma...

ihtiyacı köyden gelenler karşıladı. Tarımsal yatırımların durduğu bu dönem 1980'lerde tamamlandığında Türkiye, nüfusunun çoğunluğu kentlerde yaşayan bir ülke oldu. Tabii ortada ne ulusal ne de kentsel bazda bir plan olduğu için ortaya geçeköndü olgusu çıktı. Elektrikçi, yolu, suyu olmayan kenar mahalleler, başta İstanbul olmak üzere büyük kentlerin etrafını sardı.

1990'lara geldikimizde kenar mahalleler betki de ellerindeki tek kozu oynayıp oylarıyla önce yerelde sonra genelde iktidara giden partilere destek oldu. **Art arda gelen politik zaferlerin sarhoşluğuyla uzunca bir süredir kenar mahalleleri konuşmaz olduk.** Oysa 1970'lerde, 1980'lerde sınırlı imkânlarla rağmen akademide geçeköndüler üzerine pek çok araştırma, edebiyatta kenar mahalle insanların dertlerini anlatan pek çok roman ve tabii ki sinemada o dönemi anlatan pek çok filme rastlayabiliriz.

Oysa bugün üçüncü kuşağın yaşadığı eskinin kenar mahallelerini, şimdinin ise büyük ilçelerini anlamamızın tam zamanıdır. İlk kuşak, köyden gelip sanayide işçi olarak var oldu. İkinci kuşak, siyaseten iktidardan bir parçası oldu ama üçüncü kuşak için var olan tek seçenek hizmet sektörü. Çünkü kurmuş olduğumuz ekonomi artık hem tarımda hem sanayide istihdamı azaltıyor ve gençleri sadece asgari ücretli hizmet sektörüne mahkûm ediyor. Bu sene itibarıyla elimizdeki veriler baktığımızda çalışan nüfus içinde hizmet sektörünün oranı yüzde 55. Ana ekonomik girdiyi oluşturan tarım ve sanayi istihdamı ise toplam istihdamın yalnızca yüzde 39'unu oluşturuyor.

## BU GENÇLERİ ANLAMAK ZORUNDAYIZ!

Türkiye'nin ilinde en önemli doğal kaynak ne petrol ne doğal gaz ne de başka bir şey, bizim en önemli kaynağımız gençler. O gençleri kabaca köy, kent ve kenar mahalle olarak üç gruba ayırarak manzara şu: Bugün köyde yaşayan az sayıdaki genç, üretim zincirinin bir parçası. Kent yaşamına dâhil olmuş orta ve üst sınıf gençleri de aldıkları eğitime 21. yüzyılın ihtiyaç duyduğu beceri setine sahip olarak beyaz yakalı işlere girebilecek kapasitede (Milletim Türkiye'de iyi eğitim almış gençlerin pek çoğu yurt dışında kendisine bir hayat kurabiliyor). Ancak bu iki grup tüm gençler içinde çok az bir orana sahip. **Gençlerimizin çoğunluğu yukarıda tarif ettiğim kenar mahallelerde yaşıyor. O gençlere şu an sunduğumuz tek seçenek hizmet sektöründe asgari ücretle tatmin etmek.** Köylünün elinde üretim yapabilme kabiliyeti var, kentlinin elinde tüm dünyada geçerli bir beceri seti var. Kenar mahallede yaşayan, iyi bir eğitim almamış, düzenli iş olmayan gençler için ise yalnızca sokak partileri ya da sıyasal partilerin kenar mahalle gençleri içinde bir barışık bindaya çay var. Oysa bu gençler...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Celil Nalçakan



ikrar

Senden bir şey rica edebilir miyim?  
Bu yazıyı okurken, hatırıma  
Müslüm Baba'dan,  
"Dağlarda kar olsaydım", şarkısını  
Dinler misin?

1994...  
"Bu serserilerden bir bok olmaz"  
başlığı altında,  
Alkolik,  
Bilardo ve okey manyağı,  
Aylak,  
Sigaraya manasızca erken başlamış,  
Aşırı sağcı,  
Aşırı solcu,  
Hiç okumayan,  
Okuduğuna hemen inanan,  
Okula pek uğramayan,  
Nefes alır gibi dayak atan,  
Aldığı nefesi geri verir normalliğinde  
dayak yiyen...  
Aynı liseye sürgün edilmiş  
Gayet ters,  
Gayet sert,  
Gayet 16 yaşında...  
Çocuklardık.

Her siktir edilen gibi haklı,  
Ve kusursuz bir asabiyetle,  
reddedilişimize sebep ararken,  
Sağdan soldan duyduklarıyla  
Sağcı ya da solcu olmaya karar vermiş,  
Korkak,  
Cahil,  
Ve ahmak ağabeylerimizden öğrendik  
birbirimize düşman olmayı...

Olduk da...  
Her gün, her teneffüs, her bilardo salonu,  
her sokak arası...  
Artık nerede denk geliyorsak,  
Allah vergisi bir ahmaklıkla dalyorduk  
birbirimize.  
Artık Allah ne verdiyse...

Ulan daha 16 idi yaşıyoruz...  
Açılacaksa,  
Keşke futbol falan oynarken  
açılşaydık kaçımız...

Beni kırmadığını ve şarkıyı dinlediğini

Lafı uzatmayacağım, araya gireceğim

Yıllar geçti üstünden, hâlâ en büyük  
utancım...  
Benden daha serseri, benden daha  
delikanlı ve "diğerlerinden" birini  
sırf şişime göre olduğu için hasım  
bellemiştim okulda...  
Kürşad...

Şubat...  
Hava 16:00'da kararıyordu.  
Okul çıkışı, beni görmesinin imkânsız  
olduğu bir sokakta,  
Arkasından koşup, üstüne çullandım.  
Hiç tanımadığım birine, tembih edilmiş  
bir nefretle  
Vurdum... Vurdum...

O gün milat oldu,  
Kürşad artık,  
Gelemedi ya da gelmedi okula.  
Sebebi?  
"Biri ağzını burnunu kırmış dikilitaşın  
orada."

Onun gelemediği her gün, kendimden  
biraz daha öğrendim  
**Yaptığım kalleslik, kalbimi  
avuçlarının içine almış  
sıkmaktaydı.**  
**Ve ben bu ıstıraptan hiç  
şikâyetçi değildim.**  
Tek bir sorum vardı artık vicdan azabından  
ölmeden önce cevabını öğrenmek istediğim,  
"Neden yaptım?"

Tam bir ay sonra,  
Okulun çıkış kapısında, karşıma dikildi.  
Babasının Ford Granada'sına kaçmışım.  
Bakıştı...  
"Bin," dedi.  
Bindim.

"Sen miydin?" dedi,  
"Bendim,"  
dedim...

"Şu dağlarda kar olsaydım" çalışıyordu  
arabaya bindiğimde...  
21 Mart 1994'te,  
Hiç karşılık vermeden,

Dünyanın en hak edilmiş dayacağı,  
"Bizi birbirimize düşman eden  
dillerimizin yalanıydı."

HANGİ



Evrim Alasya

**Billy Whistler:** İnsan duyguları sanat eserleri gibidir.  
Taktikler tamamen orijinali gibi gözükabilir.  
**Virgil Oldman:** Taklit mi?  
**Billy Whistler:** Her şey taklit edilebilir. Virgil. Sevinç,  
acı, nefret, hastalık, gıfla hatta aşk.

The Best Offer, 2013

Yönetmen &amp; Senarist: Giuseppe Tornatore

FİLM



Ece Özdiki

**Henry Barthes:** Her gün 24 saat, hayatımız boyunca, bazı  
güçler, ölene dek bizi aptallaştırmak için sürekli çalışacak.  
Bu yüzden kendimizi savunmak ve bu saçmalığı beynimize  
sokma girişimleriyle mücadele etmek için hayal gücümüzü  
canlandıracak, vicdanımızı ve inanç sistemimizi geliştirecek  
larzlarla okumayı öğrenmeliyiz. Zihnimizi savunmak ve  
korumak için okuma alışkanlığı kazanmalıyız.

Detachment, 2011

Yönetmen: Tony Kaye Senarist: Carl Lund

HANGİ



Berker Güven

**Howard Beale:** Her şeyde, her yerde öyle çılgınlık var ki  
artık dışarı bile çıkmıyoruz. Evimizde oturup yaşadığımız  
dünyayı giderek küçültüyoruz ve tek söylediğimiz "En  
azından odamızda bizi rahat bırakın. Bana tost makinemi,  
televizyonumu ve kumandamı verin başka bir şey  
istemiyorum. Bizi rahat bırakın!"

Network, 1976

Yönetmen: Sidney Lumet Senarist: Paddy Chayefsky

SAHNE?

Hazırlayan: Pınar Aksoy

Mehmet Ali &amp; Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>Cafe  
sahneçim  
söyleme, açılış söyleme

Zafer Algöz



# gülen torba

**Oyunun başlamasına üç saat var, Gülen Torba çalışmıyor, pikabı çeviren küçücük lastiği nereden bulacağız? Çin'den sipariş çeviren altı ayda gelmez. Panik Cengo hizmet yılı yetse emekli olacak, çocuk çocuk olmasa intihar edecek.**

Yıllar yıllar önce tiyatrodaki "Gülen Torba" diye bir çocuk oyunu oynuyoruz. Yüzleri gülen mutlu insanların yaşadığı ülkede sadece kral ve kralın kızı mutsuz, ne yapsalar kızın yüzünü güldüremiyorlar. Sonunda kral, ülkesine ferman salıyor: *Güzellergüzeli kızımın yüzünü güldürün vesonra dileğin benden ne dilerinsen. Herkes şansını deniyor ama mutsuz prenses, ilaç için bir küçük "mıkk" demiyor. Sonunda cesur bir delikanlı hayatını ortaya koyuyor, Kaf Dağı'nın ardındaki 40 haramilerin elinden şihirli "Gülen Torba"yı almayı başarıyor ve saraya, kralın huzuruna çıkıyor. "Yüce Kralım, işte kızımın güzelyüzünü güldürecek şihirli Gülen Torba'yı getirdim, izin verin göstereyim" diyerek torbanın düğmesine basıyor. Torbanın içinden katlanarak yükselen bir kahkaha sesi duyuluyor. Önce güzel prenses, sonra kral derken tüm saray ahalisi kahkahaya boğuluyor. Kral, cesur delikanlıya teşekkür ediyor, "Dile benden ne dilerinsen", diyor. Elbette aşkın gücü ağır basıyor; genç delikanlı, prensesse evleniyor, krala damat oluyor ve oyun mutlu sonla bitiyor.*

Prova üstüne provayaptık. Şarkılar, danslar, replikler, mizansenler... Her şey takır takır çalışıyor, sadece Gülen Torba çalışmıyor. Oyunun yönetmeni, Çin malı bir oyuncak bulmuş; pembe saten kumaş üzerine pırl pırl taşlar işlenmiş bir kese düşünün. İçinde ster plastikten bir başkadüzemlik var. "Bas bakalım şu torbanın düğmesine, gülmeyen kızımın yüzünde güller açsın" repliği gelince, cesurdelikanlı (yani ben) torbayı ortasından sıkıp bırakıyor ve torbanın içinde kurulu olan pırlı sistem devreye giriyor, kendinden iğneli küçücük bir plaktan katlanarak yükselen ve herkesin sinirini bozan kahkaha duyuluyor. Ama bir sorun var: Pırlık çok çabuk bitiyor oyuncan. Bazen iğne takılıyor, hiç ses gelmiyor. Provalarda alık çalışmıyınca duruma gülmeyiz ama çok tedirginiz. Yönetmene sürekli söylüyoruz, "Abicğim şunun yedeğini bulalım. Oyunda başımıza bir şey gelirse ve torba, prensesi güldüremeyecek bir vaziyette bozulursa rezil oluruz..." Ama feryadımıza kulak veren yok! "Bir şey olmasaaz, çalışır. Merak etmeyin."

Oyunun okumasına yakın genel provalara başladık. Maşallah, Gülen Torba kakır kakır kahkahalarla yükseliyor. Başta hepimize dalga dalga sirayet eden ve hepimizi doğal olarak güldüren kahkahalar, giderek kakaşadığımız için sevimsiz gelmeye başladı. Mutlu bir final sahnesi olması lazım ama suratlar ask, sanki cenaze sahnesindeyiz. Devamlı yönetmenden fırça yiyoruz, "Yahu suratınızı asmayın, gülen arkaadılar! Ne oldu, 'Gülen Torba' çalışmıyor, ya oyunda bozulursa, diyardınız. Şimdi sorunsuz çalışıyor ama hiç gülmüyorsunuz."

Sonunda beklenen gün geldi. Bir pazar sabahı ilk oyunumuzdu çocuklara oynadık. Gülen Torba kususuz çalıştı, oyun mutlu bir final yaptı ama yönetmenden yine fırça yedik, "Arkadaşlar çok sahte gülmüyorsunuz, olmuyor. Yani Gülen Torba çalışıyor ama mekanik teke tınısında sesler duyuyorum. **"Yahu hayatımızda hiç kahkaha atmamış gibisiniz!"**

Canakkale'de Troya Gençlik Festivaline gideceğiz, 450 kişilik bir salonda ilkökullu çocuklarına oyun oynayacağız. Etkilerden sorumlu "Panik" Cengiz, gitmeden hatırlama provası yapalım diye tutturdu. Defalarca oynadığımız ve her şey cin gibi hatırladığımız oyuna bir defadaha prova yapmak istemedik. Salonda dekor kurulduktan sonra hızlı bir hatırlama provası yaparız diyerek savuşturduk onu. Önde ture otobüsü, arkada dekor kamyonu güneye gümeye gümeye vardık. Biz tiyatrosal sonamıyorduk, meğer orta öleğeli bir sinema salonumuyuz. Işık ve efekt odası olmadığı için sağ arka tarafta efekt tezgahını, sol tarafta da ses masasını yerleştirdik. Dekorlar da yerlerine monte edildi. Başladık hatırlama provasına.

Etkiler ve ışık hiç aksamadan girip çıkıyor, aman ne iyi derken geldi final sahnesine... "Bas bakalım şu Gülen Torba'nın düğmesine" dediler. Bastım, "klik" diye bir ses geldi, kahkaha sesi gelmedi. Bir daha denedim, yine ses yok. En sonunda biraz daha kuvvetli sallayınca "klik" sesi de kayboldu. Eyvahhh, ulan üç saatsonra son var, Gülen Torba çalışmazsa ne yapacağız? Panik Cengiz hemen elinden aldı ve tamire koyuldu. Kesenin içinde ster plastikten yapılmış ağız bölümü almak için en küçük yıldırım tavayına aamelili bir ağız bölümü aldık. Oyun iki üç temsilden sonra içindeki pikabı çeviren lastik, kanaldan çıkmış, o yüzden ses gelmiyor. Şimdi çözüyoruz mevzu, benden kaçm...!" derken, birden kıpkırmızı oldu.

**Mutlu bir final sahnesi olması lazım ama suratlar ask, sanki cenaze sahnesindeyiz.**



"Ne oldu Cengo? Niye kızardın?" Kafasını oynaykandan hiç kaldırmadan mıldıldadı, "Lastik koptu!" Şimdi yandık işte. Oyunun başlamasına üç saat var, Gülen Torba çalışmıyor, pikabı çeviren küçücük lastiği nereden bulacağız? Çin'den sipariş çeviren altı ayda gelmez. Panik Cengo hizmet yılı yetse emekli olacak, çocuk çocuk olmasa intihar edecek. Pembe yanakları alılık sürmüş gibi kıpkırmızı oldu. Fazla da üstüne gıdıp adanın vefatına sebep olmayalım, bir çözüm bulalım bari diye konuşuyoruz. Dedim ki "Yahu bu torba provalarda bozulduyu zaman Erkan çok daha güzel güldüyordu, Erkan'ın kahkahasını kaydedelim kasete. Tam 'basbakalım şu gülen torbanın düğmesine' repliği gelince, Cengo da kasetaların işleyişine basar, salona verir sesi. **Oldu bitti işte."** Cengo fikrimi çok beğendi, **uçmak ile kosmak arasında bir hızla kayboldu. 10 dakika içinde kayıtlı için bir mikrofon ve boş kaset bulamadığı için bizi getiren otobüsün arşivinden dolu bir oyun havası kasetile döndü.**

Sahnenin ortasına mikrofonu koydu. Kasetin A yüzünü başa aldı, kayıt için hazırladı. Erkan Can'ın mikrofonunu önüne diktik. Panik Cengo "kayıtlı" diye işaret verdi. Oylesine güzel, yaklaşık 60 saniye sürer, katlanarak büyüyün nefis bir kahkaha performansı yaptı ki Erkan Can, bitişti zaman alkışladı. Şahane oldu gerçekten. "Yahu keşfe baştan beri böyle oynasaydık. Şu Gülen Torba'nın kahrını niye bu kadar çekti?" diye hayırlandı.

Geldi gitti oyun saati... 450 kişilik salonda 900 kişi var, her koltukta ilk çocuk oturuyordu. Perde açıldı ve başladık oyuna. Her şey yolunda gitti. Geldi final bölümüne. "Bas bakalım şu Gülen Torba'nın düğmesine, gülmeyen kızımın yüzünde güller açsın", dedi Yüce Kral. "Hayhay sevgili kayınpederim," dedim içimden, torbayı sıkıttım. Panik Cengo kenardan, perde gerisinden çit diye play tuşuna basmış. Biz Erkan Can'ın kahkahasını beklerken, salonda Klametepi Deli Selim'in oyun havaları gürledi. Çocuklar bir anda 900 çift elle tırmaya çit çit gürledi. Hepimiz benden kafayı Cengo'nun efekt masasına çevirdik. Yanlışlıkla kasetin B yüzünü koymuş, kaseti çıkarmak için tuşlara çit çit gürledi ama durduramadı. Kasetçilerin durduramayınca uçar gibi fırladı çit. Ardından kaleci gibi uçarak sahne perdesinin dibine attı kendini. Perdenin altıyla yüzünü seyirciden sakladı. O kıpkırmızı yanaklar, boncuk boncuk terleyen yüzle bize dönerek kendi beceriksizliğine "ha ha ha ha" diye bir kahkaha patlattı. Sadece kralın kızını dediği, tüm salona yığıl çit çit geçirdi. Kimsede sinir kalmadı. Gözümüzden akan yaşlarla oyunu bitirebildik hayırlısıyla. Ture dönüşü oyunun yönetmeni sordu, "Nasıldı oyun?" "Şahane geçti, 450 kişilik salonda 900 kişiye oynadık. Daha ne olsun hocam?" "Peki kahkahalarınız doğal mıydı, sahte ve mekanik miydi?" "Vala bundan daha doğal olamazdı hocam. Çocuklar evde bile gülmüyorlardı hâlâ," dedi. Cengo'ya şu söz verdimiz gibi "Gülen Torba'nın düğmesine bas" dedi. Oyun iki üç temsilden sonra repertuvarından kıldırıldı. Ama olan Panik Cengiz'e oldu. Torba Cengiz olarak tiyatro tarihinde yerini aldı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://trantey.org>

# ALL ABOUT HISTORY

TAM 11 ÜLKEDE YAYINLANAN  
VE DÜNYANIN EN ÇOK OKUNAN TARİH DERGİSİ  
ŞİMDİ TÜRKİYE'DE



**KİTAP  
HEDİYELİ!  
BAYİLERDE!**

Sürükleyici hikâye anlatımı,  
muhteşem fotoğraflar ve illüstrasyonlarla  
**GEÇMİŞİ KEŞFEDİN!**

Online satın almak için: [www.dergiburda.com](http://www.dergiburda.com)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>





Fotoğraf: Umay Umay

Umay Umay 

# UCUZ GÜN

gÜNNük bugün.

Yine mutfaktaki bardakları kırdım. Bir boka yaramayan çığlıklar attım. Kardeşim yine mi yazamıyorsun diye şefkat ve huzursuzlukla yüzüme bile bakmadan söylendi. Arkadaşım sustu. O hep susar zaten. **Evet dedim elimdeki cam parçalarını çöpe doldururken; evet aşk mektupları yazamıyorum.** Kargocu gelse, kapıda kutuyu uzatırken sanki ağlama artık diyecek. Sanki o da inaniyor aşksız yaşanamayacağına, Artık kalemler, tuşlar, hisler çölu seviyor gibi.

Sonra cinayete beslenen ruhları konuşmaya başladım. Dinlemek zorundaydılar ne desem. Yine çığlık atmamam için bunu yapmak zorundalar. En büyük katilin arzu satanlar olduğuyla başladım. Üçüç çilgınlıklar. Fonlara, kurlara uyan, ayarlanmış tanrılardan, soğuk suyun en lezzetli şey olduğundan, tenke kutudaki kurabiyelelerin ne tatlı olduğundan söz ettim. Diyet olanlarından alsam sarhoş eder mi diye sordum. Sarhoş olmak, olup olup sızmak, dümdüz olmak şu güzelim yatakta. Geri kalan kurabiyeleleri sokağa atarım uyanınca. Ayılınca... Beni gözü kararmış tembel. Bütün kırılan parçaları topladım ama. Çöp.

Son parçayı lavaboya attım metal sesi duyuldu. Ablam yanımdan uzaklaşmayı seçti, uzaklaşırken aferin sana aferin dedi. Arkadaşım hâlâ bir şey söylemiyor; bir masaya, bir bana, bir çöpe bakıp duruyordu. Kardeşlerini arayan gezginlere rastladım ni hiç dedim. Çok uzaklarda olunsu bile çok sevmek gerekir dedim. Çekmeceleri açıp kapatırken kimler için yazılmış onca kitap var, kimler için ölen onca onca onca insan var ve annem gideli on yıl oldu diye düşündüm. Bu çekmeceleri sabunlamalı. Girc girc beynime vuruyor.

Maydanoz fayansı gibi önümdeki fayans. Maydanoz var fincanın gibiyim. Bir parça olsun sakinlik demek bu. Epey eskimiş bir diğeri karşısında. Bir çığlık, bir rüya. Bir çığlık ben, bir çığlık diğeri kim? Etilimin altında bir orman

diğer çığlık kimin...

Günler geçenken sonsuz dikenli, kendime aynı şeyi tekrarladığımı fark ettim. Onu özleyorum. Onu özlediğim için dayanıyorum. Hem mutfakta hem giyinik hem çıplakken. Bütün eşyalar ses çıkarırken. Dışarıdan gelen hızar seslerinin altında. Yaşadığım ne, ben biliyorum. Rüyamı biliyorum;

külden bir evde kalyordum. Külden elbiselerim vardı. Külden insanlarla beraberdim. O olduğuna inandığım her şeyi kü baltçeme ekiyordum. O evde beklemek duygusu yoktu. Kimseyi beklemiyordum. Kül gibi güliyordum, kül gibi ağladım. Güler güller sonra içimde bir dua açıldı. Dua açılır mı? Açıldı.

Kardeşim de

arkadaşım da mutfakta yoklar. Ohhh yine yoklar. Sanki bütün mutfak taşla doluymuş da boşalmış gibi.

Hatta artık burada hiçbir şey yokmuş gibi. **Bu huzurla baktan çığlıklar atamam. Bu nasıl güzel nefes almak. Birileri var ama yok gibiyken aldığım nefes.** Yarın saat 12'de bütün filmleri kaçırış olacağım. Yarın 12'de yazmaya çalıştığım hikâyeyi yazmayıp biraz daha içimde tutacağım. Yarın saat tam 12'de uzaklarda bulunacak insanların hepsi bulunamaz olacak. Yarın 12'de odadaki masa boğulacak. Yarın saat 12 olur olmaz hep aşık kalacağım. Yarın saat 12 olur olmaz her şeyi yazmaya başlarım yine kapatacağım.



# acımasız insanoğlu

**Goya'nın resmi, insanlığın gaddarlığını o kadar net bir şekilde yansıtır ki izleyicilerin bakmasını zorlaştırıyor. Sadece konu değil ürkütücü olan, Goya'nın betimlemesi de bu dehşeti perçinliyor.**

"Sanat, hayatın aynasıdır." Kulğa oldukça klişe geldiğinin, bunun sanatın karakterini ve sosyal görevini tasvir etmek için defalarca kullanıldığının farkındayım. Kimi zaman açık ve net bir şekilde kimi zaman dolaylı olarak sanat, gerçekten hayatı yansıttığından, bu cümlemin aslında bir o kadar da doğru olduğunu söylemek mümkün. Sanat, yaşama şeklimiz ve baş etmemiz gereken gündelik olaylar hakkında bize yeni ve alternatif bakış açıları sunar. Yüzyıllardır sanat eserleri insanoğlunun sosyopolitik konumunu yansıttı. Bu nedenle sanatçılar, kendi ülkelerinin müşterek hafızalarına katkıda bulundu ve sanat tarihi de çok katmanlı bir anlatıda bu hikâyeleri sundu.

Peki, neden bizim alanımıza *güzel sanatlar* denmiş? Dünyada bu kadar acı, zulüm ve ıstırap varken sanat nasıl sadece *güzel* olabilir? Çok net bir şekilde görünen odur ki sosyopolitik katılım sürekli olarak arttığından 20. yüzyıl sanatında çok köklü bir değişim meydana geldi. Bugün hâlâ *Fakülteler güzel sanatlar* olarak adlandırılrsa da birçok sanatçı toplumdaki açığı kırmak için muhalif duruşlar oluşturarak güzelliğin hegemonyasını reddeder. Evet, modern ve çağdaş sanat ürkütücü olabilir. **Her sanat eseri değil elbette ama bir asrı aşkın zamandır sanatçılar, açık ve net bir şekilde sanatın zarif bir dekorasyon ya da zevk vermesi amaçlanan bir lüks objesi olmadığının altını çizdi.**

Peki modern sanat kavramı ne zaman ortaya çıktı? Sanatçılar, geleneksel ressamların yolundan iler-

zaman saptı? Kutsal kitaplardan ya da mitoloji ve mistisizm masallarından mutlak gerçeği açığa çıkararak izleyicinin ruhunu ferahlatmayı amaçlayan alışlagelmiş sanat kavramı ne zaman baskın gücünü kaybetti? İdealleştirilmiş güzellik ve zarafetin tarihi ne zaman sona erdi?

Çoğu zaman son klasik ressam ve ilk modern sanatçı olarak tanımlanan İspanyol ressam **Francisco José de Goya y Lucientes**i ele alalım. 1746-1828 yılları arasında yaşamış olan sanatçı, hayattayken büyük bir başarı yakalıyor. İspanya'nın en önde gelen portrecilerinden olan Goya, 1786'da İspanyol saray ressamı, 1795'te Kraliyet Akademisi Direktörü oluyor ve 1799'da İspanyol Kraliyet Sarayı'nda bir ressama verilen en yüksek derece olan *Primer Pintor de Cámara*'ya layık görülüyor. Kraliyet Sarayı'ndaki bu pozisyonundayken, eserleri dönemin Batı sanatında önde gelen neoklasizm akımından izler taşıyor.

Buna rağmen hayatı sadece başarı ve mutlulukla şekillenmiyor; 1793 yılında ciddi bir rahatsızlık geçirerek sağır oluyor ve depresyona giriyor. Ruh hâlindeki değişimin yansımalarını 1797-1798 yılları arasında yaptığı 80 adet gravürden oluşan *Caprichos / Kaprisler* Gravürleri serisinden anlamak mümkün. Bu yıllardan itibaren Goya'nın üretiminin her geçen gün daha da karanlık, melankolik ve karamsar olduğu görülebiliyor.

Eserlerindeki ikinci ciddi değişimi Napolyon, 1807'de Fransız ordusu tarafından Sevil'de İspanya'ya karşı







## ***bazı tipler***

# ESKİ NESİL ŞEF



# YENİ NESİL ŞEF



**Mahkûmlar af için eylemde, 1961,  
Fotoğraf: Cumhuriyet gazetesi,  
19 Nisan 1995, Taha Toros Arşivi**



Fotograf: Gryffindor, Wikimedia Commons

**Meltem Erkmen**



**edebiyatın tanıkları:**  
sultanahmet cezaevi

Bir romana ilham, bir şiire tanık, bir yazara yoldaş olmuş sokaklar, binalar... Çoğunlukla yanlarından geçip gidiyoruz. "Edebiyatın Tanıkları", geçip gitmemek, durup düşünmek için. Bu ay durağımız Sultanahmet Cezaevi.

Sultanahmet sokaklarında dolaşırken rastgeldim bu muhteşem binaya. Girişinin hemen üzerindeki cumbada, cam kenarında oturup sokaktan geçenleri izleme isteği sardı bedenimi. Binanın dışını inceledim; her şeyden çok dikkatimi çeken, lüks bir otel olduğunu anladığım bu binanın birinci kat pencerelerindeki kalın parmaklıklar oldu: **Bugünün beş yıldızlı oteli, eskinin Sultanahmet Cezvevi.**

1981'de Anıtlar Yüksek Kurulu (bugün, Kültür Varlıklarını Koruma (Yüksek Kurulur) tarafından "Kültür varlığı" ilan edilip cezaevinin de dâhil olduğu Sultanahmet bölgesi. Bu bölgenin her karşı tarih; nereyi kazansın Bizans ya da Osmanlı kalıntılar bulabilirsiniz. Kazansanız da Ayasofya, Sultanahmet Camii ve hatta İstanbul Boğazi, hepsi cezaevinin kapı komşusu.

Kemal Tahir, *Esir Şehrin*  
Mahpusu'nda<sup>3</sup> şöyle anlatıyor bir  
hücresinin: Binbaşı Arif Bey'in hücresi,  
koridorun sonunda olduğu için, iki  
pencereliydi. Biri denize, öteki  
Sultanahmet Camisi'ne bakıyordu.

1992'de buranın otel olması gündeme geliyor. Olan oluyor; bir müzeyle kültür merkezine dönüştürülmesi talepleri yoğun sayılırak Kanadalı bir otel zincirine kiralanıyor bu İnsan Müzesi. Otel, 1996'da açılıyor. Açılıyor açılmasına ama tartışmalar bitmiyor: Birkaç yıl sonra bir ek bina yapımı için izin veriliyor. Bu ek bina Bizanskalıların üzerine yapıldığından büyük tartışmalara sebep oluyor ancak fiili Tarihî Sultanahmet Cezaevi 65 odaklı bir yıldızlı bir otel olmaktadır kaldırıyorum kendini.

Bir zamanlar ülkenin en büyük edebiyatçılarından mahkûm edildiği, belki de duvarlarına bakarak özgürlük şiirleri yazdıkları o "hücre"lerde bir gece "konaklamak" 500 dolardan başlıyor artık. Siz de bir gün önünden geçecek olursanız bu binanın, özgürlük umuduyla o parmaklıklara sarılmış yazılarımızı hatırlayın.

1917 yılında tutuklayarak inşa ettirdi. Dersaadet Cınavet Teyvîhânesi adıyla biliniyor o yıllarda bina. 1969'a kadar kullanılıyor, 11 yıllık bir aranın ardından 1980 darbesiyle birlikte tekrar askeri bir cezavane dönüştürülüyor. 1986'daysa akizet uken bir süre belli olmamak üzere boşaltılıyor. Refik Durbaş, 1998 tarihli bir yazısında" Sultanahmet Cezavane İnsan Müzesi" diye bahsediyor buradan. Çünkü o yıllarda hane artık ne bir müze ne de bir askeri tesis değildi. Dayı ve köpeği Tömî'nin sahip çıktığı, içi boş bir "İnsan Müzesi".

<sup>1</sup>Bütün Şiirleri, YKY, 2008

<sup>2</sup>Cumhuriyet gazetesi, 4 Aralık 1989

<sup>3</sup>İthaki Yayınları, 2010

Karınak-Mehmet Demirkaya, Cumhuriyet gazetesi.

19 Nisan 1995 ve Milliyet gazetesi, 1 Ocak 2008

Bedia Ceylan Güzelce



# sığ hikâye...

**Evimi gezip gezip giden hayaletler, yatak odamdan gözlerini süzüp süzüp geçenler, benim kocaman ömrümü sığdırdığım bu eve sığamayacağını düşünen ne deliler var.**

Istanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi üçüncü katında mitoloji dersi almak üzere sınıfı doldurmuş yirmi belki otuz kişiyiz. Kimi şehirden, kimi Anadolu'nun başka yerlerinden aile mitlerini geride bırakıp, okul okumaya gelmiş vasat insanlar topluluğuyuz. Bir Rus, bir Japon ve bir de o yaşlarda yenini bilemediğimiz, adını da bir çırpıda söyleyemediğimiz bir ada ülkesinden misafir öğrenci arkadaşlarımız da var. Amfilerde ders aldığımızda kendimizi daha üniversiteli hissetsek de kendimize ait bir sınıfımızın olması, bu sınıfın çekmecelerle dolu dolapları ve içlerinin memleketin çeşitli kazıklarından getirilmiş çanak çömlek parçaları, objeler ve alet edevatla dolu olması da bize iyi geliyor. Öyle ya da böyle dört yıl boyunca evimiz oluyor bu oda, buraya sığıyoruz, burada hayal kuruyoruz. Kabanlarımız, kış günü kocaman ayakabılarımız, kaloriferlerimiz hiçbir zaman yanmadığı için kat kat giydığımız kalın kazaklarımız, eldivenlerimiz, atıklarımız, gençlik kilolarımız, savurganlığımız, dağınıklığımız ve en önemlisi umursamazlığımızın da sığıldığı bu sınıfta, ağır ağıza, nefes nefese, en sursatsızından en inegine, en solcusundan en muhafazakarına bir aradayız. Bir şey öğrenmenin arzusuyla öyle hafiflemiş ki değil bu sınıfa, duvarları döndüp gelen dolaplardaki çekmecelerden birine bile sığabilir durumdayız. **Bilmeyi istediği müddetçe sığar insan, olur olmadık yerlere. Bir ağaç kovuğuna, bir kırık iskeleyle.**

Kimin kimi ne kadar göreceğine ağaçların, kimin hangi patikadan yürüyebileceğini otlatan karar verdiği bir ovadayız. Koşa koşa biri geliyor yanıma ve önüne sonuna bir şey eklemeksizin sana isimle hitap ediyor. Aah ben ne zor söylemişim oysa ismini. Beyazıt'ta bir ağacın kesilişini, kollarında gezindiğim bir denizin çürümesini izlemek, ayagımı sürüye sürüye vardığım bir eve her gün gitmek... Hepsi zordu ama ismini bir çırpıda söylemek daha zordu. İsmim bir boşluk gibiydi ilk zamanlar yani bir boşluğu çağırıyordum gibi. Bu nedenle bekledim, adına hatıralar, adına hikâyeler, birlikte çıktığımız seyahatler, batan güneşler, dolu mayılar, fikir ayrılıkları, en az birkaç sonbahar, sana her kiş hediye ettiğim terlikler ve pijamalar, güneşin altonda anlatıldığı mitolojik hikâyelerle gözünde bıraktığım hayranlıklar, müsaade istemeksizin en tizden girip bağırma çağırma söylemleri şarkılar ve ahh aşk. Önce bunları sığdırdım ismine ve sonra seslendirme işiyle de.

müddetçe, bir isim sadece sevgilinin adı olmaktan çıkar ve talihin olur. Kökünden kesilmiş ağaç, yine de gerçekleştirmek ister dallarına bağladığımız dileklerimizizi.

Cehaletle sabit masumiyettense, bilgiliye gönenmiş bir suçluluğu tercih ederim her zaman. Evimi gezip gezip giden hayaletler, yatak odamdan gözlerini süzüp süzüp geçenler, benim kocaman ömrümü sığdırdığım bu eve sığamayacağını düşünen ne deliler var. Eşya diye oradan oraya taşıdığı şeyleri yere göğe sığdıramaz ve öyle çok taşır ki onları bir süre sonra neden taşıdığını da neyi taşıdığını da unuttur. İnsan kendi kadar bile bir yer kaplamıyor dünyada, dünyayı neyle doldurduğumuza, dünyamıza ne sığdırdığımıza bakmamız lazım. Soyağacını annelerinden takip eden antik Patara halkı, mutlaka üçüncü kattaki sınıfın çekmecelerinde size de bir yer vardı. Belki de en önemlisi, cümlelere sığmak ya da kelimelere. Küçülmek, kendini tek bir kelimenin anlamında bir ömür geçirebilecek kadar küçülmek. Sorarım size, sesini duymadığınız deniz, deniz midir hâlâ? Balıklar, denizciler ve mercanlar var mıdır içinde? Metin Akpınar diyor ki "İnsanı insan yapan olgu, sanattır. Yapay zekâ doğru kararlar verebilir, çok başarılı ameliyatlara gerçekleştirebilir ama sabırlı olmayı bilemez, direnmeyi ve sanata da." Benim kocaman evime sığamayın sen, bir kelimenin içinde sığabilir misin, "hayat" kelimesini versem sana, yeter mi?

Herkes ismine sığar ilk önce, her Bedia bedia değildir, her İpek ipek değil, her Mert mert değil... Hisar Balıkcısı'nda bir oğle vakti, yüzümden maske, ellerimde dezenfektandan bir sıva, kimseler yokken balık yiyorum, yan masada bir adam telefonla konuşuyor ve şöyle sesleniyor telefonun diğer ucundakine, "Samuray Bey, mesele bildirginiz gibi değil." Evet Samuray Bey, insan önce ismine sığmak zorunda kalıyor hayatta ama her Samuray da samuray değil. Aah ne ağır bir yük, nasıl da karışıklı yok adlarımızın gündelik hayatta. **Mesele bildirmiş gibi değil, bir evin içinde değil akraba, aile, dost, birbirimize misafir bile olmadan yaşamış gibi yapıyoruz bu hayatı.** 20 yaşında küçükük sınıfa, hiç tanımadığım onca insanla birlikte her şeyden büyük olan hayallerimi sığdıran ben, tüm çocukluğum boyunca küçükük bir dolaba dünyaları sığdırabilmiş olan ben ve ismine -içine- titreyerek söylediğim ismine -nicedi- hikâyeler sığdıran ben görüyorum ki acı çeken ruhlar yerleşmiyor hiçbir yere. Odalar onları almıyor, evler, sokaklar, kimsa almıyor onları, Beyazıt

**Kökünden kesilmiş ağaç, yine de gerçekleştirmek ister dallarına bağladığımız dileklerimizizi.**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

seate

nesnes

Görmek: Mutlu mesut olmak, rahat bir hayata sürmek.

# Livaneli

## SEVDALIM HAYAT

**"Karanlıktan güçlüydü  
hep aydınlık"**

Elinizdeki çalışma, yalnızca Livaneli'nin zengin ömrünün değil; aynı zamanda hapislerden sürgüne, darbeden ölümlere türlü deneyimle sinanan bir kuşağın da hikâyesi. Kendi sözleriyle: "Şimdi okuyacaklarınız, kolayca göreceğiniz gibi sürekli sanat üstüne düşünen, yaratı sancıları çeken ama dönemin ve ülkenin koşulları gereği zaman zaman politikadan kaçamayan birinin anıları."



MANDOLİN İNKILÂP 93.yıl Sayfa 6

İSTANBUL / Merkez Yenibosna • İSTANBUL / Sanal Mağaza • İSTANBUL / Fatih Historia • İSTANBUL / Avelar Pelican Mall • İSTANBUL / Acarant Coliseum • İSTANBUL / Bahçelievler Metroport  
İSTANBUL / Beykent Perla Vista • İSTANBUL / Akatlar Migros • İSTANBUL / Çalaloğlu Sirketi • İSTANBUL / Acarant • İSTANBUL / Esenyurt City Center • İZMİR / Balçova • İZMİR / Oğlı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Kaan Koç



# toplumsal sözleşme 2.0

**Devlet, madem vicdanı olmayan bir kurum, o hâlde tastamam “vicdan azabını” temsil eden bir organizmaya dönüşsün ve herkes rahat etsin. Biz de böylelikle sadece kendi hayatımızı değil, birbirimizin hayatını da kurtarmaya yelteniriz.**

Yedinci Bölüm...

İnsanoğlunun kanunları icat etmesi, özü mümkün olmayan bir kepezektir. Bu, yenildik demektir. Bittik, bizden bir bok olmaz demektir. Şimdi kimse kalkıp da “ama ben iyiyim onlar kötü” demesin, “iyi de benim canımı kim koruyacak” gibi cümlelerle yanıma yaklaşmasın hiç kimse. Bunu diyen, zaten Türk Ceza Kanunu’nun 267. maddesine göre iftira suçu işlemiş sayılır ve hakkında dava açılır. Ama benim onda da gözüm yok, ben meselenin yürek tarafındayım; insanoğluna ve tarihe ait bir parça olmanın sorumluluğunu üstünden bu denli hızla atabilen kim varsa bütün pislik işte orada başlar. Başka bir insana, başka bir tür olarak bakan her birey, fırsatını bulduğu zaman en büyük zalimlikleri yapmayacaktır. Çünkü zemin hazırdır; onlar beni incitmeden ben onları incitirim. **Ortalıkta bir bıçak uçuşur duruyorsa, o bıçağın kabzasını törpüleyen zımpara mı suçlu, pimini çakan keçiği mi, demiri döven adam mı yoksa alıp birine saplayan mı?** Ben bu denkleme, tek suçlunun, bu soruya bir cevap aramak olduğunu düşünüyorum. Evet, insanoğlunun en büyük suçu kanunları icat etmesiydi. Lytlık falan gibi kelimeler artık berbat birer klişe hâlini almış ve hiç kimseye bir şey hissettiremiyorludysa, bunun sebebini ister yaradılışımızdaki bazı meseleler deyin ister hayatta kalmak. Hiçbir önemi yok. Atalarımız bazı şeyleri derin çöplüklerde bırakıp modern dünyaya yelken açtı ve bunun tek sebebi mülk kavramının ortaya çıkmasıydı. Maden ya da toprak sahibi ve işçi, varlıklı ve hırslı olmasından kurtulan fakir, güçlü ve zayıf, patron ve tekrar işçi. Vah ki değişen sözcüklerin aynı kalan gölgeleri. Kanunlar sayesinde gerçekleşen düzenin işleyiş çok nettir: Ahlakı değerlere en az sahip olan daha zenginleşir, suçu işlerken bocalayan fakirleşir, kafasını daha iyi kullanan “suçlu” yirtar, aptallık eden “suçlu” enseleir, daha çok kan döken kahraman olur, bir bıçak darbesiyle yetinen katil. İnsan, daha büyük

suçları daha rahat işleyebilmek için kanunları icat etmiştir.

Kuralları olan bir ilişkide sevgi yerini mecburiyete ve sistematik bir hareketler bütünü olan “canlı ölüm” e hızla bırakır. Bunu sanırım hepimiz biliriz. Tıpta böyle bir tanım var mı, bilmiyorum. Yoksa da utanması gereken ben değilim, tip camiası. Açıkçası, pek çok açıdan tip camiasını suçluyorum; ağıltan ve ofkeyle ölüm ve yaşamın tarifini bu değli dandık yapan hiç kimse benim nazarımda otorite değildir. Neyse, konuya dönelim. Neredeyse atılan her adımı sınırları çizildiye, insan içinden geldiği gibi davranmak istediğinde yazılı ya da yazısız kanunlar tarafından dıngalanıyorsa, bir kamu mali olan asfalt yollara bile kafamıza göre oturup bağdaş kuramıyorsak, kusura bakmayın da bu benim ve verdiğimiz örneklerin değil, dünyaya kendi penceresinden bakıp çevresindeki birkaç dalkavuşu ayartan ve sonrasında böyle bir dünyanın ilk adımıları atan terbiyesizlerin suçudur. En cüppeli hâkimden bile daha çok kanun seslendiren, en büyük meclisten daha kalabalık sesler çıkaran komşularımız konuşuş şimdiki. Kim bilir kimden öğrendikleri apartman kanunlarını nasıl papağan gibi nesilden nesile, büyüye büyüye taşıdıklarını söylensinler de göreyim. Öfkeleniyorsam, kim nereden bir fenalık etse sanki o işte benim de parmağım varmış gibi hissetmekten dolayı öfkeleniyorum. Haberiniz var mı kaç kez faali aranan bir cinayet işi gidip emniyete teslim oldum. Kaç defa en yüz kızartıcı suçlar işi kendi ruhumu falakaya çektim.

Ruh hastası olduğumu düşünեbilirsiniz. Mutluluk duyuram. Fakat tekiflimi dinleyin; madem kanunlarla yaşamakta ısrarcıyız, şöyleyalalım; bundan böyle işlenen her suçun cezasını birlikte çekiyoruz. Devletler ve parlamenter sistemimiz göz bebeği olan halklar acilen dayanışma içine girip tek bir kanunun hepimize yeteceğini belirtmelidir; bireysel suçlar kolektif hükümler kanunu. Devlet, madem vicdanı olmayan bir kurum, o hâlde tastamam “vicdan azabını” temsil eden bir organizmaya dönüşsün ve herkes rahat etsin. Biz de böylelikle sadece kendi hayatımızı değil, birbirimizin hayatını da kurtarmaya yelteniriz. Böylelikle biz de yalnız kendimize değil başkalarına işeencek fenalıkları da önemseriz. Böylelikle de biz, her mağduru oynamaktan sıyrılıp biraz da “suçlu”yu düşünüp onun ruhunu yerdin kaldırmayaçağılırız. Şimdi burada bir ibiraz gelebilir; “ya yedi buçuk milyar insanın olduğu dünyada birkaç kendini bilmey çıkar da durmadan, sırf komiklik olsun diye, ha bire suç işlerse? Biz enayi miyiz de ömrümüz o bir kişinin hınzırığı yüzünden rutubeti mahpuslarda çürüsün?” Terdik edim bu soruyu düşünün. Hâlihazırda kendi hayatımızı bu denli kusursuz tarif eden ikinci bir insan yoktur yer yüzünde.

Bize hep der koltuklar ve cuma günleri aşağılayıcı bir heyecan, bize hafta sonlarında evden çıkmanın keyfi adlı iğrenç lüksler, bize topluma farklarımızı yansıtmalı temalı fotoğraf sergileri, bize o sergilerinin içinde aynı şeyi satan dükkânların omuz omuza iflasa koştugu alışveriş merkezleri olarak kariyer planları, bize hayatımızın içine katmaktan korktuğumuz bizim gibi sırf sevinçler arayan insanlar. Yola çıkarken aynı arzular da yolların içinde kaybolurken aramızda kanunlar. “Koyuna mı, bezelyeye mi, gökyüzüne mi, artık neyeye bir şey bulup da yürekten inanalım artık” isyanlarında birinci saftayım; kendine inan adlı o dolandırıcı kişisel gelişim palavralarından, modernizmin insana insan satan emtialıklığından tükenim. Don gömlek sokaklara atlayıp kol kola girmeli ve bağırmalıyız, yoksa bu için çözüleceği yok. Bağırmalıyız elimizde dövizler. Döviz çok pahalı. Ellerimizde kartonlar, üstü yazılı:

HİSAR İTANMALIYIP

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteyp.org>

Akgün Akova



# kemal özer uyandığında\*

Kemal Özer uyandığında  
dert olur ona memleketi çöken karanlık  
sise giren uzunyal sürücüsünün  
gözlerine benzer dizeleri  
yağmurlu bir yorgun altında  
geceyi geçirmişse öğür şiir  
yanına sokulur ozanın  
gözyaşlarını silmek için  
sanki yürekten kopmuştur, öyledir  
**sonsuzluktan gelen sevgilimizdir şiir**  
**zeytinimizin ekmeğidir**  
**ekmeğimizin peyniri**

bu kadar yalındır bazen  
peynirimizin ak sütü  
sütümüzün annesi  
sıcaklığıdır bir araya gelmenin  
kır bahçesindeki gırtlalı düğündür şiir  
kaval çıkarır söğüt dalından  
bilir kimindir  
halkın ekmeğini yağurmaya adanmış eller  
kulaklarda uğuldayan anılar kimindir  
bilir doğru değildir ateşin ağzından çıkan her söz  
ki bilir son sözü her zaman su söyler

Kemal Özer uyandığında  
bir bir açar yaşamın çekmecelerini  
birinde kana kana su içtiğimiz pınarlar  
diz çöküp öptüğümüz topraklar  
göçe zorlanan halklar birinde  
bir çekmede **sahipsiz bir mirıldanma**  
**herkes gittikten sonra bir başına kalanlar**  
birinde silinmiş telefon numaraları  
bulunamamış adresler  
Muhlis'in yanık sesi, Behçet'in sözü birinde  
Nesimi'nin curası, Asa'ın mızıkası  
insan yüzünün tarihinden cümleler  
bir çekmede bitmemiş aşklar  
anılardan tükreyen sesimize sızar  
Kemal Özer uyandığında  
bir çekmede ıslak ve ışıltılı bir avlu  
gıldızlardan söz açan bir balkon  
bir hançer üşümesi bir başkasında  
ve diğerinde mavi gözlü bir kadın  
elini sevdiğinin sırtına yavaşça koyan  
"yanındayım sonsuza kadar sevdiğim  
yanındayım bilersin"

Kemal Özer uyandığında  
insan, bir damla sudan kendine  
deniz yapmaya çalışan kayık  
ağzımıza götürürken döktüğümüz süt mü hayat  
umudun kırılan kemikleri  
ve yer yer silinen alinyazımız mı,  
zamanın geçerken okuyamadığı  
bilemem şiirlere girmemişse  
Kemal Özer uyanmamışsa bilemem  
ama yazarım kocaman harflerle  
EMEKE diye sabahın avcuna  
tanır ter damlaları birbirini  
ışıkların sırtından dökülürken  
eksilmesin diye uğraşır yoksullar, sofralarından biri  
yazarım çoğalmasın diye çileli yürekler  
birbirini çiğneyen kalabalığın ortasında  
yapayalnız kalmışın kimde  
kimsenin kimsede kalmasın hakkı

Kemal Özer uyandığında  
sınırlamaz onu seveda  
sınırlamaz kuşatmalar, göç hazırlıkları  
el verir evlatları öldürülen analara  
göçük kapısında bekleyenlere  
gerçeğin tanıklarına el verir  
kanot değiştiren rüzgâra  
el verir birbirinin sınırını okşayan  
komşu ülkelere benzeyenlere  
Kemal Özer uyandığında sevgili  
sönmek bilmeyen bir alevsen içimde  
yüzgörümlülüğü ne verebilirim ben  
bir sözköprü kursam  
gönülünün pasını alan anlamlardan  
bir gökköprü uçsam senin için  
serçeleri rica minnet toplayam  
küçük bir konser versinler diye  
bir gözköprü baksam yolunu kesenlere  
hesap sorsam bize can yükü olanlardan

çünkü Kemal Özer uyandığında  
şiir önce hesap sorar şairlerden  
"Kimlikleriniz lütfen..."  
sonra el verir  
ki bir an önce kalksınlar yataktan  
kedere kapılınsınlar istemez  
ister ki hemen yazsınlar onu  
yazsınlar araya giren görüntüler karşın  
ışıkta damlalarla ortasında karanlığın

\*Akgün Akova'nın "Şairler Uyandığında" şiir dışındaki Kemal Özer'in  
dizelerini mısafiri ettiği ve kendi dizeleriyle birlikte yola çıkardığıdır.



Nihat Sırdar



# iyi ki...

**Gecenin sonunda misafirler ayrılmaya başladı. Ben yanına gidip "Çok yorduk sizi Metin Abi..." diye konuşmaya başlarken beni susturdu, "Misafirlerin gidince ekibini al, yanına oturun," dedi.**

Yüz yıldır bir yaşanan salgın hastalığa denk geldik. Ömrümüzün önemli bir bölümü aynı iktidar ve sürekli değişen bir yönetim sistemi altında geçti, geçiyor.

Her buluşmada, her sohbette muhakkak konu bir şekilde "Başımızda daha ne gelebilir ki?" şakasına geliyor. Hem kendi hayatımızdan ve geleceğimizden hem sevdiklerimizin hayatından endişe ediyoruz.

Çok sevdiğimiz insanlar bir bir göçüp gidiyor. Bu yazıyı yazarken Bekir Coşkun'un ölüm haberi geldi. Yıllar önce yazılarını bir internet sitesinde yayımlayabilmek için izin istemiştik, bir mail yazmıştım kendisine.

Eşiyle birlikte beni her sabah dinlediklerini, yazılarını istediklerini gibi kullanabileceğimi anlatan öyle güzel bir cevap vermişti ki bana, bir hafta sıyrarak gezmişim ortalıkta. Hastalandığı haberini alınca birkaç kez daha yazmıştık.

İnsanın hayatında hayran olduğu, kendine örnek aldığı kimi insanlar vardır. Onlar bazen yazardır, bazen oyuncu, bazen öğretmen, bazen bir tanrıdır. **Çoğunlukla bu hayranlığı anlatmak mümkün olmaz. Çekiniriz, cevap alamamaktan korkarız, ters bir tavır olursa dünya başımıza yıkılırsa, hayal kırıklığına uğrarsam diye düşünürüz.**

Ama bir gün bir haber gelir, tanışmadığına, yanına gitmediğine pişman olur insan. Ben hayatım boyunca çok insana hayran oldum. Kitaplarını okudum, oyunlarını ezberledim. Filmlerini takip ettim. Büyük çoğunluğuyla tanışma fırsatı olmasına rağmen az önce söylediğim tamamen doğal içgüdülerden yapmadım, yapamadım.

Tam da 44 yaşına girenken dedi ki kendi kendime, "Artık böyle yazma." Yapmadım.

Dergimizin bir tanecek yazarı, portre yazılarının hayranı olduğum Zeynep Miraç'ın kaleme aldığı bir **Metin Akınar belgeseli** çekildiğini duyunca hemen tanıdıkları aradım. Onun sayesinde yönetmen Selçuk Metin'e ulaştım. Acaba bizim radyonun bahçesinde dev bir ekran kursak, küçük bir grup olarak Metin Abi'yle birlikte seyredilebilir miyiz belgeseli diye sordum. Olumlu cevap geldi. Ama Metin Akınar'ı ağırlamak mühim. **Öyle sandalyeleri dizdik, kuru pasta yedik, kahve içtik şeklinde bir Metin Akınar gecesi olur mu?**

O, yıllardır anlatılan dillere destan ve uzun saatler süren sofralara ayıp olur hepsinden önce. Öyle bir gece için hazırlandık tüm radyo ekibi. Levant Kömür dostum sağ olsun destek verdi. Hilton İstanbul ekibi geldi ve radyonun bahçesini sosyal mesafeli küçük bir meyhaneye çevirdi. Ağaçlarımız arasına sıra ampulleri de astık ve başladık beklemeye.

Bir aksilik olursa diye aklım çıkarken misafirler gelmeye başladı. Biz yayındayken Metin Abi geldi. Arkadaşlar karşıladı, önceden tanıdığı için Ceyhan Yılmaz ilgilendi. Arkadaşlar karşıladı, önceden tanıdığı için Ceyhan Yılmaz ilgilendi.

gittim. Dilim kitledi, "Hoş geldiniz, kem küm..." yapabildim. Ceyhan sağ olsun, tanıştı, anlattı.

Ben gerginlik içindeyken diğer misafirler geldi. Devekuşu Kabare oyuncularından hayran olduğum Nevra Serezli de geldi, yeni kavuklumuz Şevket Çoruh ve Bir Bobo Hamlet'te muhteşem oyunuyla herkesi büyüleyen Murat Akkoyunlu da...

Yedik, içtik... İçince biraz rahatladık.

Belgesel gösterimine geçmeden önce ben bir "hoş geldiniz" konuşması yaptım. Rakının bende ilginç etkileri olduğunu yazmıştım daha önce. Mesela rakı içince ilgilize konuşabiliyor -doğru bir şekilde. Öyle atmsyon değil- hatta gece karanlık bir denize yüzebiliyorum ben.

Bunların hepsi alkolün verdiği cesaret aslında. O cesaretle bir konuştum; babamın hep gururla anlattığı balayında, İzmir Fuarı'nda en önden izledikleri oyunda Metin Akınar'ın verdiği selamdan başladım, benim hayata bakışımı, mizah yorumumu nasıl etkilediğine kadar anlattım.

Sonra belgeseli izledik hep birlikte. Kimi zaman kahkahalar attık, kimi zaman ağladık. Sadece Metin Akınar'ın hayatını değil, memleketin yakın tarihini de izledik.

Belgesel bittiğinde ellerimiz patlayana kadar alkışladık. Sorular sorduk, uzun uzun ve çok samimi cevaplar aldık. Soru için mikrofonu her alan hayranlığını anlattı, minnetlerini sundu.

Gecenin sonunda misafirler ayrılmaya başladı. Ben yanına gidip "Çok yorduk sizi Metin Abi..." diye konuşmaya başlarken beni susturdu, "Misafirlerin gidince ekibini al, yanına oturun," dedi.

Sonrası o masadakilere hayatı boyunca unutamayacağı bir sabahımsa!

Tam da o şehir efsanesi gibi anlatılan sofralardan birini hep birlikte yaşadık o masanın etrafındakiler olarak...

Masada konuşulanlar orada kalır, kalmalı zaten.

Ama ben hayatım boyunca unutamayacağım bir gece yaşadım. İyi ki o karar almışım, çekinmekten vazgeçmişim.

İyi ki Metin Akınar Ulvi Uraz'la tanışmış. Zeki Alasya'yla kader birliği yapmış. Haldun Taner'i dinleyip kabare oynamaya karar vermiş. İyi ki yapmışsın Metin Abi...



**İyi ki Metin Akınar  
Ulvi Uraz'la tanışmış,  
Zeki Alasya'yla kader  
birliği yapmış, Haldun  
Taner'i dinleyip  
kabare oynamaya  
karar vermiş.**

# ARANIZDA



# DENEMEYEN VAR MI?



Zeki Kayahan Coşkun



# yok olan meslekler

Yarıştırdığımız araba değildi artık; kendimiz, hırslımız, öfkemiz, cakamız, üstünlük ihtiyacımızı giderme arzusuymdu. Bizi manyak ettiler. Deli gibi koşuyoruz; niye, nereye koştuğumuzu bilmeden.

Zaman hepimizi dövüyor. Biz teknolojiyi değiştiriyoruz, teknoloji bizi dönüştürüyor. İlk başta yadırgadığımız, sonra kanısadıgımız, tüketici olduğumuz ürün ve hizmetler geçğimiz oluyor. El emeğinin, çabasının, alın terinin kıymeti azalıyor. Mısal futbolda... Yıllardır söylerim; her futbol takımının hologram futbolcusu olacak yakın gelecekte. Taraftarlar oy verdikçe, para yattıkça hologram futbolcu güçlenecek, palazlanacak. Bugün çok salakça gelen bu fikir, yarının gerçeği olacak. Artık ne için yaşadığımızı bilmiyoruz. Çocukken tepesine tel takılı araçlarımızı yarıştırdık. Yarışma başladığında herkes arabasını ittirir, bir süre sonra hırs aklı kemirir, araçlar yavaş yavaş yerden kesilir, ufaktan koşmaya başlanırdı. Rekabet kızıştırdı herkes oyuncak arabasını kucaklar, son sürat koşardı. Yarıştırdığımız araba değildi artık; kendimiz, hırslımız, öfkemiz, cakamız, üstünlük ihtiyacımızı giderme arzusuymdu. Bizi manyak ettiler. Deli gibi koşuyoruz; niye, nereye koştuğumuzu bilmeden.

Önce televizyon... Sonra kumandalı televizyon derken kumanda da bitti. Elini havaya kaldırıp ses düğmesini çevirir gibi yaptığında ses kısılıp açılıyor. Kumandayla, gezegenimiz yok olana kadar pekâlâ idare edebilirlik. Artık bazı meslekler de yok ya da bir kısmı tüpü televizyon durumunda; bitti, bitiyor.

## SAAT TAMİRCİSİ

Pardön, saatiniz kaç acaba? Kimi zaman tanımak için bile bir bahaneydi bu soru. Saat, zamanı kullanmak için bir ihtiyaç. Zaman, insanı kullansın istenince, koldan çekip aldılar saati. Telefonları cebe, saati de telefonların içine koydular. Sohbet ederken, yemekten, yataktayken, seversirken, araba kullanırken bile kafaları telefona kilitlediler. Saat artık bir zevk meselesi, ihtiyaç değil. Saat yok olunca, tamircilerinin sayısı da azaldı. Önceden, hemen her mahallede saat tamircisi varken, şimdi AVM'lerde zemin katta, "Tobacco Shop"un yanında...



## YORGANCI

Ya ben bunların hastasıydım... İlkokul yolumda vardı bir tane. Dükkanın yükseltile, podyum hâline getirilen zemininde bağdaş kurarak oturur bütün gün elde iğne, yorgan dikerlerdi. Diğer esnaf ayakta, sandalyede, koltukta... Bu abiler kendilerini yorganlarıyla vitrine koyarlardı, kalın kalın, acayip desenli yorganlar yaparlardı. Dakkalarca seyrederdim.



## ARZUHÂLCİ

1700'lü yıllara dayanan bu meslek, birkaç yıl öncesine kadar devam ediyordu. Avukata gidecek parası olmayanlar, arzuhâtlardan yardım alır, uygun fiyata dilekçelerini yazdırıp mahkemeye sunarlardı. Şikâri şikâri daktıllarıyla adliye önlerini vazgeçilmezine arşıydıydı. Artık bir taburenin işlevi, bir daktılların işlevi değil. Arzuhâtların yerini avukatların avukatları aldı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://trantey.org>

Mehmet Ali & Arşınışesi

## BİSİKLET TAMİRCİSİ

Sokaklar geniş, bisiklete binecek oldukça fazla güvenli alan vardı. Bisiklet bir ütopuydu kimileri için. Birkaç atarı oyununu saymazsak, öyle çok cazip dijital prangalar da yoktu. Bisiklet üstünden inmeyen çocuklar -bisiklet ortasındaki demire aşıp aralarını kazaylasılamalarını saymazsak- oldukça ansıydı. Bu kadar kilolu, cipsten, şekerden şişmiş çocuk yoktu. O dönem her çocuğun en sevdiği esnaflardandı bisiklet tamircileri. Rengârenk boncuklar, fırıldaklar, dinamolu farlar, fren pabuçları, yamalar, suluklar hepsi buradaydı. "Göbeği dağıtmışın" dedi mi bu abiler, masraf büyüktü. Harçklarının önemli kısmı buraya giderdi.



## AYAKKABI BOYACISI

Boya sandığıyla dükkanları dolardı ya da sabit bir yerde beklerdi boyacılar. Geyilen kundura ayakkabıların sayısı da günümüze göre oldukça fazlaydı. Ayakkabı üzerinde âdeta sanat ıra ederlerdi. Önce fırçayla ayakkabının tozunu alan usta, düz hâle getirilmiş çay kaşığıyla boyasını ayakkabıya sürer. İri gözenekli süngerlerle boyayı titizlikle yayardı. Bir süre kurumaya bırakılan ayakkabının, pırıl pırıl olması için sandıkta "Nuri Lefle" cilası çıkar, işaret parmağı ve orta parmağı dolanan bezle cila ayakkabıya sürülür, ardından fırçalanarak ayakkabı pırıl pırıl olurdu. Kadife bezle şöyle bir üzerinden geçti mi usta, tamamdı. Parlamazsa para yok!



## BOZACI

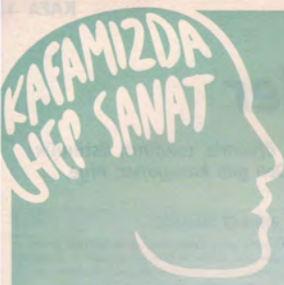
Soğuk, karlı kış gecelerinin içinden geçen sıcak bir sesti: Booooooaaaaa, buuuuz, booooooaaaaa... Elde güğüm ve bidon, sokak sokak dolardırlardı. Kabını alan dışarı çıkar, bu kış geleneğini sürdürürdü. Bozalar uzun far ömürlü pet şişelere girip marketlerde, benzin istasyonlarında vb. kendine yer bulunca, taze bozanın da bozacının da devri kapanmış oldu.

## TELEVİZYON TAMİRCİSİ

Yazıya konu olan üçüncü tamirci... Kullan-at döneminden televizyonlar da payına düşeni alacaktı elbette. Önceden bir televizyon çıktığında 15-20 yıl aynı model üretilirdi. Günümüzde bir televizyon modeli altı, yedi ay sonra demode olabiliyor. Ekranı bozulsa, yeni televizyon almayı öneriyor servisler. Masrafı neredeyse televizyon kadar tutuyor.

Televizyon tamircisi abilerin dükkanları tamiri bekleyen, tamir edilmiş, ikinci el satılık televizyonlarla, antenlerle dolu olurdu. Dükkan camına yapıştırılmış "tüpü televizyonlara kumanda takılır" duyurularıyla en parlak dönemlerini yaşırdılar. Tüplü televizyonlar el arabalarıyla sokak sokak dolaşırdı. Abi, abırsızlık beklenirdi. Televizyon da hıymetli, televizyondaki yayınlar da...





# DENİZKÜLTÜR, EDEBİYATLA BULUŞMA NOKTANIZ!

DenizKültür sizi birbirinden özel eserlerle buluşturuyor,  
farklı dünyaların kapılarını sizin için aralıyor.



**DenizKültür** 

Satın almak veya detaylı bilgi için:  
0212 348 99 58

**ENBD**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

**DenizBank** 

Mehmet Ali & Akşamsefası

  /DenizBank | [www.denizbank.com](http://www.denizbank.com) | 0850 222 0 800

Gökhan Dağıstanlı



# kimse bilmez

**İncindik evet, daha da inciniriz. Ama önemsemediğinde her şey gücünü yitiriyor. Böyle bir zırhı var işte içkinin. Bunca haksızlık, bunca utanç, bunca şiddet zihnimde nasıl dinsicin? Benim neden içtiğimi kim, nereden bilsin?**

Kaçıyordum! Yalnızlığı bağran bir özgürlük duygusuna teyelledim ömrümü. At izi izine karışmış dünyada, bir yanılsama almış başını gidiyor zaten. Zaman, sonuçları бүкүп duruyor önümüzde. Hâliyle dün söylediğimiz bugünü tutmuyor. Bu bizim suçumuz değil. Tanrı bizi illüzyonla sınıyor. **Ne tabanca biliyor öldürdüğünü ne bıçak. Kati bilmiyor güldürdüğünü, kurtardığını bilmiyor hırsız. Hepsi yazılmış bir senaryoda oyuncak.** Vicdanından sıyrılan tavr, cesareti geçiriş üzerine hadisce. Oysa ben, atamadım korkuları içimden. Ezmemek için karıncayı başım önde yürürken, ya yanlış ya doğru anlaşıldım, kıymeti yok. Gücüne, kuvvetine, gözünü yaşına bakmıyor hayat. Çaylak askerler savaş alanında neticede. Ses bombaları yağmur gibi yağıyor üstümüze. Her biri başka yarayı deriyor. Misal ben, en sızayan yerimden defalarca vurulmuşum. Kırılan bir kız çocuğu atıyor göğsüme. En ufak sitemlere senelerce alınılmış. Geceleri yanaklarımı sulamak zaten benim işim. Durmak yoruyor beni. Anlaşılmadığı mı düşünmek ve çoğu zaman yanılsamak... Hayatı konu etmediğim masa yok. Yaşamak kafamda hep değerinden aza bzuvaluyor. Aldığım nefes vallahı boş! Hazır da değilim dramatik bir sona. Sağ omzumdan iziliyorsa eğer melek, acıyarak bakar buna. Kırılmış zamanları toplanan ömür derler. Çünkü harcanmamış zaman yoktur. Evet, ellerinde ufağınırken mevsimler, hakkı verilebilecek bir gün yoktur. Burtarı bile bile aynı şevkte yaşayabilmek bir parça yüzüslüktür. Hâlbuki insan dersini de alır nefesinden. Keleğçelerle dolu ruh ile beden arası. Bu nasıl özgürlük, oksijen bağımlısı? Kıym kıymı doğranıyoruz hislerimizde. Apaçık cehennem provası.

Sorsan, susmak korkakların, zulmetmek küçük insanların işi. Korkumuzdan bağıryoruz kol kola birkaç kişi. Sonra yalnızlığımıza dağılıyoruz sesiz sedasız. Gücümüz yitmiyor aç gözlemlerin hırsına. Tanrı gelse tekâmül derdi buna. Sömürülenler, tiksiniyle karışık bakıyorlar suratıma. Korkudan sanıyorlar, değil, bencillikten diyorlar, değil... Hâl böyleyken yaşamak dediğin nasıl işine dinsicin? Benim neden kaçtığımı kim, nereden bilsin? İçiyordum! Geçmiş ile gelecek, duygu ile yürek arasında, ihtimal ya düşünce ile beyin arasında bağ kurmak için. Dilimi rötüşloyur curası ısınmış kadehlerim. Başrolünü kasım çiçeği kapıyor kalbimin, boyunmda Ortaköy dolanıyor. Kalbimden birkaç kaza çıkıyor. Bütün aşkların amel defterini lehimde tutan meleklerin sedir ediyorum bana. Kaygılarım birer birer savrılıyor başımdan, ay işi suyunu yudumlarken masamdan. Emek sömürücüleri, ırkçılar, kibarlık yoksa bir ufaklık ufaklık nöbetim. Ama nasıl oluyor burnumun dibindeki hülyüyle masamın önüne bir cesaret

kuşanıyordum sarhoşluğumla. Tutup yeni hayatlara gönüllü oluyorum. İlahi askerlik şubesine elimde çiçeklerle durmadan dilekçe veriyorum. Kalbinden seviyorum insanları, yüzleri dehşetli parlıyor, görmüyorum. Tecrübenin zincirleri kırılıyor boşaldıkça şişeler. Yasal olduğu kadar ağlamaklı bir hüznün kol geziyor. An geliyor azar azar ışıltıyor hasta payı. Kanaksanmış zulüm Afrika'dan iniyor suratıma, burnumun direğini kırıyor. Somali'den çocuklar onca yoldan gelip yüzüme tükürüyor. Ölümce cesaretlendirilmiş hayat, heba olmuş emek, siyasete satılmış sanat... Daha çok yolumuz var demek. Yatağı kanlı pirlanta kaç karat? Bir yanım otururken, diğer yanım kalkıyor masadan. Meyhane yitilerinin alkışları, ezilenlerin gözyaşları arasında tutup devrim yapıyor. İçler dışlar çarpımıyla eşitliyor bedenlerin azmettirdiği ruhları. Masaya dönünce çok canımız yanıyor.

İncindik evet, daha da inciniriz. Ama önemsemediğinde her şey gücünü yitiriyor. Böyle bir zırhı var işte içkinin. Bunca haksızlık, bunca utanç, bunca şiddet zihnimde nasıl dinsicin? Benim neden içtiğimi kim, nereden bilsin?

Susuyordum... Konuşmak doğum lekesi insanın. Çok söz söylemeyi bilgelik sanırdım önceleri. Başımın üstündeki milyonlarca yıldızı görmüyormuş gibi, evr eni n sarılsıma yazalarının şaşkın bakışları arasında her gün dengemi yitirmiyormuş gibi... Sorulması soruların cevaplarını verirdim arzıca. Bilgiye kapalıydım cehaletim. Her şeyin en iyisini çok genç yaşta biliyordum çünkü! Sustuğum zamanlar konuşma sırası bekliyordum.

Einstein'a fotonu anlatıyordum misal, Newton'a hareket yasasını öğretiyordum. Şimşekler çakıyordu gözümde Tesla'ya bakarken, alternatif akıma dil uzatıyordum. Sesim değerinden fazla çıkıyordu. Bir yandan konuşukça kıymetimi yitiriyordum öte yandan bir halkın umudu gibiydi aynalar. **Kendimi her şey sanıyordum. Çıkmadığı yolculuklardan döndüğünü düşünürken, bildiklerinin altını çizip duruyorum insan.** Ektiğini biçeceğini, sözlerini yutacağını büyüdüğe görüyor. Haklının sesinin kısıklığı, bilgimin ağırbaşlılığı, tevazudaki bilgeliği yavaş yavaş anlıyor. Karancının çalışkanlığı ağustos böceğinin ötüşüyle eşitlenince özgür kalıyor düşünce, kalıplara sokulmuş yargılardan sıyrılıyor. Zaman utandırda utandırda seriyor gerçekleri algılarını yamacına. Nasıplenebilsek, iyi. Her zaman olmuyor. Çekiştirip duruyor içimden kendimce verdiğimiz aşırı önem. Kaşla göz arasında büyük büyük konuşurken buluyoruz dudaklarımızı. Ölüme düşüyor başım. "Sus" deyip yeniden başlıyorum. Bir hayat daha olmalıdır, kesin. Bu kadar ektiğide bir ömür nasıl yettin? Benim neden sustuğumu kim, nereden bilsin?

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranney.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

İsim, Teksatit: Özgürlük, özgürlüğe  
İsim, Cera: Mızrapla çalınan bir veya  
üç teli olan halk aacı

# "tiyatrodur, iyidir"

Ertan Can

Emrah Akbaş



## bir garip orhan veli

40 sene önce Murathan Mungan'ın düzenlediği, usta oyuncu Müşfik Kenter'in yıllarca oynadığı "Bir Garip Orhan Veli", 2020 yılında tekrar sahneye taşındı. Bir dönem oyunun asistanı, şimdi ise başrol oyuncusu olan Reha Özcan'la oyunu konuştuk.

### Bir Garip Orhan Veli oyunuyla yolunuz nasıl keşif?

Cok rastlantısal oldu. Murathan Mungan'a telefon açtım. "Her sene bir Türk yazarın bir eserini bütün dünyada oynamak istiyoruz. Bu sene de senin bir şirini götürmek istiyoruz dünyanın her yerine," dedim. Anlatım projesi, "Çok güzel fakat ben yaşadığım süreç şirilerini dayamak istemiyorum. Benim şirilerim mahrem benim için," dedi. "Şir oynamak istiyorsan neden 'Bir Garip Orhan Veli'yi oynamıyorsun?" deyince "Vermiyorsun çünkü kimseye," dedim. "Sana veririm," dedi. Ondan sonra hiçbir şey hatırlamıyorum. Çok heyecanlanmıştım, benim için bir mucizeydi, hemen çalışmalara başladık.

### Oyunu sizden dinlesek... Nasıl bir oyun. Bir Garip Orhan Veli?

Orhan Veli şirlerini Murathan Mungan düzenlemesiyle okuyoruz. Murat Sarı ve Aygün Hardner rejisiyle yokluk yapıyoruz. Yaklaşık 70 dakika sahneyedim ve 70 dakika boyunca 64 tane şir okuyoruz. 2003 yılında Mehmet Ulusoğlu'yla bir oyun çalışması yaptığımız. Oyuna başlamadan önce herkes "kay gelisin" der ya, o "iyiliğe kaçalım çocuklar" derdi. Onu aldım, motto yapıp, iyiliğe kaçmaya çalışıyorum. İyiliğe kaçarken de hiçbir şeyin hesabı yapılmamalı. Ben de kayboluyorum o şirlerde. Bundan daha değerli ne olabilir? "İçim gücüm budur benim/böyküzünü boynum her sobah."

### Müşfik Kenter tarafından oynadığı, zaman ekibindeymişsiniz. Müşfik Hoca'nın etkisinde kaldınız mı, karaktere neler kattınız?

Müşfik Hoca'dan etkilenebilecek mümkün mü? Dört sene hocam olmuş. Müşfik Hoca dünyanın en iyi adamlarından biriydi. Hem baka şerhleri arkasından hem yol gösterici... Onun öğrencisi olup etkilenebilen birisinin ahmak olması lazım. Müşfik Hoca'dan çok etkilendim ama ben başka bir şey yapıyorum. Müşfik Kenter bir virtüöz, bizim günümüzde virtüöz oyuncu kalmadı. **Oyunun dekorunu taşıdırdı Erdal Tosun'la birlikte, Müşfik Hoca'nın taklidini yapardık, "en iyi ben yaparım" diye. Ben 17 yaşındaydım, Erdal 19.** Müşfik Hoca çok iyi oynadı. Ustalar geçilmez. Benim Müşfik Hoca'yla bir yarışım olmazdı. Oyunda iki yerde hocaya selam yollayoruz çünkü onun öğrencisi olup, onun oynadığı bir oyunu oynayıp da ona selam göndermek ayıp olur.

### Orhan Veli'yi sizin gözünüzden bize anlatmanızı istesek...

Çok zor bir adam olduğunu düşünüyorum, arkadaş olmak istemezdim. Çünkü arkadaşına ulaşmak isterdim. Orhan Veli'ye ulaşamamış. Yalnız ve gizemli. Gizemli kalmayı da seviyor. Çocuklar bile anlasın diye şir yazmış. Şirlerini anlatılır kılış ama gündelik yaşantısında çok anlaşılır olmaması.



Fotoğraf: Öner Uluay

### Tek kişilik oyunları oynamak toplu oyunlara göre daha zordur, öyle mi?

Sahneye çıkmadan önce şükürler olsun diyorum, iyi ki Orhan Veli'yi oynuyorum. Onun şirlerini seyircilerle paylaşıyorum. Bundan daha büyük bir keyif olabilir mi? Fakat her oyun öncesi çok korkuyorum. Hep korkardım tek kişilik oyunlarda... Bu oyunda öğrendiğim en büyük şey şu oldu: Korkmadan bu iş olmaz. Her oyunda oyun bitmeyecekmiş gibi geliyor. Mükemmeliyetçi değilim fakat yaptığım işe çok özeniyorum. Bu oyunda korkmadan bırakmayı öğrendim.

### Birçok özel tiyatro pandemisi nedeniyle kapanmakla karşı karşıya.

**Tiyatroya verilen destek ne durumda? Nasıl bir süreç bekliyoruz?** Doktorlara, hemşirelere, öğrencilere, öğretmenlere verilen destek ne durumda? Bütün bunlar işe geçen şeyler. Bu pandemi döneminde ülke sınıfta kaldı. "Tiyatrolar da 'acı aç' diyorlar, herkes aç." Evet, herkes aç zaten. Bu saçmalık değil mi? Ben burada kimsen yardım isteyeceğim herkes açsa? Ben bir tek devletten yardım isterim. Devlet de bunun gerekliliğini yapıyorsa o zaman dünyaya açılırım. 800 tane tiyatro varken sadece 300 tane sine yardımı mahiyetinde paketler yapıyor. Tiyatrolar sadece sahneye çıkan insanlardan ibaret değil. İyiye, sevece, sevece, sevece, sevece... Bu insanların paraları benim sahneye çıkmadan ibaret. Ben devlet değilim ki bu insanların paralarını çalışmadığım zaman verebileyim. Çünkü ben para kazanmıyorum tiyatro üzerinden. Biz zaten gereken yapıyoruz. Sigortasını ödüyoruz. Ben Kadıköy'de, Anadolu Yakası'nda oturuyorum. Kadıköy'de zor durumda olan tiyatrolar için ücretsiz oyun oynuyoruz. Emek Sahnesi'nde, Boa Sahne'de, Moda Sahnesi'nde oynayacağız. Yeter ki onlara birazcık katkımız olsun. Şuun unutmamak lazım. Sanat, medeniyetin en olduğunu gösteren tek unsurdur.

### Tiyatroya gitmeye çekinen bir kitle var. Tiyatroya gelsinler mi?

Bilmiyorum valla. Bostancı sahile git bak, restoranlara bak, meşafelere bak... Kavalimlarına bak, otobüse, metroya, vapura bak... Bak, ondan sonra bana kapalı alanda tiyatroya gitmek sorun mu değil mi, sen söyle.

#### OYUN TARZIMI

7 Kasım, Ağaçlar Dura Tiyatrosu, İstanbul  
23 Kasım, ODM, İstanbul  
26 Kasım, İsmet Kongre Merkezi, Kocaeli  
27 Kasım, Fırgınhanı, İstanbul

## tiyatrodan haberler

❖ Kadıköy'de bulunan Craft Tiyatro, bu ay itibarıyla oyunlarını ve atölyelerini bir süreliğine Avrupa Yakası'na taşıyor. Bostancı'da başlayacak olan faaliyetlerini detayları için @crafttiyatro Instagram hesabını takip edebilirsiniz.

❖ Tabiatik Sahnesi, Amerikalı yazar Ray Bradbury'nin Fahrenheit 451 oyununu sahneye taşıdı. Başrollerinde Erdal Beşikçioğlu ve Fatih Sönmez'in oynadığı oyun tek perde ve 85 dakika sürüyor. Oyun takvimi için tiyatrolar.com sitesini ziyaret edebilirsiniz.

❖ Eylül ayında kapanan ToySahne'den sonra Küçük Salon da sahnesine veda etti. Kumbarcac50 ise kapanmakla karşı karşıya... fongog.com'dan "Kumbarcac50 kapanması" projesine destek alabilirsiniz.

❖ 2005 yılında kurulan DDT tiyatrosu, şubat ayında Kanyon'daki yerini kapattı. Şimdi yeni yeri Orman'da çalışmaya başladı. Tüm tiyatroseverleri #OrmanDinamik ve @Arkasomsefasiri go-dot.org'da.

❖ KadıköyBelediyesi, oyun alanı bulamayan özel tiyatro toplulukları için prova alanı tahsis etmeye başladı. Ücretsizprova alanlarında yararlanmak için kultursonat.kadikoy.bel.tr internet sitesini takip edebilirsiniz.

❖ Müşfik Kenter ve Yıldız Kenter tarafından kurulan Kenter Tiyatrosu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından satın alınarak Şehir Tiyatrolarının bünyesine katılıyor. Birçok özel tiyatro kapanmakla karşı karşıyayken Kenter Tiyatrosu'nun tekrar faaliyete geçecek olması tiyatro adına umut verici bir adımdır!

❖ İKSİV tarafından düzenlenen 24. İstanbul Tiyatro Festivali 14 Kasım-1 Aralık tarihleri arasında başlıyor. Festivalde hem sahne hem çevrim içi platformlarda toplam 29 tiyatro topluluğu yer alacak. Biletler biletix'te.

❖ BİM, DaSAD, ENKA Sanat, İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSİV) ve Zorlu PSM'nin, yeni tiyatro yapıtları üretimi amacıyla başlattığı "Ortak Yapım" projesi kapsamında 10 yeni oyun seçildi. Detaylar ortakuyum.com'da.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>



# sezar'ın tüm tavuklarını çalmışlar

**Eskiden de martılar uçuşurdu otelin bahçesinde. Geniş masalarla çevrili alana konar, müşterilerin attığı ekmekleri, hamur işlerini iştahlı ve aceleci lokmalarla yutarlardı. Ama bu kez durum farklıydı...**

Sakin bir pazar öğleden sonrasıydı. Denizin kenarında narin bir kuğu gibi uzanan, butik otele dönüştürülmüş yüzlerce yıllık yalının resepsiyonunda aynı dinginlikte oturan genç görevli, titrek, ürkek bir kadının telefondaki sesiyle birkaç saatlik heyecanlı, değişik, garip bir sürecin başlayacağını nereden bilebilirdi?

Balayı süiti olarak kullanılan, 8 numaralı, geniş balkonlu, tarihi odadan geliyordu telefon. Genç kadın "Sezar salatasının tüm tavuklarını çaldılar, bizi de balkona almıyorlar," diye heyecanlı şikâyetine başlıyor, genç görevli de aynı bilinmezlikle anlamaya çalışıyordu. Görevli "Sakin olun hanımefendi. Kim çaldı etleri? Sezar ne?" diye sorunca, kadın, sesi daha da tiz bir perdeden çıkarak, "Ne Sezar'ı olacak? Getirdiğiniz salata! Balkondaki masadan bir dakika ayrılp eşimi çağırmaya gittim, bir geldim, sadece yeşillikler var. Dört martı tabakların başında kıpırtısız duruyor, kötü kötü bakıyor, bizi de balkona almıyorlar."

Ne diyeceğini bilemedi genç otel çalışanı. Üç buçuk aylık salgın dönemindeki kapalı kalma süresi sonrası ilk müşterileri, hem de balayının ilk günü geç uyanmış ve eşsiz Boğaz görüntüsü eşliğinde yemek keyfi yaparken, bu keyfin altüst olduğundan yakınıyordu.

Eskiden de martılar uçuşurdu otelin bahçesinde. Geniş masalarla çevrili alana konar, müşterilerin attığı ekmekleri, hamur işlerini iştahlı ve aceleci lokmalarla yutarlardı. Ama bu kez durum farklıydı.

Telefonu kapatan genç otelci, koşar adım üst kattaki 8 numaralı odanın kapısına geldi. Balayı çifti içeride şaşkın gözlerle bakınırken otelci, tarihi işlemeli balkon kapısının eski kolunu aşağı büküp balkona çıktı. Dört martı kıpırtısız hâlde, sevimli gözlerle bakıyor, iki Sezar salatasının tüm yeşillikleri, ekmekler, servisler bozulmamış duruyordu. El sallama, seslenme, hırt, hırt fayda etmedi; hiç pişman olmayan bakişlarla kıpırdamadan duruyordu dört martı!

Salgın süresince üç buçuk ay boyunca insanlar çekilince, Anadolu Yakası'nda tam Boğaz'ın en aktınlı köşesinde binanın sahibi olmuştur hayvancıklar. Oradan geçen ve hemen yanda günde onlarca kilo istavrit tutan birkaç balıkçının salgındaki balık bolluğuna şaşkınlığını da biliyorlardı. Oranın balık avlama mekânına dönüştüğünü fark etmiş, kilolarca balığı iştahla midelerine indirmişti martılar.

Her şey o üç buçuk aylık salgın arasında olmuştur. Artık bir simit parçası peşinde, şiiir gibi vapurların beyaz böğümleri ardında salınan, çığlıkla uçuşan martılardan eser yoktu. Martılar kendi kimliklerini insanların ellerini çektikleri tarihi bir binada, üç buçuk ayda bulmuştu.

Genç eli çift bindir özürle alt kattaki kapalı restorana alınırken, otel yönetimi hemen toplantı yapıp martıları uzak tutacak önlemler planlamaya başlamıştı. Salgının yetisileri kapattığı dönemde, insanın hoyrat eli yaşımdan çekilince değildi, martıların eline değildi.

**İnsan, doğadaki en hoyrat canlı olarak bütün yaşayanları kendi çıkarları doğrultusunda altüst ediyordu.**

döndüğünü hesaplayamamışlardı. Tıpkı kutup üzerindeki ozon deliğinin hızla anarılması gibi, tıpkı hızla temizlenen denizlerde yunus sürülerinin sahile yaklaşıp küçük istavrit sürülerini tam restoranın önüne sürmesi gibi, tıpkı işsizlikten balık avlayan birkaç kişinin yunuslar ve martıların büyük, lezzetli paylaşımının dost tarafları olması gibi...

**Sahilden kırlangıç balığı, kofana yakalanan eski bereketli günler, insan elinin değmediği bu sürede doğanın kendisini mucizevi bir şekilde toplamasıyla yeniden yaratılıyordu.**

Yani martılar artık sadece et ve balık yiyor, yeşillik ve ekmekleri de balayı çiftine bırakıyordu. İnsan, doğadaki en hoyrat canlı olarak bütün yaşayanları kendi çıkarları doğrultusunda altüst ediyordu. Ama salgında insan-doğa ilişkisi, eski sağlıklı günlerine dönüşünün işaretini veriyordu.

Balayı çiftinin belki de hiç bilmediği, 2013 yılı Ocak ayındaki domuzlar da ekolojik dengeyi fütursuzca bozuşumuzun bir başka öyküsü olarak martıların değişimini tamamlıyordu. Ocak ayının soğuk gününde Rumeli Kavağı'na sakınları, sabah suda yüzen iri canlıları gördüler. Balıkların yunus sandığı, soğuk suda yüzerek karşıya. Anadolu Kavağı'na can havliyle geçmeye çalışan bu hayvancıklar aslında bir domuz sürüsüydü. İnsanlar doğayı yok ettikçe, diğer canlıların yaşam alanına girdikçe, yeni mücadele yöntemleri arayan domuzcular Üçüncü Köprü çevre yolu inşaatındaki ağaç katliamından kaçıyordu.

Tüm dünya korona virüsün getirdiği yeni yaşama, ekonomik ve sosyal ilişkilere sürüklenirken, tüm canlılar insan saldırganlığını unmadığı, yeni, umut dolu yaşam alanları peşinde koşuyordu.

Yeniden evlere kalmama kedisine geldim, salgının ikinci evresinin ipuçlarının verildiği bugünlerde martılar, domuzlar, yunuslar, virüsler bize insanın katletmediği barış dolu bir dünyanın



Can Yılmaz



# milyon liralık soruya hazır mısın? telefon hakkın da bitti...

**Vermeye korktuğumuz cevaplar belki bizi asfalt yola çıkaracak, belki kulak arkasına atıp "bilmiyorum" dediğiniz soruya vereceğiniz bir cevap, arsız bir patikanın yolunu dikenli otlardan temizleyecek...**

Hayat elbette ki güzel ve yaşamaya değerdir ama her zaman da değil, o kadar da süttün çikmiş ak kaşıkla beslemiyor bizi. Her gün karşımıza dikilen, yüzleşmemiz gereken o kadar sorunumuz var ki sorunlardan fırsat bulup kısa molalarda yaşadıklarımıza "hayat" demeyi uygun buluyoruz bu aralar...

Olsun yine de endişelenme! Sakin ol. Başına tebelles olan bin türlü musibettir seni güçlü kılacak olan... Aslında düpedüz tek başına olduğun şu fani dünyada dimdik durmak verir sana o yürek hoplatan cesareti. Dimdik ve maalesef tek başına...

Hayat dediğin, sefalet, yenilgi, başarısızlık, yalan, aldatma, hırs, kötülük ve envaieçit problemler harman edilmiş neşe, zevk, başarı ve rahatlık dolu anlarla yoğurulmuş değil mi bir yarıya... Dondurma külahındaki gibi; tezgâhtaki tüm tatları almak için verdiğin siparişten farksız, hepsinden azar azar ama 10 liralık...

Var mı çevremizde hiç acı çekmemiş, hiçbir acıyı deneyimlemeden, hiçbir başarısızlığa uğramadan, herhangi bir kötüyü denk gelmeden, kısaca hayatın sillesini ilaki yemeden, iki ayağının üzerinde kalabilmiş biri? Hayatın tam bir kusuraşmazlık içinde yaşamış, işi gücü zerre kötü gitmemiş, hadi iyice yumuşatalım, öğretmeninden sağlam bir zılgıt bile yemeden okulunu bitirmiş biri var mı? Olması imkânsız zira "bir şey" olabilmis insanların hayatında mutlaka bir dönem vardır ki bu hayata lanet okumuşlardır. En iyiye ulaşmak için çok çalışmak zorundasın. **Hayat binlerce yolla dolu, sadece doğru olanı seçmelisin, bu kadar basit. (Burada bıyık altından bir gülümseme kondurmuş olmanız lazım suratınıza.)** Elbette o tek yolun da kusuru var; o mis gibi asfalt yola giden yollar berbat patikalardan oluşuyor. İşte hayat böyle şaşırtıcı ve acımasız diye açıklıyor kitaplarda. Yapacak bir şey yok, özlünen tozpenbe hayatlar için her zaman zorluklara yüzleşmeye hazır olmalısın, öbür türlü çıkış yok bu ıssızlıkta...

Hayatta başa çıkmak çok zor. Bu içinde kıvrandığımız hayat öyle bir sarmal ki gün geliyor, ne ananı ne babanı ne eşini ne sevgilini görüyör-gözün; herkes bir diğerine farklı davranıyor. Zorbalığın, kötü eylemlerin, kötü sözlerin havalarda uçtuğu yerde dik durmak zorundasın. İnsanlar her gün insanları kullanıyor, sabah erken kalkan geç kalkanın sırtına binmekten vazgeçmiyor. Bu cenderede bazen tek yapmak istediğinin bir başınıza oturup yüzlerce soruya kendinizi imtihan ettirmek. Belki de doğru olanıdır, bir köyeye çekilip kimsenin sormayacağı soruları kendinize sormak: İnsanların dediği gibi çirkin miyim? Neden hiç arkadaşım yok? Dünyada yaşamak neden bu kadar zor? Diğer insanların gözünde neye benziyorum? Başkalarını nasıl mutlu edebilirim? Neden kimse söylediklerime gülmüyor? Patronum beni sevir mi? Çocukları için önemli miyim? Maaşımı gerçekten hak ediyormuyum? O arabaya şimdi ihtiyacım var mı? Vesaire, vesaire, vesaire... Sorular bitmiyor ve bu soruları defalarca soruyorsunuz kendinize. Cevap almadığınızda yükseltesiz bağırmak veya ağlamak istiyorsunuz çoğu zaman. Vermeye korktuğumuz cevaplar belki bizi asfalt yola çıkaracak, belki kulak arkasına atıp "bilmiyorum" dediğiniz soruya vereceğiniz bir cevap, arsız bir patikanın yolunu dikenli otlardan temizleyecek...

**"Bir şey" olabilmis insanların hayatında mutlaka bir dönem vardır ki bu hayata lanet okumuşlardır.**

dediğiniz soruya vereceğiniz bir cevap, arsız bir patikanın yolunu dikenli otlardan temizleyecek... Dimdik durmanın tek yolu, bu yüzlerce soruya özgürce, utanmadan, sıkılmadan, cesurca cevap vermek; "ben buyum arkadaş" diyerek, temiz kâğıdını eline alabilmek en saf hâliyle.

Zorbalık, kötülük, ırkçılık, zulüm... Bütün bunların elimizin altında niye var olduğunu çoğu insan anlamaz bile ama hepsi var ve dünyanın dört bir yanında hemen her gün gözümüzü sokuluyor. İnsanları düpedüz mutsuz eden ve üzmetken, kahretmekten başka bir işe yaramayan bu konular niye var? Bunlardan elde edilen "başarı" kimin işine yarar, niye yarar? Ama varlar ve olacaklar, dünyanın kötü yanında hep olacaklar maalesef. Bunlardan kaçış için, temiz kalmak için tek çare sorulara doğru cevaplar verebilmek...

En güzel dik duruş nedir biliyor musunuz? İnsanların ne dediğini umursama ve insanlara sana davrandıkları gibi davran. Bu kadar basit, bu kadar kolay... Senden taviz verme, güçlü ol yeter. **Şart mı bir albümünün olması? Mutlaka televizyona çıkmak mısın? En pahalı telefonda olma demesen ne olur? Yüzündeki sivilce kocaman olsun, kime ne?** Patronun yüzüne gülmüyorsa sen de ona gülmek, üst komşu selam vermiyorsa sen de verme... Onların hallerini düşündüğün kadar kendini düşün. Bırak onlar düşünsün sana nasıl davranacaklarını. Kabul etmen gereken gerçekleri kabul et, mutlu ol... Ölmüş amcan geri gelmez ama onu sevmeye devam edebilirsin; niye artık görmüyorum diye üzülmenin alemi yok. Hayatın gerçekleri can yakar ama gerçek, böyle bir şey. Ölümlü hayattaki en zor şey ama buz gibi gerçek.

Kısaca toparlayayım: Hayatını istediğin gibi yaşa, eğlenmene bak. Kendine güven. Risk al. Geleceğine inan. Yapacak çok şey var, bu yüzden dalga geçmeyi bırak ve hayata en gerçek hâliyle bak. Sadece bir kez yaşyorsun ve bunun en iyisini yap, en lüksünü olmasa bile en iyisini yapabilirsin. Hatalarından ders al, sorularına doğru cevapları ver, yeter. En iyi yemeği lüks lokantadayemek de mümkün, bir sokak hayattaki en zor şey ama buz gibi gerçek. Afiyet olsun,

Niklas Elmehed

# altınla boyanan nobelli portreler

Nobel Ödülü'yle yolum 2012 yılında keşişti. The Nobel Foundation'a bağlı Nobel Media, sanat yönetmeni arayışındaydı, ben de bu açık pozisyon için iş görüşmesine gittim. Bu görüşmede benden internete uygun fotoğrafı bulunmayan Nobel kazananlarını duyurmak için yeni bir fikir üretmemi istediler. Benim çözümüm, kişinin çizimini yapmak ve çalışmaya başladıkdan birkaç ay sonra çizimleri yaptım. Bazıları iyi, bazıları kötüydü ama nihayetinde istenen işi yapmıştım.

2014 yılında sanatçı olarak kendi işimi kurdum ve o sırada bu portrelerin sanatısal bir ifadeyle üretimi talep eden bir iş teklifi aldım. Nobel Ödülü'nü temsil eden ana renkler mavi ve altın rengiydi o zamanlar, ben de bundan yola çıkarak bütün adayların resimlerini mavi, altın rengi ve siyah bir dış çizgiyle yaptım. **Buradaki asıl amaç, adayların yayımlama izni alamadığımız fotoğraflarının yerine duyuru için çizimleri kullanabilmektir. Ancak paylaşmaya başladıkdan sonra çizimlerin başarısını gördük.** Bütün medya Nobel haberleri için ana görseller olarak

bu çizimleri kullanıyordun, son dakika haberlerindeyse özellikle tercih ediliyorlardı. O günden sonra fotoğrafı olan olmayan bütün kazananların duyurusu için çizimler kullanılmaya başlandı ve Nobel'in ilk resmi görseli hâline geldiler.

2017 yılında Nobel Ödülü görsel bir yenilenme yaşadı: Ödül duyurularının ana renginin yalnızca altın rengi olacağına karar verildi, hem de temsili bir altın rengi değil, dokulu ve gerçek bir renk. Bu karar doğrultusunda benim de mavi-sarı portrelerime yeni ve gerçek bir altın görünümü vermek gerekiyordu. Birçok farklı altın boyayla deney yaptım ve nihayetinde sarı altın kullanmaya karar verdim; bunu, yalnızca özel bir yapıncıyla tabloya yapıştırılabilen, çok ince metalden bir folyo olarak düşününbilirsiniz. Düz beyaz arka plan üzerine yaptığım bu resimler siyah dış çizgilerle beraber çok güçlü ve şahısları münhasır bir etki yaratıyor.

Yaptığım işi çok seviyorum; hem çok keyifli hem de Nobel kazananlarının ve onların takdire şayan buluşlarının, çalışmalarının dünyaya açılmasının bir parçası olmak onur verici!

Çeviri: Meltem Erkmen



Niklas Elmehed, 2019 yılı Nobel Ödülü kazananlarını çizdiği portreleriyle.

Fotoğraf: © Niklas Elmehed, Nobel Media

## "nasıl nobel almadı" dediğim yazar

Hakan Bıçakçı

bir hakaret virtüözü:  
**THOMAS BERNHARD**



Bir yazarı neden sevdiğini anlatmak zor. Aynı, ezberlenmiş sıfatlar geliyor insanın dilinin ucuna. Neden sevmediğini anlatmak daha kolay. Daha içten ve kişisel bir yandan da. Sanırım bu ayrıntı edebiyatı zehinde değil, hemen her konuda geçerli. Bu köşe için seçtiğim yazarsa, neden sevmediğini anlatma kabiliyeti açısından bir tür zirve.

Birkaç satır okuduğunda bile sahibini tanıyacağımız kadar belirlenmiş üslubu, iç içe geçen hipnotik anlatımı, akıllamaz kurgularıyla Thomas Bernhard için nasıl Nobel almadı derim. Tabii bu sorunun yanıtını da tahmin edebiliriz.

**Üzerinde toplumsal mutabakata varılmış tüm değerleri altüst eder Bernhard. Saygınlığı tartışılmaz tüm kavramları ve figürleri kılıktan geçirir.**

Stifter mesele "dayanılmaz bir geveze, hantal ve henkenger da pasaklı bir üsluba sahip"tir. Heidigger "her türlü duyarlılıktan yoksun, sapına kadar Alman bir felsefe geveçtiricisi, sağlamaz derecede yüküklü bir felsefe ineği"dir. Dürer, "şu iğrenç Dürer"dir. Mahler, Mozart,

Beethoven, Bach, Rembrandt, Handel, Goethe, Pascal, Voltaire de nasibini alır bu sivri dinden. Ara cümlelerle uzayan, bitmek bilmeyen paragraflar boyunca bir hakaret virtüözünün coşkulu nefretine tanık oluruz. Bir süre sonra bu öfkeden tuhaf bir zevk almayı başlarız. Ve o an Bernhard'ın okuru oluruz. Sonsuzadek.

Ülkemizde bir yazarın böyle satırlar yayımlanmış düşünmek bile zor. Bernhard, Avusturyalıların zekâsını, hayata bakışını yerin dibine sokmakla kalmaz, "yayıncıların tuvalet kültürü yoktur" diyecek kadar abartır mevzuu. "Çağdaş Avusturya sanatı o kadar uzucudur ki utancımızı bile hak etmez" diye ekler sonra. Yine de kendisi almış olduğu sayısız ödülle bugün ülkesinin en saygın yazarları arasında.

Evet birçok önemli ödülü var Bernhard'ın hatta Ödülleri adı epey ironik bir kitabı var. Ödül paralarıyla neler yaptığını, aldığı arabaları falan anlatmış. Vaktiyle iki kez Nobel Edebiyat Ödülü'ne de aday gösterilmiş ve alırsa seve seve reddedeceğini açıkladı. Keşke alsaydı. Alayattığı ödüllere bir yenisi daha eklenmiş olurdu.



Oya Baydar'ın seçtiği 20 kitap

"Belli bir türle kısıtlanmazsa 'Kitap' dendi mi Tavralla, Incille, Kur'anla başlar Marx'ın Kapital'yle devam eder. Bu yüzden ben listem romanlarla sınırlı tuttum."

- 1- Küçük Prens, Antoine de Saint-Exupéry
- 2- David Copperfield, Charles Dickens
- 3- Suç ve Ceza, Fyodor Dostoyevski
- 4- Budala, Fyodor Dostoyevski
- 5- Madame Bovary, Gustave Flaubert
- 6- Iskenderiye Dörtlüsü (Justine, Balthazar, Mountolive, Clea), Lawrence Durrell
- 7- Artemio Cruz'un Ölümü, Carlos Fuentes
- 8- Ve Durgun Akarı Don, Mihail Şolohov
- 9- Cesur Yeni Dünya, Aldous Huxley
- 10- Kırmızı, Uwe Timm
- 11- Körük, José Saramago
- 12- Görmek, José Saramago
- 13- Fareler ve İnsanlar, John Steinbeck
- 14- Utanç, John Maxwell Coetzee
- 15- Ordular, Evelio Rosero
- 16- Lizbon'a Gece Treni, Pascal Mercier
- 17- Pusula, Mathias Enard
- 18- Benim Adım Kırmızı, Orhan Pamuk
- 19- Benim Adım Kırmızı, Orhan Pamuk
- 20- İstanbul İstanbul, Burhan Sonmez

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranteey.org>



# GENİŞ HAYATLAR DEĞERLİDİR

**Hedefler aile, mahalle ve kurum için nettir: Fonksiyonel ve maddi fayda biricik hedeftir. Kurumuna güven ama öz güven sahibi kesin olma. Zaten sana da bu yaşta güven olmaz.**

Amerika, ırk ayrımına ve insafsızca sertliğe dayalı bir güç kullandığı tarihinin en büyük protesto hareketiyle karşılaştı: Black Lives Matter/Siyah Hayatlar Değerlidir. Baskı çoğaldıkça reaksiyon dozu ve katılım dünyada da destek bularak artıyor. Tepkinin nerelere varacağı pek de öngörülüyor şimdilik. Baskı, neredeyse istisnasız tüm "renklilere" uygulandığı sıkıma da o kadar büyüyor. Bu baskı ve siyasî, savaşı sonrasında ben bir türlü çözülememiş ırk ayrımlığı yüzünden her defasında daha da şiddetlenerek ortaya çıkıyor.

Renk farkının tarafları belirgin. Ama belirgin şekilde farkın ortaya konmadığı durumlar da var; başta yaş farkı. Dünyaya daha önce gelmenin bazılarında kendinden sonra gelenlere hükmetme, onun üzerinde baskı kurma hakkı verdiği inancı, feodal kaynaklı ama hâlâ tartışmasız kabul gören yaygındır.

Hele dünyaya daha önce gelenler, belli bir yaşı geçip köşebaşlarını tuttuğunda bu güç kuruntusu ve baskı şehveti daha da artıyor. Dikkat edin, belli kadroları ele geçirmiş olanların dilinden düşmeyen bir tanımlama var: Geeneşlerin Çarpılmış ve mutlak çoğul kendilerinden olmayan, acıyıp tehlikeli olma potansiyeli olan farklı tür "tür". Üstelik kendilerinden önce doğanlara yönelik yönlendirilme, şekillendirilip standartlaştırılması, süreli bir şekilde tabi olması, dayatılana uyması, kabulendirilmesi gereken başyapı grubu... Onları anlayabilmek için kategoriler, sınıflara tikmaya kalkışıldı. Her gruba ailebainen sona kalması harfleri verildi: X, Y, Z grupları. Doğdukları yıllara göre hepsinin çok benzer olduğu, siyah gibi damgalamak yoluyla ayırtıp tanımlanacağı düşünülürdü. "Z"den sonra hiçbir kuşak gelmeyeceğine inanılan normaldi çünkü onların hükümlerlik döneminden sonrası zaten tufandı. Ama erken tufanları önlemek için türleri doğru gütmek gerekirdi.

Kırk yaş üstü, özellikle de plazalı, güce kenarından buluşmuş kartvizitinde adının altında edinilmesi büyük başarı olduğunu sandığı "taytılar" olanlar, kendinden sonrakileri dudak büküp küçümseyerek, baskı kurarak öğütlemeye çabasındadır. "Geeneşler" bizim siyahlilerin genel adı.

Bunlar daha okul çağlarında normlara, kâğıtlara sokulmuşlar. Büyüklük, kendilerinin şu anda başarı olarak kabul ettikleri normları, yani kendileri gibi ya da kendilerinin hayal ettiği gibi olmasını için çabalarını yapılımasını zorlar. Matematik notunun çok olmasına kızılan çocuğun anne babası sanki bir nefeste türev alabilir, integralin üstesinden gelebilmiş gibi.

Sınavlar, sınavlar, sınavlar... Nereye erişireceği belli olmayan ama kesinlikle mutluluğu doğrudan vadedemeyen sınavlara hazırlanmak için baskı bütün gün, ay, yıl, dönemi kapsar. Sınav, eğlenmekten, müzikten, sevgiden, ileride bir türlü kazanılamayacak merak ve hobilerden, yeni keşfedilen cinsellikten önemlidir. **a-b-c-d-e'den biri, sadece biri, bir tek tanesi doğrudur. O tek doğruyu bulamayan yazar. Hayat tek doğru arayışına indirgenmiştir. Ama o tek doğru hiçbir zaman bulunamaz.**

Sınavlar... lar... ların sonunda okul bitirilir. Artık o kadar sınavın sonunda hayat, kollarını açmış onları beklemektir. Nah beklemektir! İşmiş yaktır. İş görmek için en az üç yıl iş tecrübesinin olması gerekir. Ama üç yıllık iş görürken iş yoktur. Staj vardır. Staj herkesin kafasında farklı anlama gelebilir. Eski modern kölelik, okul bitirmiş için olan hâlidir. Maasız, sosyal güvencesiz, bazen üç kurşuluk yemek fişine, bazen servise, bazen hıncıne... En angarya işlerden en pis işlere kadar sayılabilir. Birkaç hafta, hadi bilemediniz ayla sınırlı olmakla birlikte, uluvarlı.

Ezkaça gerek iş başvurusu için, ezkaça gerek işe girme için, ezkaça çıkar. "Ezka ne kadarcağın?" "En beğendiğin özelliğinin?" "alan dışı

**Sınavlar... lar... ların sonunda okul bitirilir. Artık o kadar sınavın sonunda hayat, kollarını açmış onları beklemektir. Nah beklemektir!**

başvuru nedenini?" "kendinizi üç kelimeyle tanımlayın" (insan akıllı, mert ve korkusuz olduğunu söyleyemez tabii) sorularının tavanı "kendini beş yıl sonra nerede görüyorsun?" la boğuşur. İğkâ denilen bu inorganik tür, dünyanın, onlar bu göreve geldikten sonra hiç değişmeyeceğine, her şeyin onların (global) normlarında kalacağına inanmışlardır. (Ama dünya neredeyse her hafta yeniden değişir.)

Aslında haksız sayılmazlar. Kapısını pavyon kapısı koruması edasıyla tuttukları yapıları bir şekilde sozabilmiş oları, yeni facialar bekler.

İşin temel fark yaratmak, rekabete olmak, ayrılmak olsa da çalışanların farklılaşması kesinlikle kabul edilemez. Onların kendilerine ait değerleri zaten olmaz. Yıllardır standartlar vardır, çalınan da standartlara ve normlara sonuna kadar tabiidir. İki hafta tatil için eli hafıza işe gider. Altmış beğinden sonra kendisini ayakta tutabilmek için o yaşa kadar dokuz-altı çalışır. Kendisine ait hedefleri zaten olmaz. Hedefler aile, mahalle ve kurum için nettir: Fonksiyonel ve maddi fayda biricik hedeftir. Kurumuna güven ama öz güven sahibi kesin olma. Zaten sana da bu yaşta güven olmaz.

Geçmiş yerine ana verilen değer, ezberleyp kâfada yaşamak yerine nereden bulacağını bilmek, dayatılanı kabul etmektense araştırmak, merak etmek ve yeniden anlamlandırmak. **Daha bunlarla başa çıkamazken, bu yeni geeneşlerin teknolojiyi anlayış, ele alışı, kulluluş biçimleri ve böylece kendilerini geliştirip dönüşüm hızını takip edebilmeleri, önce doğduğu için güçlü olanları çileden çıkarıyor.** Aile, mahalle, kurum yıllar öncesinin terminolojisi ve başarı kriterleriyle uğraşırken adı duyulmamış meslekler, kurumlar, iş kolaları ortaya çıkıyor. Aynı iş yerinden emekli olana kadar hiyerarşi basamaklarını tırmanarak çalınmış yerine kendi işini kurup, girişimini oluşturun dev yapıları meydan okunabildiğini anlamakta güçlük çekiyor. yok sayıyor önce doğanlar. Mutluluğu sadece Instagram'da düğürtülen mutluluk kriterlerine uydurmaya çalışarak, "yedim, eğlendim, gezdim, güldüm, gördüm, eksik kalmadım" in sınır ve normlarının dışına taşımakla anıyorlar.

Görmediğini algılayamayan, konfor alanının dışını cehennem sanan, temsil etmeyen, edilmesine izin vermeyen, kolay suçlayan, genelleyen, yeteneklerin kendisinkilerle sınırlı olduğunu sanan, sahip olamaya tapan, basıncı, nasihatı nesil aslında alındığı halinin kaydığını hissediyor. Yeni anlayacak, ona uyum sağlayacak heyecanı ve enerjisi olmadığı için onu basılamaya çalışıyor.

Geeneşleri yeni "kriterin" dilinden hobizabalarına dayıyorlar. Ama bu "kriterin" dilinden "kriterin" diline geçemiyorlar. "Benim alamıyorum" çalkıllarını hâkim neslin duyması gerek...

## GERİYE BAKIŞ 2000'DEN 1887'YE EDWARD BELLAMY - ÇEVİREN: FADİME KÂHYA

Uykusuzluk sorunu çeken Julian West, 1887 yılında Boston'da hipnotik bir uykuya yatar ve 2000 yılında uyanır. Birleşik Devletler, her şeyin yepyeni bir devlet düzeniyle yönetildiği, demokratik ve eşit bir toplum hâline gelmiştir. Edward Bellamy'nin Geriye Bakış'ı, okuyucuyu kapitalizmin hükümdeki 19. yüzyılın sonlarından alıp 21. yüzyılın sosyalist idealine götürür. Geriye Bakış birçok yönden 19. yüzyıla has romantik bir ütopyadır; başka bir açıdan da anlatıcı ve zaman yolcusu Julian West ile onun 21. yüzyıl rehberi ve akıl hocası Dr. Leete arasındaki konuşmaların ışığında, insanlığı bekleyen olasılıkların karmaşık bir incelemesidir. Bellamy, okuyucuya 19. yüzyılın ortalarından sonlarına kadar yaşanan toplumsal sorunlar ve sıkıntılar hakkında bilgi verir; aynı zamanda milenyum için de ütöpik bir vizyon sunar. Dr. Leete'nin ve ailesinin anlattıklarında Bellamy'nin 2000 yılının siyasi ve ekonomik koşullarına ilişkin ayrıntılı tahayyülleri gizlidir.

Kitap Bilgileri: 272 sayfa, 16 TL



## KÜÇÜK PRENS ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY ÇEVİREN: DENİZ RESUL

Uçağı Sahra çölüne düşen bir pilotun burada başka bir gezegenden gelen küçük prensle karşılaşması, birer doğa yasalarıyla yönetilen, dıgeri hayal gücünün sınır tanımadığı iki farklı dünyanın karşı karşıya gelmesidir. "Bana bir koyun çiz..." der Küçük Prens pilota. Hayatta anlamışmayan olaylar karşısında onların gizemine boyun eğmekten başka çare yoktur. Yetişkin dünyasının kaygıları bir çocuğun gözüyle bakıldığında ne kadar anlamsızdır. Sevgiye ve dostluğa dair bu küçük adamdan öğrenilecek ne çok şey vardır. Zira aslolan gözle görülmek, onu sadece kalp görebilir. Küçük Prens'in ziyaret ettiği gezegenlerde başından geçenler bizi bugün de insanlık durumu üzerine derin düşüncelere sevk eder.

Kitap Bilgileri: 96 sayfa, 9 TL



## BİR ZANAATLA BEKLENMEDİK KARŞILAŞMA STEFAN ZWEIG - ÇEVİREN: GÜLPERİ SERT

Stefan Zweig, bu kez gündelik yaşamın içinde yatan gizli bilgeliliği keşfe çağırıyor okurunu. Kahramanımız, duyduğu taşkın merakla Paris'in nehir gibi akan kalabalığına karıştığında kentin ona nasıl sürprizlerle yanıt vereceğinden habersiz görünüyör. Sherlock Holmes bakışıyla insan portrelerini çıkarırken birden gözleyen ile gözlenenin, av ile avcının, öğretene ile öğrenenin yer değiştirdiği bağ döndürücü bir çalkantı içinde buluyor kendini. Ya da tam tersi, bu kez Viyana Prater'de, durağan ve süslü yaşamından gündelik yaşamın sıradanlığına kaçan bir kahramanda özgür aşkı, toplumun kaygısız doğasını hatırlayışı okuyorum.

Kitap Bilgileri: 64 sayfa, 7 TL



## FERDÂ-YI GARÂM MEHMET RAUF

Mehmet Rauf'un ikinci romanı Ferdâ-yı Garâm, Eylül'ün bir bakıma ön çalışması niteliğindedir. Derin ruh tahlillerine girilen kahramanlar, hayattan beklediklerini bulamamış, mücadele gücü zayıf, melankolik kişilerdir. Sermet ve Macit birlikte büyümüş iki kuzendirdir. Sermet okuduğu kitapların da etkisiyle yaşadığı dünyaya ve çevresine uyum sağlamakta zorlanmaktadır. Babasının memuriyeti nedeniyle ailesinden ayrı, amcasının evinde yaşamak zorunda kalan Macit ise bu ayrılığın hincini Sermet'ten çıkarmak arzusunadadır. Aralarındaki kavgaya ve didişmeler yerini yavaş yavaş farkına varacaklara aşka bırakır.

Kitap Bilgileri: 88 sayfa, 10 TL



## BAHAR VE KELEBEKLER ÖMER SEYFETTİN

Yüz yıldır eserleri çokça okunan Ömer Seyfettin'in bütün hikâyelerini günümüz Türkçesiyle sunduğumuz bu dizinin ilk cildinde, yazarın 1902'den 1911'e kadar yayımlanan ilk dönem hikâyeleri yer alıyor. Bu hikâyeler birkaç bakımdan önemlidir. Öncelikle bunlar bize Ömer Seyfettin'in Maupassant tarzı olay hikâyeciliği anlayışının biçimlenme süreci hakkında değerli ipuçları verir. Ayrıca sade Türkçe eğilimiyle ün yapacak yazarın kendi dilini aradığı bu ilk yıllarda, ağdalı bir Osmanlıcayla ve çok farklı bir meşegret dünyası içinde hikâyeler yazdığını görmek ilgi çekicidir.

Kitap Bilgileri: 180 sayfa, 10 TL



Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Kültür Yayınları yeni kitapları a  
büyümeye devam ediyor."

Coşkun Aral



# 1000 yıl sonra bir savaşın sırları araştırılıyor



Dünya savaşlarına ilişkin araştırmalar hep ilgimi çekmiştir. Yakın tarih, dünyanın siyasi haritasını çizen savaşlarla dolu. İnsanlık tarihinin daha erken evrelerindeki çatışmalar, savaşlar da arkeolojik çalışmalarla aydınlatılıyor. Bu çalışmalardan biri şu anda ülkemizde yürütülüyor.

Ağustos ayında Türklerin Anadolu'ya girişinin 949. yılını kutlamalarıyla adeta Türkiye gündemine oturan Malazgirt, medyada sürekli adından bahsettirdi. Bugün Muş'un ilçesi olan Malazgirt, neredeyse 1000 yıl önce dönem en büyük imparatorluğu olarak kabul edilen Doğu Roma, diğer adıyla Bizans'ın doğudaki en uç garnizon kentlerinden biriydi. **Süphan Dağı'ndan gelen bazalt taşlarıyla yapılmış surlarla çevrili bu kente girebilmek, Anadolu'nun kapısını açmak anlamına geliyordu.** Selçuklu Türklerinin Anadolu'ya ilgisi, 1018 yılındaki Çağrı Bey'e atfedilen ve "keşif harekâtı" adıyla bilinen sefere kadar gider. Ancak her bahar düzenlenen akınlar fetihle sonuçlanmadı. Ta ki 26 Ağustos 1071'e kadar...

Muğla Üniversitesinden tarihçi Prof. Dr. Adnan Çevik'in proje yürütücülüğünde, tarih, sanat tarihi, arkeoloji, antropoloji, coğrafya, jeoloji, jeofizik gibi farklı disiplinlerden bilim insanları bir proje hazırlamışlar. Bu proje kapsamında, aralarında memleketim Siirt'teki arkeolojik kazıları yürüten arkeolog arkadaşım Haluk Sağlamtimur'un da olduğu 10 üniversiteden 30 akademisyenin katılımıyla, Kültür ve Turizm Bakanlığı himayesinde, Muş Atatürk Üniversitesi bünyesinde bulunan 150 km<sup>2</sup>'lik bir alanda yüzey araştırmaları yapıldı. Araştırmanın ilk hedefi, bölgedeki şehitlikleri bulmak. Bu araştırmalar, başta

Malazgirt ilçesi olmak üzere Mollabakı, Mezraköy, Örenşar, Gülkoru, Selektü (Kurtuluşoğlu), Yaramış, Karaali, Odaköy, Elmakaya ve Hasretpınar'ı kapsıyor. Butün bu alan, savaşın sırlarını ortaya çıkartacak ipuçlarını barındırıyor. İpuçlarını ortaya çıkartabilmek için uydu görüntüleri, yüksek çözünürlüklü hava fotoğrafları, üç boyutlu topografik modelleme gibi çeşitli uygulamalar yürütülmekte. Yer radarı ve manyetik yöntemler kullanılarak, bu savaşla ilişkin somut veriler elde edilecek sondaj kazılarına başlanacak.

Bugüne kadar tarihçilerimiz Malazgirt Savaşı'nı Bizans, İran, Ermeni, Arap kaynaklarından faydalananarak araştırmış. Savaş arkeolojisi ve dijital arkeoloji alanında özgün yöntemlerin kullanılacağı, yıllar sürece bu araştırmalar sonuçlandığında, elde edilecek somut verilerle birçok soruya cevap bulunacak.

Günümüzde Malazgirt dendiğinde doğru diye bilinen yanlışlar da ortaya çıkacak. Örneğin, Alparslan genelde bıyıklı resmedilir ama tarih kaynaklarında uzun ve gür sakallı olduğu belirtilmiştir. Bir diğer örnek de kullanan zırh, miğfer ve savaş aletlerine ilişkin yanlış bilinenler. Selçukluların savaşta başarılı olmalarının bir nedeni, Orta Asya'ya özgü kısa, çevik atları olması. Oysa Alparslan betimlemelerinde İngiliz ata gibi uzun atlar vardır. İşte bu çalışma tamamlandığında, elde edilecek somut verilerle, uluslararası alanda bir veri tabanı da oluşacak.

Bilime katkılarına ek olarak, Süphan Dağı'nın eteklerindeki Malazgirt savaş alanı, ulusal ve uluslararası olarak bölge turizmine ciddi katkı sağlayacak.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Meral Işık



# hasret ölen yiğitler

Borçalı Meydanı'ndaki anıtta bu toprağın yiğit evladı, Azerbaycan'da ve Gürcistan'da tarihi mal olmuş kişi Mehdi Bey'in adı yazar. Kaçağan (Kaçağan) tarihi ona sayılacak yer vermiştir. Ama doğduğu topraklarda, o zaman adı Sovyetler Birliği olan bugünkü Rusya'da, Nahçıvan işi içerisinde üst düzey görevini (müsteşar), Kaçağan kentindeki çiftliklerini, annesini, kız kardeşlerini kurtarmamadan sadece Türk olduğu için hakkındayakalamave kurşuna dizilme karar verilmiş yiğit bir adam...

Asılzadeği kabul görmüş Atayevler Sülalesi'nin en büyük evladı olan, on beş günlük evli yeti insanın oda kapısı, sabah ışıklarıyla evi saran Sovyet askerlerinin ve çiftlikle çalışanların çatışma sesleriyle birlikte büyük bir gürültüyle açılır. Anne Huri Hanım başörtüsünü oğlunun önüne, yere atar. (Türk töresinde kadının başörtüsü en değerli sembol, en büyük yemindir, kutsaldır.) "Kaç oğlum, kardeşin Adil'i merdiven başında vurduklar. Bizi düşünme, kadınları öldürmezler. Seni öldürecekler, senin acını görmeyeyim," diye haykırır. Çiftlikten arkatarafınabakan pencerenin önüne küçük kız kardeşi Fatma bir at yanıştırır. Pencereden atlar, daha beş yaşında olan erkek kardeşini de yerden kaparak, atın üzerine kapaklanıp çatışmanın içini yaparak, ateşe ateşle karışık vererek çiftlikten kaçıyorlar.

İki kardeş günlerce dağlarda bir at üzerinde dolaşıp durur. Bir köy evine küçük kardeşini emanet edip, günler sonra bir geceyarısı evine annesi ve kardeşlerini almak üzere döner. Çiftlik ateşe verilir, kadınlar Sovyet askerleri tarafından götürülmüştür. Sadece eşi Sitare Hanım ot balyalarının içine saklandığı için ona ulaşabilmiştir. Bu defa eşini atına attığı gibi şehirden kaçmaya çalışırlar. Fakatarkada olan Sitare Hanım fark edilip açılan ateşle vurulur. Kardeşini emanetettikleri köye ulaşırlarında artık çok geçtir. Sitare Hanım son nefesini orada verir. Sessiz sedasız toprağa verilir onun. Aylarca kardeşleriyle dağlarda dolaşırlar. Ailesinden haber almak için çrpırır, sonunda hepsinin trenle Kazakistan'a sürgün edildiklerini öğrenir. Artık çaresizdir. Onlara ulaşması

mümkün değildir. Çünkü her yerde aranan Mehdi Bey, Türk olduğu için suçludur. Kardeşleriyle gündüz sıklanıp, gece yol alarak Türkiye sınırına ulaşırlar. Bu defa Kura Nehri'ni gece yüzerek geçip ana vatan topraklarına varırlar. **İki kardeşi kurtulmuş, yüreklerinin yarısı geride kalmıştır.**

Sığındıkları bu vatan toprağında, Kar Eminiyet Müdürlüğüne giderek Milli İstihbarat Müfettişi Hüsnü Bingöl tarafından bizzat sorgulanırlar. Orada Rus hükümeti tarafından başına ödül konduğunu öğrenir. Yıllar sonra onu sorgulayan kişinin yeğeniyle evlenir. Türkiye'den resmen istemelerine rağmen kimlikleri değiştirilerek, çeşitli ikametgâhlarda tutulurak bu iki Türk evladı yıllarca korunur...

Ailesinden yaşamı boyunca asla haber alamamanın acısı hiç dinmemiş, üç çocuğuna, eşine her akşam hasret ateşleyle tutuştuğu ailesini, babaocağını, yaşam hikâyesini gözyaşları içinde anlatarak hikâyeyi onlara ilmek ilmek iletmiştir. Kar'sta sevilin, sayılan, at tutkusuyla tanıman Kafkaslı Mehdi Bey, "Bacım Süreyya," diye bir ah çekerek bu dünyaya vedaetmiştir.

Baba,  
insana ya  
bir imtihan  
ya da bir  
armağandır.

Ölümünden yedi gün sonra aileye bir zarf ulaşır. Kardeşi Süreyya, turneye gelen bir Garmon sanatçısından gittiği yerde mümkünse araştırma yapmasını ister. Demir perde yıkılmış, yollar açılmıştır. Hasret ölen yiğit, son nefesinde bile kardeşini anarak gittiği ama o kardeş de abisi gibi bizi vazgeçmemiştir.

Üç evlat artık babalarının vasiyetini yerine getirmeküzere Bakü'ye doğru yola çıkır. Havaalanında, babalarının hayat öyküsünü masal gibi anlatan ve hayatta kalan tek kahramanları halaları karşılanmıştır. Üçünü kucaklayıp "gardaşımın kokusu" diye hıçkırın Süreyya Hanım'ın ağzından dökülen yarım kalan öykünün devamı daha da dramatikdir. Sovyetler Birliği dağılımı, herkes ülkesine dönmüş ama acılar hep yüreklerde kalmıştır. Yeğenlerine kavuştuktan üç ay sonra, tek başına Kazakistan, Gürcistan ve Azerbaycan'da sürgünde ömrü geçen tarihî abide Süreyya Hanım da hayata veda eder.

Artık dünya devriklerine hasret bırakılan abi-kardeşin ruhları birbirine belki de kavuşmuştur. Baba, insana ya bir imtihan ya da bir armağandır. Onurlu yaşamayı, vatan, millet sevgisini, sabrı, hoşgörüyü, zorluklara savaşmayı öğrenen Borçalı şehrindeki Vatansever Türk Yiğitleri Anıtı'nı adı yazılmış bu adam, benim babam.



**MERİÇ ARAL**  
Sür Pululuğun Ötelleri  
Kırmızı Üzerinde  
Yazar: Dilek Tokdemir  
Çevirmen: Neşe Yılmaz Yılmaz  
Tarih: Eylül 2020

## En sevdiğim yeri:

Gece Venüs'ü gözlemli, bu güzel Genç Kızın dönüşümlerini yakından izlerim. Sanki aniden bir sihirle ortaya çıkmış gibi Güneş'in arkasında geçtiğinde, onu Akşam Yıldızı olarak yeğlerim. Ebedi birışık kavlım. En ilginç şeyler, basit farklılıkların kaybolduğu alacakaranlık zamanı olur. Hiç bitmeyen Günbatımında yaşayabiliriz.

**BURCU ÖZBERK**  
Dorian Gray'in Portresi  
Yazar: Oscar Wilde  
Çevirmen: Hilal Nergizler  
Tarih: Eylül 2014

## En sevdiğim yeri:

"Dünyada herşeye karşı anlayışlı davranabiliriz, acı çekmek dışında," dedi. "İşte buna anlayış göstermem. Gereğinden fazla içkin, fedi, üzücüdür. Çoğumuzun acıya karşı gösterdiği yakınlıkta son derece hastalıklı birşeyler var. İnsan yaşamın renğine, güzelliğine, yaşam sevincine yakınlık göstermelidir. Yaşamın cehaletlihtaralarından ne kadar konuşmazsak o kadar iyi bence."

**NEŞİP TÜRK**  
Yazmak  
Yazar: Margaretta Dumas  
Çevirmen: Ayhan Özkan  
Tarih: Eylül 2013

## En sevdiğim yeri:

Yalnızlığa her zaman delilik eşlik eder. Bunu biliyorum. Deliliği görmesiziniz. Kimi zaman onun varlığını içinde sezişleriniz ancak. Bunun başka türlü olabileceğini sanmıyorum. İnsan, içinde ne var ne yok ortaya dökmesi, bir kitabı dolduracak kadar sevgini; kimseyle paylaşılacakbelirli bir yalnızlığında demektir.

**GAMZE KOCA**  
Uçurtma Avcısı  
Yazar: Khalid Hossain  
Çevirmen: Pınar Ergonen  
Tarih: Eylül 2020

## En sevdiğim yeri:

Yalnızca birgünah vardır, tek bir günah. O da her hırsızdır... Bir insan öldürdüğün zaman bir yaşamı çalmış olursun. Karşının elinden bir koca, çocuklarından bir babayalmış olursun. Yalan söyledğinde, birinin gerçeğe ulaşma hakkını çalarsın. Hile yaptığın, birini öldüttüğün zaman doğruluğu, hıktığı çalmış olursun.

Senin başucu kitabın hangisi?

En sevdiğim yer...  
Zin@kafadergi.com adresine  
bir kare fotoğrafını da ekleyerek 1000  
gösterici ay bu sayfada yayımlanabilir

Haberler: Pınar Akal



Mehmet Ali & Aksofsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Nilay Örnekk



# "İçinde en rahat olacağımız bünye, kendimizi kabul ettiğimiz bünye..."

iyi şeyler  
Kafası

Batmanlı Gökhan Daş, 12 yaşında geçirdiği bir trafik kazasında ayağını kaybetmiş. Protezle yaşamış ama bununla barışması yıllarını almış. Şimdi kendisine ilham veren doktoru gibi ortopedi uzmanı olmağa. Neslican Tay'ın ona yaptığı gibi insanları kendileriyle barıştırmaya çalışıyor...

Gökhan Daş, 26 yaşında pırıl pırıl bir genç adam. Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi dördüncü sınıf öğrencisi. O da pek çok meslekteki gibi tıbbi şifa vermek, yardım etmek için seçmiş. Ama bugün ilham verici bir başka tarafı da var: Gökhan, ortaokul yıllarında geçirdiği kaza sonucu bir ayağını kaybetmesinin ardından derdi iyi bilen bir hasta olmuş. Hatta uzun süre durumuyla barışmakta zorlukları yaşamış, protezi olduğunu saklamış. Şimdi ortopedi doktoru olup kendisi gibi olanlarıyardım etmek istiyor. Öyle ki üniversite sınavlarında ilk, İstanbul Üniversitesi Elektrik Elektronik Mühendisliğini kazanmış. Şehri, okulunu sevmiş ama bu, çocukken kendi doktorunun ona kurduduğu hayali unutturamamış. İki senenin ardından okulu bırakıpkeninden sınavlara girmiş, tıbbi kazanmış; şimdi stajyer doktor, hasta bakıyor.

## "ONUN KARŞISINA DOKTOR OLARAK ÇIKMAK İSTİYORUM"

Batman'ın Kasıyayla Köyünde, sekiz çocuklu bir ailenin evladı olarak doğmuş Gökhan. 12 yaşındayken, annesi ve kız kardeşiyle birlikte geçirdiği trafik kazasında bir tek o ağır yaralanmış. Sol bacağının dizinden aşağısını kaybetmiş. Ayağına protez takılmış. O günleri anlatırken "Büyük bir travmaydı," diyor Gökhan. Durumla barışması kolay olmamış. Uzun süre rüyalarında ayağının olduğunu görmüş. O günlerde ona iyi gelenlerden biri, ameliyatını yapan doktor. "12 yaşındaydım ve çok korkuyordum," diyor, "Prof. Dr. Serdar Nemciği, şimdi Diyarbakır'da bir özel hastanede. O dönem şakalarıyla, ilgisi ve telkiniyle bana çok iyi geldi. Ama şimdi bunun değerini çok daha iyi anlıyorum. Bir doktor hayatınızı bir yerden alıp bir yere götürebiliyor. Hem zor zamanlarda bana çok iyi davranmış hem de beni bambaşka bir hayata taşıdı. Doktor olmayı hep istidim ama onun sayesinde bunu bir hedef haline getirdim."

Gökhan, daha önce onunla ilgili yapılan haberde doktorun adını söylememiş. Doktor Serdar Bey'e de güdip hayatını nasıl değiştirdiğini anlatma fırsatı bulamamış. "14 sene geçti, beni unutmuşt. Stajlarım bittikten sonra onu görmeyi, bir meslektaş olarak karşısına çıkmayı çok istiyordum. Ben olsam bunu bilmek hoşuma giderdi," diyor.

Konuşmamızın başında Gökhan, "Belki hayata eksi altı, eksi yedilerle başladık... Hem eğitimsel hem sosyal hem sanatsal manada yetersiz, sık bir ortama doğduğumu düşünüyorum. Bunu hareket olarak değil, durum tespiti olarak söylüyorum. Kendimi geliştirmek, bir vizyon kazanmak için çok zaman ve enerji harcadım. Bir de trafik kazası ve sonuçlarıyla, onun psikolojisiyle baş etmek zorunda kaldım. Özellikle lise, ergenlik beni zorladı. Hayatımın başında çok yüküm varmış gibi hissettim. Zaten sosyal hayatı çok güçlü, popüler biri değildim. Ama kendimi geliştirmek için çok çalıştım. Bir şey ilgi duyuyorsam ona zaman ayırıyorum, onu en iyi şekilde yapmaya çalışıyorum," diyor.

## "NESLİCAN TAY'DAN ÇOK ŞEY ÖĞRENDİM"

Gökhan'la konuşmadan önce Instagram'a bakıyorum; hayatı sevdiğini düşündüğüm, yakışıklı, güler yüzlü biri. Doktor olulığıyla görüyorum onu. Rafting, kayak yapıyor, bisikletçi; dağ, tepe aşmış, onlarca şehir bisikletle geçmiş. Bağlama çalıyor. hikâyelerine şerhleri de koymuş...

Ne zor bir hayat görüyordum bu fotoğraflarda ne de protez. Zaten kimse



Instagram'ında hayat zor ki...

"Ben protezle olan hiçbir fotoğrafımı Instagram'a koymamıştım. Geçen seneye kadar ayağımla ilgili durumu kimseye paylaşmamıştım. Bir haberyapıldı, sonrasında ortaokul, lise arkadaşlarımla bana ulaşmış 'Niye bahsetmedin?' diyen çok oldu. Haberden sonra 400-500 Kişi bana yazmıştı; onlara güç verdiğimi, pes edeceğken hayatımdan ilham aldıklarını söylüyorlar. Neslican Tay'ın sonradan çok bileni oldu ama ben çok daha önceden sıkı bir takipçisiydim. Hayatımda çok önemli bir yeri var. Neslican Tay'ın protezle barışık oluşuna, karakterine büyük bir saygı duyuyordum; doğru olanın farkına onunla vardım. Ayağımla ilgili olarak kendimle barışmamda hatta şu an konuşmamda bile bana ilham oldu. İçinde en rahat olacağımız bünye, kendimizi kabul ettiğimiz bünye... Kendimi eskisi gibi hayal etmeye, yeni beni kabul etmem yıllarımı aldı ama doğrusunu bu olduğunu düşünüyordum, bunu da başka insanlara aktarmaya çalışıyorum şimdi. Doktorumun tavni da benim için ciddi bir dönüştür. Bu iki insan, sonra da başka izlediklerim, okuduklarım, yıllarımı alsa da beni kendimle barıştırdı."

## "ŞİMDİ İNSANLARA ANLATMAK İSTİYORUM"

Kazadan sonraki altı ay okula gidemediğini, sonra açığı kapatmak isterken çok çalıştığını söyleyen Gökhan Daş, ortaokul birincilikle bitirmiş, köyünde fen lisesini kazanan ilk öğrenci olmuş, ardından Batman Anadolu Lisesine gitmiş. Şimdi ABD'de ihtisas yapıp kendisini tedavi eden doktoru gibi ortopedi uzmanı olmak istiyor.

"Okul sporlarında, jimnastik iyi yidim. Geri, ileri takla atabilirdim kaza öncesinde... Yıllarımı aldı ama tek ayakla bile taklaatabildiğimi fark ettim. Bisikletle dağlara, en zorlu alanları tırmanıyor, ailecek bisiklet turlarına çıkıyoruz, protezle bisiklet kullanılabılır, tek ayakla da yüzülebilir. Rafting, kayak yapıyorum. Protezle koşmıyorum ama bisikletle rüzgâr yüzüne vuruyor, koşuyor gibi hissediyorum. Şehirler arası bisiklet turlarına çıkıyoruz şimdi ailecek. Protezle doğru yaşamak için doğru gıyınmeyi, doğru oturmayı, hareket etmeyi yıllar içinde öğrendim. Şimdi bunları da insanlara anlatmak istiyordum," diyor Gökhan. Mesleği bana aracı, bir

YouTube kanalı da açmış yeni.

Bazen kendiyile barışık bir hasta, bazen "hastalaktan önce hastaya odaklı" ve ilgili bir doktor ne kadar çok insanın hayatını değiştirebiliyor...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>



Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranterey.org>

[fantey.org](http://www.fantey.org)

... hayata tutunmak için inanmaya mecbur kaldığımız  
bütün yalanlar günü gelince açığa çıkıyor.  
Ve sonra biz ölmüyoruz. Daha kötü bir şey oluyor.  
Öğrendiklerimizle yaşamaya devam ediyoruz.



Nermin Yıldırım, bu kez sürprizlerle dolu uzun bir yürüyüşe çıkarıyor okurunu. Yol üzerinde türlü çeşit insanla, hayvanla ve fonda durmaksızın uğuldayan okyanusla tanıştırıyor. Kendini evinde hissedemeyenlerin, evlerinden zorla koparılanların, kaçmak zorunda kalanların ve hiçbir yere sığınamayanların dünyasına ortak ediyor.

hep\_kitap  
hep\_kitap  
hepkitapp  
hepkitap.com.tr

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

hep  
kitap

DÜNYAYA BİR KEZ  
ÇOCUKKEN BAKARIZ,

GERİSİ  
HATIRADIR.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

LOUISE GLÜCK